

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 789

1. LIPNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Bosutske šume

Planiranjem povećati dobrobit

SADRŽAJ

4

Premijera dokumentarnog filma
o protjerivanju srijemskih Hrvata
**Priče protjeranih
ima tko čuti**

6

Vijeće Europe, najvažnija
institucija za zaštitu nacionalnih
manjina na europskoj razini
**Hrvatska predsjedava
Vijećem Europe**

10

Maturanti subotičke gimnazije
na hrvatskom jeziku
**Brojni, solidarni
i radni**

12

Marija Šeremešić, predsjednica
UG *Urbani Šokci* iz Sombora
Trajna, pisana riječ

20

XVI. *Lira naiva* održana
u Maloj Bosni
**Pjesnički susret
prepun emocija**

34

U Maradiku održan Susret
mladih Srijemske biskupije
**Susret ohrabrenja
i zajedništva**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Stol i stari recepti

Demokracija podrazumijeva nesuglasje i pluralizam, ali u ovome uvodniku neću o ljevici, desnici i centralnom, mada što reče **Rundek** u jednoj pjesmi »ulice pune se rupama«, pa tako i u Subotici. U mnogo ulica – napukle ceste i pločnici, asfalt kao da je uzoran, ali me tješe riječi susjede iz zgrade prekoputa čiji je otac bio srbijanski časnik u JNA: »Komšija, ovoj ekipi na vlasti trebaće vreme da poprими određeni deo kulturnih tekovina dvojne monarhije Austro-Ugarske«. E kad je u pitanju samo vrijeme, proći će to već nekako, pa će valjda biti asfalta i bez rupčaga, ali kao što sam naznačio, neću ovoga puta pisati o politici i raznim faličnim, pritvornim političarima, nego se evo laćam teme o gastronomiji u najširem smislu, kao o vezi između kulture i hrane. Znači, neću ni zucnuti o tome je li sigurno jesti hranu na koju je sletjela muha.

Nedavno je u Petrovaradinu predstavljena kulinarska kultura vojvođanskih Hrvata, gdje je na taj efektan način promoviran dio kulture ovdašnje hrvatske zajednice i to putem bogatstva kulinarske tradicije na manifestaciji *CROZ kuhinje Vojvodine*. Ima više primjera promocije kulture ovdašnjih Hrvata i putem kulinarstva, gdje se na tim manifestacijama možemo osjećati opušteno, prepuštajući se mirisima *krumpirače* ili *pivčijeg paprikaša* i čulima okusa, malo zaboravljajući pri tome na one riječi naših matera, dok smo bili djeca – Ne naslanjaj se na astal, pazi kako ideš, sidi uspravno, ne srči čorbu, nemoj slučajno pokapat čaršap. I malo pri tome zaboravljajući i na riječi naših supruga – Nemoj slučajno uflekat košulju! Muški svijet, što ćeš, al' zato su tu žene da čantraju i upozoravaju nas na običaje za stolom i to s pravom. I onda sve to bude i kako treba i priliči. Uz male muške kikseve. Pa onda matere i supruge zažmure na jedno oko. I te sitnice upravo čine dio divnih odnosa među ljudima, koje su vezane uz gastronomiju.

Dobar primjer prikaza tradicijske kulture bio je primjerice i na Etnosalašu *Balažević* u Tavankutu, kada je uz kušanje tradicionalnih jela predstavljen prvi bunjevački kuhar *Sa šporelja u majkinj kućni* autorice **Hilde Heinrich**. Kultura ishrane ovdašnjih Hrvata predstavlja se i u okviru manifestacija *Dužijance*, tako i na *Takmičenju risara*, gdje se u rano jutro prije ručne kosidbe žita poslužuje tradicionalni risarski *ručak* (doručak) za sve posjetitelje ove priredbe. Na balama slame poslužuje se slanina, sol, slatka mljevena paprika, luk i *kiselna*. Jedino trebate ponijeti bricu. I tu nije kraj gastronomiji. Nekoliko godina unazad na *Takmičenju risara* održava se i takmičenje u kuhanju tarane, a interesantno je da su većina kuhara muškarci. Bit će valjda i ove godine i nečeg pušenog u tarani, jer kakva je to tarana bez *divenice*? No, čarolija tarane iz kotlića počinje ranije, u sklopu jedne od radionica *Dužijance*, koja se zove »Pravljenje domaće tarane na tradicijski način«. Od *zakuvavanja* do sušenja, pripravlja se tarana za kuhanje na *Takmičenju risara*. A lijep je i primjer vida očuvanja kulturnog naslijeđa ovdašnjih Hrvata kada se na *Debo četvrtak* pred početak korizme u Domu DSHV-a gostima poslužuju *fanki*.

Netko može pomisliti da pričam o opće poznatim gastronomskim događanjima u lokalnim sredinama, ali to nije tako i zbog tog treba još više raditi na njihovoj promociji i treba ih biti što više. Želja za upoznavanjem novih sredina i kultura odvija se i preko hrane i siguran sam da bi i turisti iz Srbije i inozemstva otkinuli apetitom, pored već spomenutih jela i za *skorupačom*, *prisnacom*, *gomboc čorbom*, *nasuvom s krumpirom*, *lakumićima* i *uzlivancom*.

U naše vrijeme kuhari koji pripremaju tradicionalna jela zvijezde su dokumentaraca pred milijunskom publikom, imaju tisuće fanova na društvenim mrežama i tako promoviraju taj segment tradicijske kulture. Nije to baš nešto novo u svezi bilježenja jedenja i pijenja, o čemu je pisao još **Homer**, jer opsada Troje nije trajala samo tri dana, pa do knjige **Ivice Prtenjače** *Kod Yvesa* koja sadrži pripovijetke u kombinaciji s autorovim kulinarskim receptima.

Stižem sad i do najvažnijeg kada je u pitanju kultura ishrane. A to je stol. Za stolom se objeđuje i razgovara, simbol je zajedništva i dijeljenja, za stolom se okuplja, razgovara, dogovara i zabavlja. Stari recepti su besmisleni bez svega toga.

Z. S.

Priče protjeranih ima tko čuti

Premijera filma *Nepodobni građani*, kojeg je producirao Vojvođanski građanski centar, održana je u Medija centru Vojvodine u Novom Sadu 24. svibnja. Film, bez prikaza lica, uz dominantno ozračje pomiješane sumornosti i tuge koje se jasno može čuti u glasovima intervjuiranih svjedoka protjerivanja Hrvata iz Srijema devedesetih godina prošlog stoljeća, govori o njihovom životu u momentima napuštanja Srijema. **Stjepan (Oskomić)**, **Jelena (Dodig)** i **Marko (Kljajić)** kazuju svoje osobne pripovijesti koje se protežu i do sadašnjeg vremena. One nisu lišene reminiscencije na Srijem prije devedesetih.

donošene odluke, skrivane misli, postupci, velika zatečenost i pojedine izgovorene riječi brilijantno oslikavaju motive Stjepanovih, Jeleninih i Markovih postupaka u tom teškom vremenu iz koga je netragom i u hipu nestala devedesetih godina prošlog stoljeća velika količina kolektivnoga zdravog razuma.

»Pa tada sam bio samo tinejdžer«

Nakon premijere, koju je pogledalo sedamdesetak gledatelja, razgovor s njima i sudionicima projekta moderirao je **Dinko Gruhonjić**, programski urednik Neovisnog društva novinara Vojvodine, a sudjelovali su **Nemanja Stjepanović** iz Fonda za humanitarno pravo, Jelena Dodig, podrijetlom iz Kukujevac, aktivistica Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Banata i Bačke, preč. Marko Kljajić, tada petrovaradinski, a sada župnik u Surčinu, Golubincima i Staroj Pazovi, **Jelena Dukarić** iz Vojvođanskog građanskog centra, kao i **Željko Stanetić**, autor filma.

Kako se danas odnositi prema jasno specificiranim događajima, o kojima se precizno znaju mnogi detalji, i kada se zna da tadašnje vlasti ili nisu reagirale ili su reagirale pogrešno i nevješto? Kako se danas prema tim događajima odnose naši sugrađani koji nisu Hrvati, a koji su živjeli, pa čak i javno djelovali u Vojvodini devedesetih godina?

Jelena Stamenković, sada u mirovini, a tada djelatnica Televizije Novi Sad, posvjedočila je na koje sve načine je ta medijska kuća, proračunato i svakodnevno, dehumanizirala jednu ratnu stra-

nu, te kako su njoj bliske osobe, ne bez utjecaja takvog medijskog »galopa« gotovo ravnodušno pratile iseljavanje Hrvata iz Srijemskih Karlovaca. Ona nije krila kajanje što prepoznavanje i razlučivanje bitnih elemenata događaja o kojima je izvješćivala nije tada bilo njezin prioritet. Novinarica **Marina Fratucan**, koja je među prvima bila na licu mjesta u to vrijeme, posvjedočila je da su Hrvatima u Srijemu »bacane bombe u kućna dvorišta, da im je uništavana imovina, da je prijećeno djeci na putu ka iz škole, nakon čega su ljudi morali noću, s dvije najlonske vreće u rukama, napuštati svoje domove«. Nabrojivši prominentne političke aktere koji su bili na vlasti nakon listopadskih promjena 2000., ona je kazala da ni oni nisu imali političku volju procesuirati odgovorne za te zločine.

»**Čedomir Jovanović**, tadašnji potpredsjednik Vlade, kazao je da je u to vrijeme bio tinejdžer, dok je **Vladan Batić**, tadašnji

Ipak, iza uspješne kombinacije filmskih elemenata (glazba, glas i slika), čak i onome tko nije znao (ili se pretvarao da ne zna, nije želio znati...) što se u srijemskim selima u kojima su živjeli Hrvati događalo od 1990. do 1995., postaju bjelodane razmjere, oblici i metode motivatora i izvršitelja njihova protjerivanja.

Osobne priče, svjedočenja i osjećaji su kroz filmsku priču jasnije progovorili o onome što, kako autori kažu, veliki broj stanovnika Srbije još uvijek ne zna. Nema maskiranja, svjedočenja se ne krata niti uljepšavaju. Na čuđenje nekih sudionika projekcije čak ni sudbina Hrtkovčana nije u središtu priče. Autorima se učinilo da je hrvatsku srijemsku tragediju potrebno ispričati kroz sudbine Hrvata iz drugih srijemskih mjesta, pa su tako gledatelji saznali što se s jeseni 1991. godine događalo u Petrovaradinu i u Kukujevcima. Usprkos, kako je navedeno, matrici po kojoj se protjerivanje Hrvata provodilo, osobne, teškom mukom

ministar pravde, rekao da će to pitanje tretirati u roku od godinu dana, što se nikad nije dogodilo», rekla je Fratućan.

Nemanja Stjepanović je kazao da je »zbog protjerivanja etnička slika Vojvodine drastično izmijenjena i dodao da u Srbiji nikome nije suđeno za ta zlodjela, jer bi se u tom slučaju neminovno postavilo pitanje kakva je bila uloga države u svemu tome«. Prema njegovim riječima, »ne bi bilo ni presude Šešelju za Hrtkovce da nije bilo Haškog tribunala«. Podsjetio je da su pojedine skupine građana i intelektualaca, u vrijeme kada se događalo protjerivanje Hrvata iz Vojvodine tražili od države da reagira i zaustavi ta zlodjela, ali je izostala bilo kakva reakcija.

Obećanje

Razložni gledatelji sigurno će se, utopljeni u more informacija u kojem plivamo, pitati što i kako dalje nakon gledanja ovog

filma? Film *Nepodobni građani* obvezuje. On ne služi da bi gledatelja zabavio, niti se može gledati u cilju kraćenja vremena. Broj tragičnih hrvatskosrijemskih sudbina je velik. Druga generacija njihovih nositelja polako napušta ovaj svijet, a treća, po riječima Jelene Dodik, sa sobom ne nosi gotovo ništa od vezanosti za događaje devedesetih niti vezanost za Srijem. Dalje svakako preostaje neizbježan – život. Onima koji su morali otići on protječe uz ne manju gorčinu nego prije dva i pol desetljeća. Nama koji ostajemo, a radi onih koji su morali otići, on neka protekne uz obećanje da naš odnos prema njima neće obilježiti patetika. Film je nastavak istoimenog projekta Vojvođanskog građanskog centra, a mnogo veći broj priča i dokumenata o događajima o kojima govori može se vidjeti na internetskoj stranici projekta *Neispričane priče*.

Marko Tucakov

Žigmanov: Očekujem reakciju na uvrede

Predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov** pozvao je u prošli četvrtak predsjednicu srbijanskog parlamenta **Maju Gojković** da reagira na uvrede koje su mu uputili zastupnici Srpske radikalne stranke (SRS) nazivajući ga »ustašom«.

Žigmanov je na tiskovnoj konferenciji u Skupštini Srbije podsjetio na prijetnje i uvrede radikala koje traju od izricanja presude vođi SRS-a i zastupniku radikala **Vojislavu Šešelju** u Den Hagu, osuđenom zbog progona vojvođanskih Hrvata početkom '90-ih. Naglasio je i kako se u međuvremenu tim povodom nije očitovao nitko iz Skupštine i njezinih tijela te niti jedan predstavnik državnih tijela, zbog čega očekuje jasnu osudu.

»Očekujem reakciju nadležnih, kao i da predsjednica Narodne skupštine (Srbije) kaže da li je Tomislav Žigmanov, predstavnik DSHV-a, ustaša ili ne«, rekao je Žigmanov.

Zastupnica SRS-a u srbijanskom parlamentu **Vjerica Radeta** nazvala je u utorak u svojoj twitter objavi predsjednika DSHV-a »ustašom«.

»Vidim da je Tomislav Žigmanov izjavio listu 'Blic' da su Hrvati u Hrtkovcima zabrinuti zbog toga što je Šešelj kupio kuću u Hrtkovcima. Moje ankete pokazuju da su Srbi u cijeloj Srbiji zabrinuti zbog toga što nam ustaša Žigmanov sjedi u Narodnoj skupštini. I što 'Blic' izvještava o tome«, napisala je Radeta na twitteru.

Radetinu objavu prenio je *Blic*, no u srbijanskoj javnosti nije bilo reakcija na ovaj napis zastupnice.

H. R.

Podrška i ohrabrenje

U cilju podrške mještanima u Hrtkovcima koji su pripadnici hrvatske manjinske zajednice, zbog toga što je Vojislav Šešelj, koji je osuđen za zločine protiv čovječnosti počinjene tijekom devedesetih u Vojvodini, kupio nekretninu u tom mjestu, predsjednik DSHV-a i narodni zastupnik **Tomislav Žigmanov**,

veleposlanik Republike Hrvatske **Gordan Bakota**, generalni konzul Generalnog konzulata u Subotici **Velimir Pleša** i opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske **Ivan Sabolić** posjetili su 27. svibnja Hrtkovce. Tom prilikom nazočili su svetoj misi u crkvi svetog Klimenta, nakon čega je u župnom domu održan neformalni razgovor s tamošnjim župnikom vlč. **Ivicom Živkovićem**, vijećnikom HNVA-a **Mirkom Paulićem** i župljanima tog mjesta. Najveći broj pitanja župljana odnosio se na njihovu sigurnost nakon kupovine kuće lidera radikala **Vojislava Šešelja** u Hrtkovcima. Ukazana im je mogućnost da o svim eventualnim problemima po pitanju njihove sigurnosti obavijeste krovnu instituciju Hrvata u Srbiji Hrvatsko nacionalno vijeće, kako bi se problemi rješavali na višoj razini. Od predstavnika Veleposlanstva Republike Hrvatske hrvatskoj zajednici u Hrtkovcima ukazane su mogućnosti više vidova pomoći, na prvom mjestu poljoprivrednicima. Kao jedna od izloženih ideja kako bi se ta pomoć mogla ostvarivati bila je osnivanje zadruge za tri sela: Hrtkovce, Platičevo i Nikince. O tom prijedlogu će se ozbiljnije razmatrati u narednom razdoblju. Bilo je riječi i o obrazovanju, mogućnostima upisa djece na sveučilište u Zagrebu, kao i o drugim olakšicama prilikom ostvarivanja njihovih prava. Jedan od prijedloga bio je da se u najskorije vrijeme osnuje kulturna udruga koja bi okupljala hrvatsku zajednicu iz sva tri sela. U cilju edukacije djece, narodni zastupnik Žigmanov iznio je prijedlog da se za djecu iz Hrtkovaca, Platičeva i Nikinaca organizira jednodnevna ekskurzija u Hrvatsku.

S. D.

Sabor HDZ-a

Opci (izvještajni) sabor Hrvatske demokratske zajednice održan je 26. svibnja u Zagrebu. Izglasano je novi Statut kojim se prema priopćenju stranke podiže razina unutarstranačke demokracije, a HDZ se pozicionira kao europska stranka desnog centra. Na ovome 18. saboru podržano je izvješće predsjednika **Andreja Plenkovića**, a jedan od gostiju na saboru bio je i predsjednik DSHV-a i zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**.

H. R.

Vijeće Europe, najvažnija institucija za zaštitu nacionalnih manjina na europskoj razini

Hrvatska predsjedava Vijećem Europe

Hrvatska preuzela prvi put predsjedanje ove institucije od svojega osamostaljenja * Glavni ciljevi vijeća su potpora i razvoj ljudskih prava, demokracije i vladavine zakona u Europi * S aspekta hrvatske nacionalne manjine u Srbiji svakako je važno što je najavljeno intenziviranje aktivnosti na polju zaštite prava i unaprjeđenja položaja pripadnika nacionalnih manjina

Hrvatska je 18. svibnja 2018. preuzela od Danske predsjedanje Vijećem Europe, najstarijom europskom organizacijom regionalnog, ali ujedno i međunarodnog karaktera. Kako je ovo prvi puta da matična domovina Hrvata u Srbiji

ropskom unijom 2020. S aspekta hrvatske nacionalne manjine u Srbiji svakako je važno što je najavljeno intenziviranje aktivnosti na polju zaštite prava i unaprjeđenja položaja pripadnika nacionalnih manjina, jer je to jedno od pitanja kojem se u samom srbijanskom društvu ne pridaje dovoljno pozornosti.

U srbijanskom javnom diskursu i dalje se javljaju stanovite zabune u pogledu standarda za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, te se često govori o najvišim standardima bez realnih uvida i nedovoljnog poznavanja kako realne situacije u društvu, tako i o samim standardima na europskoj razini. Iz toga razloga nastojat ćemo dati skromni doprinos, u cilju da cijenjene čitatelje i zainteresiranu javnost upoznamo s radom ove organizacije na polju ljudskih i manjinskih prava, te naznačiti važnost samih dokumenata i standarda.

Ciljevi Vijeća Europe

Vijeće Europe je europska regionalna organizacija, koja ujedno ima međunarodni karakter. Vijeće je osnovano 1949. godine u Londonu Statutom radi postizanja većeg jedinstva između država članica u cilju očuvanja i ostvarivanja ideala i principa koji predstavljaju zajedničku baštinu, radi poticanja socijalnog i ekonomskog progresa. Navedeni cilj treba se ostvariti kroz tijela Vijeća, razmatranjem pitanja od zajedničkog interesa, zaključivanjem sporazuma i zajedničkim djelovanjem u ekonomskim, socijalnim, kulturnim, znanstvenim, pravnim i administrativnim područjima, kao i putem očuvanja i daljnjeg razvijanja ljudskih prava i osnovnih sloboda. Važno je naglasiti da Vijeće Europe predstavlja instituciju koja prethodi Europskoj uniji, njega je potrebno razlikovati od institucija Europske unije kao što su Vijeće Europske unije i Europsko vijeće, koji svoje utemeljenje imaju u osnivačkim ugovorima i koji predstavljaju, uz Europski parlament i Sud, institucionalni okvir Unije. Svakako Vijeće Europe u integracijskim procesima ima veliki značaj, jer do sada ni jedna država koja je postala članicom velike europske obitelji nije to postala a da prije toga nije postala članicom Vijeća Europe. Sama Unija je svoju zastavu (1995.) i himnu preuzela od Vijeća Europe, što i simbolički pokazuje veliku povezanost Vijeća s EU,

Marija Pejčinović Burić

preuzima predsjedanje od svojega osamostaljenja, držimo da je važno u povodu toga predstaviti značaj i rad ove institucije. Tema svakako dobija na značaju ukoliko se u vidu ima da su glavni ciljevi Vijeća potpora i razvoj ljudskih prava, demokracije i vladavine zakona u Europi. Vijeće Europe ujedno je i institucija čiji je doprinos zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, slobodno možemo reći, nemjerljiv, jer je od Vijeća došlo do razvoja prvih dokumenata koji se u cijelosti odnose na nacionalne manjine, na zaštitu prava i unaprjeđenje položaja.

Ministrica vanjskih i europskih poslova **Marija Pejčinović Burić**, koja će narednih šest mjeseci predsjedati Vijećem, najavila je da će prioriteti Hrvatske biti borba protiv korupcije, zaštita nacionalnih manjina i ranjivih skupina, decentralizacija i jačanje lokalne uprave i samouprave, kao i zaštita kulturne baštine. Istodobno, potrebno je naglasiti da je šestomjesečno predsjedanje Vijećem Europe velika priprema za hrvatsko predsjedanje Eu-

te njihovu uzajamnu utemeljenost u zajedničkim vrednotama.

Konkretnije gledano, osnovni ciljevi Vijeća su: 1. da štiti ljudska prava, pluralističku demokraciju i vladavinu prava; 2. da unaprjeđuje svijest i ohrabruje razvoj europskog kulturnog identiteta i različitosti; 3. da traži rješenja za probleme s kojima se suočava europsko društvo (diskriminacija manjina, ksenofobija, netolerancija, zaštita okoliša, kloniranje ljudi, organizirani kriminal itd.); 4. da pruži pomoć oko konsolidiranja demokratske stabilnosti u Europi putem podržavanja političke, zakonodavne i ustavne reforme. Iz navedenog vidimo da se Vijeće Europe bavi svim najvažnijim pitanjima s kojima se susreću europske države.

Unaprjeđenje položaja manjina

Vijeće je razvilo značajnu normativnu, nadzornu i drugu praksu vezano za unaprjeđenje položaja manjina, uključujući i zaštitu nacionalnih manjina. Vijeće se pitanjem zaštite nacionalnih manjina bavi praktično od samog svog nastanka jer je već iste godine kada je osnovano istaknut značaj pitanja zaštite nacionalnih manjina na širem planu. Skupština Vijeća je 1961. godine iznijela prijedlog da se uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima, odnosno Konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, unese odredba koja će nacionalnim manjinama

jamčiti određena prava (vlastitu kulturu, jezik, škole, vjeroispovijest itd.). Rezultati rada Vijeća na polju zaštite manjinskih prava tiču se prije svega sve obuhvatnijeg normativnog reguliranja položaja nacionalnih manjina (putem međunarodnih dokumenata sklopljenih pod okriljem Vijeća, kao i drugih relevantnih dokumenata), ali i sve većih pomaka u praksi. Na razini Vijeća Europe usvojen je veliki broj međunarodnih ugovora, preporuka, dokumenata itd. koji se dotiču pitanja zaštite manjina. Iako pojedini dokumenti nisu pravno obvezujući, oni mogu biti veoma značajni kao strateška uputstva za zemlje koje pretendiraju na mjesto u velikoj europskoj obitelji, što je za zemlju kao što je Srbija veoma značajno.

Najznačajniji dokumenti donijeti od Vijeća su svakako Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima i Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, koja su prva dva multilateralna dokumenta koja postaju obvezujuća za zemlje koje su ih ratificirale. Vijeće je ujedno i jedan od glavnih pokretača interkulturalnog dijaloga pa je stoga usvojilo *Bijelu knjigu* o interkulturalnom dijalogu.

Navedene dokumente nastojat ćemo podrobnije prikazati u brojevima što slijede.

Darko Baštovanović
međunarodni tajnik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Dodjela studentskih stipendija za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Državni tajnik Milas uručio ugovore

U prostorijama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske 29. svibnja, organizirano je potpisivanje Ugovora o dodjeli stipendija studentima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske koji studiraju na Sveučilištu u Zagrebu.

Čestitajući dobitnicima stipendija, **Zvonko Milas**, državni tajnik je naglasio kako je jedan od najboljih načina jačanja zajednice i njezinog prosperiteta - ulaganje u znanje, jer znanje donosi napredak i bolje sutra.

»Isto tako, jačanje pojedinca, kroz izoštravanje njegovih sposobnosti, stručnosti, obrazovanja i intelektualnog kapaciteta - jača i zajednicu. Pojedinci sa snažnim vizijama i vjernom pripadnošću svojoj zajednici, svom narodu, čine jaku zajednicu spremnu za promjene, spremnu na odvažnost - zajednicu koja je spremna nositi

se sa svim neizvjesnostima i izazovima koje donosi sutra. Stoga sam siguran da ćete vlastitim razvojem, razvojem svojih osobnih i jednog dana profesionalnih sposobnosti, biti u mogućnosti unapređivati svoje zajednice, svoj zavičaj - što će u suštini biti najplemenitiji i najzahalniji zadatak s kojim ćete se susresti«, poručio je Milas.

Podsjećamo da je temeljem provedenog Javnog natječaja za dodjelu stipendija studentima - pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske - za akademsku godinu 2017./2018., Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske dodijelio 502 stipendije za akademsku godinu 2017./2018., od čega 101 stipendiju za studij u Republici

Hrvatskoj i 401 stipendiju za studij u Bosni i Hercegovini. Iznos mjesečne stipendije je 700,00 kuna a dodjeljuje se za razdoblje od deset mjeseci.

Prava pacijenata i kako ih ostvariti

(Ras)korak od zakona do prakse

Pet bolnica i Klinički centar Vojvodine tijekom 2016. godine nisu izdali ni jednu potvrdu o nemogućnosti specijalističkog pregleda koja je uvjet da pacijenti refundiraju troškove tih pregleda koje moraju obaviti u privatnim ordinacijama

Kada se potreban pregled ne može obaviti u zdravstvenoj ustanovi koja je u sklopu državnog sustava zdravstvene zaštite, pacijenti imaju pravo takav pregled obaviti u privatnoj ordinaciji, a da im troškove refundira Republički fond za zdravstveno osiguranje. To propisuje zakon, ali je priča u praksi malo drugačija, jer je izvješće pokrajinskog zaštitnika građana pokazalo da čak pet vojvođanskih bolnica i Klinički centar Vojvodine za godinu dana nisu pacijentima izdali ni jednu potvrdu o nemogućnosti pregleda, a ta potvrda je uvjet da bi se mogli refundirati troškovi pregleda u privatnim ordinacijama. I to usprkos podaktu iz istog izvješća da četvrtina pacijenata pregled nije mogla obaviti u propisanom roku od 30 dana.

Nedostižna potvrda

Violeta Matić iz okolice Sombora bezuspješno je pokušavala svojoj sestri osigurati potrebno snimanje CT aparatom u somborskoj bolnici.

»Liječnica je rekla da ja za daljnje liječenje potrebno uraditi CT skener, ali nesreća je bila da je to bilo razdoblje kada je somborski aparat bio u kvaru, pa su pacijenti na snimanje upućivani u bolnicu u Vrbasu. Obično je to bilo desetak pacijenata tjedno. Liječnica je moju sestru tri puta stavljala na popis pacijenata kojima je potrebno uraditi CT skener, ali je ona svaki puta skidana s te liste. Kako su u tom stavljanju na popis i skidanju s popisa 'odabranih' prošla tri tjedna, morali smo uraditi magnetnu rezonancu u privatnoj ordinaciji i naravno sve to platiti. Znam da postoji neka mogućnost da se to poslije naplati od Fonda, ali skoro je nemoguće dobiti potvrdu iz bolnice da oni nisu u mogućnosti odraditi vam dijagnostiku zbog koje ste bili primorani otići u privatnu ordinaciju, pa se nisam ni upuštala u tu proceduru. Za to treba i vremena i živaca«, kaže Violeta.

Nepoznavanje zakonskih prava pacijenata, nespremnost da se istraje u borbi za svoja prava ili nešto treće, tek izvješće pokrajinskog zaštitnika građana pokazuje da u 2016. godini pet pokrajinskih bolnica i Klinički centar Vojvodine nisu pacijentima izdali ni jednu potvrdu o nemogućnosti obavljanja specijalističkih pregleda u roku od 30 dana. I to usprkos tome što pacijenti tvrde da imaju teškoća u zakazivanju pregleda u razdoblju od 30 dana.

Najveća gužva kod kardiologa

Istraživanje pokrajinskog zaštitnika građana »Pravo na dostupnost zdravstvene zaštite u AP Vojvodini«, koje je nedavno objavljeno, odnosi se na dostupnost specijalističko-konzultativnih i dijagnostičkih pregleda za koje nije propisano utvrđivanje liste čekanja u općim bolnicama na teritoriju AP Vojvodine.

»U općim bolnicama na teritoriju APV građani tvrde da su najviše problema imali sa zakazivanjem internističkih pregleda ultrazvukom i pregleda kardiologa, kao i svih specijalističkih pregleda načelno. Slično je stanje i u Kliničkom centru Vojvodine, dok domovi zdravlja na teritoriju AP Vojvodine, uključujući i onaj u Novom Sadu, najčešće nemaju dovoljno kapaciteta da podmiri potrebe građana za ultrazvučnim i drugim radiološkim pregledima, kao i pregledima ginekologa, fizijataru, oftalmologa, endokrinologa i kardiologa«, navodi se u izvješću ombudsmena.

Usprkos tome, može se reći da su tijekom godine bolnice izdale tek zanemarivo mali broj potvrda o nemogućnosti obavljanja specijalističkih pregleda, a upravo ta potvrda uvjet je da se refundiraju troškovi koje su pacijenti zbog nemogućnosti dobivanja zdravstvene zaštite u državnom sustavu imali u privatnim ordinacijama. Koliko to jest problem pokazuje i podatak da

skoro četvrtina pacijenata tvrdi kako im zdravstvena ustanova nije zakazala specijalistički pregled u roku od 30 dana od dana javljanja s uputom liječnika opće prakse. Još veći problem je to što je većina pacijenata kazala kako nije tražila da im se za to izda potvrda, jer nisu ni znali da imaju pravo na to.

»Nepunih deset postotaka od onih koji tvrde da su zatražili izdavanje potvrde, odnosno ovjeravanje odgovarajuće upute od izabranog liječnika, to pravo je i ostvarilo«, stoji u izvješću pokrajinskog zaštitnika građana.

Većina pacijenata jednostavno odustaje i potreban pregled obavlja u privatnoj ordinaciji. I plati ga iz svog džepa. Ima onih koji sačekaju strpljivo svoj termin u državnoj ordinaciji, pa makar on bio i poslije nekoliko mjeseci, a neki su pronašli brži i jeftiniji put, a to je zakazivanje pregleda preko treće osobe »koja tamo ima nekog svoga«. Među odgovorima pacijenata bile su i tvrdnje da im liječnici opće prakse nisu uopće htjeli ni izdati uputu, jer u sustavu nije bilo slobodnih termina za pregled.

Samo preporuke

Zbog svega ovoga pokrajinski zaštitnik građana preporuča obvezu upisivanja i ovjere štambiljem s datumom zakazanog pregleda na liječničkoj uputi ili izdavanje pisane potvrde osiguranoj osobi koja ne može biti primljena na zakazani specijalističko-konzultativni i dijagnostički pregled za koji nije propisano utvrđivanje liste čekanja u roku od 30 dana od dana javljanja zdravstvenoj ustanovi s liječničkom uputom, kao i davanje pismene obavijesti osiguranoj osobi da može obaviti pregled u privatnoj praksi i kasnije refundirati nastale troškove. Ove preporučene mjere trebale bi pomoći pacijentima da lakše ostvare prava koja im garantira zakon, ali kako je riječ o preporukama, malo je vjerojatno da će se slika dobivena ovim istraživanjem brzo promijeniti. Ne vjeruju u tu brzu promjenu ni u Udruzi za zaštitu prava pacijenata na savjesno liječenje *Help* iz Novog Sada.

»Pacijenti se za pomoć najčešće obraćaju kada im je u pitanju život i kada im je ugroženo zdravlje. Pacijenti nam se do sada nisu obraćali zbog toga što nisu mogli ostvariti pravo na refundiranje troškova za preglede koje nisu mogli obaviti u državnom

Dokumentacija

Kako bi se naplatili troškovi pregleda u privatnim ordinacijama, pacijenti uz zahtjev za refundaciju troškova za pružene usluge u privatnoj praksi moraju priložiti uputu izabranog liječnika, originalni račun o plaćenom pregledu i medicinsku dokumentaciju kao i potvrdu zdravstvene ustanove da nije mogla obaviti pregled u zakonom propisanom roku. Mogućnost refundacije postoji za zdravstvene usluge kao što su laboratorijske analize, rentgen, ultrazvučni i drugi pregledi, medicinska rehabilitacija i drugi specijalistički i dijagnostički pregledi. Iznimka su zdravstvene usluge za koje je propisano utvrđivanje lista čekanja (MR i CT dijagnostika, koronarografija srca, revaskularizacija miokarda bypass kirurgijom, ugradnja endoproteza kuka...).

.....

zdravstvenom sustavu. Ne zato što nema tih problema, već zato što pacijenti i nisu upoznati sa svojim pravima«, kaže članica Udruge *Help*, odvjetnica **Sonja Hadži Borjanović**.

Ona kaže da su zakoni koji trebaju štititi pacijente i njihova prava dobri, ali je problem njihovo provođenje i primjena. Velika pomoć pacijentima nisu ni zaštitnici prava pacijenata, jer, kako kaže Hadži Borjanović, »zakon ima ograničeno djelovanje«.

»Zaštitnik prava pacijenata nakon pritužbe pacijenta traži očitovanje zdravstvene ustanove o njegovoj primjedbi i o tome ga obavještava. I tu se sve završava, a efekta bi bilo kada bi zaštitnik prava pacijenata podnosio, ako je potrebno, prijave zdravstvenoj inspekciji, Ministarstvu zdravlja. Ovako pacijentima preostaje da sami podnose prijave i na koncu podnose i tužbe«, kaže naša sugovornica. Pomaka će biti, kaže ona, kada svi građani shvate da imaju svoja prava koja im je zdravstveni sustav dužan pružiti. I kada shvate da je njihovo pravo ta svoja prava i tražiti.

Z. Vasiljević

Maturanti subotičke gimnazije na hrvatskom jeziku

Brojni, solidarni i radni

U subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković* izašla je još jedna generacija učenika koja je završila svoje obrazovanje na hrvatskom jeziku. Njihov, popularno zvani, »ispraćaj« održan je prošle subote.

Spomenuti odjel (4. f) brojao je 27 učenika, a razredni starješina bio im je profesor geografije **Zoran Nagel**.

»Imali smo lijepu brojnost koju smo uspjeli održati tijekom četiri godine, nije bilo većeg broja ispisivanja učenika ili njihovog prelaženja u druge odjele. U odjelu je bilo i đaka koji u osnovnoj školi nastavu nisu slušali na hrvatskom jeziku. Odjel je odlikovalo pozitivno i radno ozračje, bio je to odjel u kojega su profesori, kako su mi govorili, rado ulazili. Vladala je solidarnost, pomagali su jedni drugima. Bili su aktivni u domeni kulturne i javne djelatnosti u školi, ako je trebalo sudjelovati na nekim priredbama i slično. Svi su se tijekom četiri godine u školi uspjeli pronaći, profilirati svoja interesiranja. Neki su dobri 'prirodnjaci', neki dobri

'društvenjaci', a u tom smjeru će ići njihovo daljnje obrazovanje. Svi planiraju studirati, upisati neki od fakulteta u Subotici, Novom Sadu, Zagrebu, Ljubljani...«, kaže profesor Zoran Nagel.

U odjelu je bilo i troje »vukovaca«, učenika čiji je prosjek svake godine bio 5.00, a to su: **Natalija Stantić, Ivana Dulić i Fedor Lulić**.

Nakon prijedpodnevne svečanosti u školi i tradicionalne šetnje kroz središte grada, maturalna večer gimnazijalaca održana je u hotelu *Galleria*.

»Tablo« 4. f može se pogledati u izlogu zgrade Porezne uprave u Subotici.

Nastava na hrvatskom jeziku u subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković* izvodi se od 2007. godine, a i od ove jeseni očekuju novu generaciju učenika na hrvatskom.

D. B. P.

Republičko natjecanje iz hrvatskoga jezika i jezične kulture

Najbolji iz *Matka*

Republičko natjecanje iz hrvatskoga jezika i jezične kulture za osnovnu školu održano je protekle subote, 26. svibnja, u Osnovnoj školi *Matko Vuković* u Subotici.

»Ono što smatram kao standard testa za republičku razinu natjecanja je to da test mora biti težak zato što na ovoj razini natjecanja sudjeluju oni učenici koji trebaju pokazati izvrsnost,

Nagrađeni iz VIII. razreda: Leona Matković, Lucija Ivković Ivandekić i Donna Karan

Nagrađeni iz VII. razreda s nastavnicom: Lea Vojnić Đanin, Matea Rudinski, Sanela Šafer i Anamarija Kuntić

Natjecanje je okupilo najbolje učenike ovoga predmeta sedmih i osmih razreda iz škole domaćina, OŠ *Ivan Milutinović* (Subotica), OŠ *Matija Gubec* (Tavankut) i OŠ *Vladimir Nazor* (Đurđin).

Najbolje znanje pokazali su učenici iz *Matka Vukovića*, te su od šest nagrađenih mjesta osvojili pet. Među natjecateljima sedmih razreda učenici ove škole odnijeli su sve tri nagrade. Prvo mjesto osvojila je **Lea Vojnić Đanin**, druga je **Anamarija Kuntić**, a treća **Matea Rudinski**. Najbolja učenica iz osmih razreda također je iz *Matka*, **Donna Karan**, druga je **Lucija Ivković Ivandekić** iz OŠ *Ivan Milutinović*, a treće mjesto pripalo je **Leoni Matković** koja je također učenica škole domaćina.

Na natjecanju se provjeravalo gradivo hrvatskoga jezika i jezične kulture iz svih razreda osnovne škole. Učenici su imali primjedbenu kako je test bio težak, međutim profesorica hrvatskoga jezika **Ivana Matić** kaže da upravo takav treba i biti kako bi se oni najbolji mogli izdvojiti.

odnosno najvišu razinu poznavanja jezika. Sve gradivo koje se tražilo u testu učenici su radili u školama, ali ono što se tražilo u ovome testu bili su detalji. Učenici su morali pokazati kako su svjesni i tih minimalnih razlika npr. u tvorbi glagolskih oblika, tvorbi riječi...«, kaže Matić i dodaje kako su učenici upravo na tim detaljima najviše griješili.

Natjecanje je održano u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća, te je stoga učenike pozdravila dopredsjednica Odbora za obrazovanje ovoga tijela **Margareta Uršal**.

Ravnateljica škole domaćina **Mirjana Stevanović** natjecateljima je poručila kako je njegovanje materinskog jezika jako važno.

»Za svakoga čovjeka jako je značajno da zna tko je, što je i odakle je. Sam naziv materinjeg jezika jest nešto najplemenitije što postoji, dobilo je ime po majci. Vi vaš materinski hrvatski jezik ovakvim radom, trudom i zalaganjem oplemenjujete i čuvate«, rekla je Stevanović.

J. D. B.

Marija Šeremešić, predsjednica UG *Urbani Šokci* iz Sombora

Trajna, pisana riječ

Sam naziv udruge potekao je iz suradnje sa Šokačkom granom, koja organizira okrugle stolove Urbani Šokci * Naš fokus rada je njegovanje tradicije Hrvata Šokaca Podunavlja * Fotografije, nosači zvuka, pisana riječ načini su da se za budućnost sačuva naše naslijeđe

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

U Somboru je prije deset godina osnovana Udruga građana *Urbani Šokci*. Udrugu od tada vodi **Marija Šeremešić**, koja je prije osnutka *Urbanih Šokaca* bila aktivna članica HKUD-a *Vladimir Nazor*. U godini u kojoj će biti obolježena 10. obljetnica ove udruge s Marijom Šeremešić razgovarali smo o do sada urađenom, o tome smatra li i danas da je bila dobra odluka otići iz *Nazora* i osnovati još jednu hrvatsku udrugu u Somboru i misli li i danas, kao i prije nekoliko mjeseci, da je vrijeme da privodi kraju rad udruge *Urbani Šokci*.

 Kada ste odlazili iz *Nazora* i planirali osnivanje nove udruge, koji su to bili ciljevi i projekti koje ste htjeli realizirati kroz novu udrugu i koliko ste od onoga planiranog prije deset godina i uspjeli uraditi?

Prije osnutka UG *Urbani Šokci* deset godina aktivno sam sudjelovala u radu HKUD-a *Vladimir Nazor*. Vodila sam dramsku

sekciju i recitatore i kasnije postala i dopredsjednica. Međutim, imala sam neke ideje i projekte koji se nisu mogli realizirati u *Nazoru*, jer je rad *Nazora* bio uglavnom usmjeren na njegovanje tradicije Hrvata Bunjevaca, i to najviše s Nenadić salaša i Bezdanškog puta odakle je bio i najveći broj članova *Nazora*. Ja sam željela uključiti i ostale Hrvate koji žive u Somboru i okolini, tim prije što i sama pripadam šokačkoj skupini Hrvata. Tako su na Mladi Uskrs održavane *Šokačke večeri*. S **Cecilijom Miler** pripremala sam izložbu nošnji bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Bili su to pokušaji da se u Hrvatskom domu u Somboru radi i na očuvanju i prikazu tradicije i drugih hrvatskih skupina, ali potporu uprave nisam imala. Tako je nastala Udruga građana *Urbani Šokci*. Poticaj mi je bio i potpora koju sam imala od UG *Šokačka grana* iz Osijeka koji su imali razumijevanja za moju želju da radim na promicanju šokaštva. Imala sam tada i potporu iz Hrvatske ma-

tice iseljenika. Sve to doprinijelo je da naš 16 osnuje Udrugu građana *Urbani Šokci*. Sâm naziv udruge potekao je iz suradnje sa *Šokačkom granom*, koja organizira okrugle stolove *Urbani Šokci*, a uz njihovu suglasnost ja sam posudila to ime. Nadala sam se da će udruga svoj rad moći organizirati unutar Hrvatskog doma, koji bi postao kulturni centar za Hrvate iz ove regije. Nažalost, tu smo održali samo osnivačku skupštinu i dvije književne večeri posvećene **Anti Jakšiću i Stipanu Bešlinu**, jer je prevladalo mišljenje da se to kosi s pravilima *Nazora* i nakon toga ja sam napustila ovu udrugu. U jednoj rečenici: naš fokus rada je njegovanje tradicije Hrvata Šokaca Podunavlja.

Većina udruga organizirana je kao kulturno-umjetničko društvo s akcentom na očuvanje folklorne tradicije. Vi ste se okrenuli pisanoj riječi. Je li to ono što je nedostajalo?

S obzirom na to da smo mi jedna mala udruga koja postoji samo deset godina, mogu reći da je to bilo uspješnih deset godina. Mi nismo kulturno-umjetničko društvo, jer sve udruge oko nas imaju folklor i njeguju svoju lokalnu tradiciju. Glazba jeste lijepa, ali ako nešto nije zapisano, trajno sačuvano, onda se i polako gubi. Fotografije, nosači zvuka, pisana riječ... načini su da se za budućnost sačuva naše naslijeđe. Tu smo mi našli prostor za rad naše udruge. I meni osobno to više leži. Polako sam počela istraživati našu povijest kroz priče ljudi iz moje generacije, starijih ljudi koji su živjeli povijest vremena koje je nama najbliže za pamćenje. I moja istraživanja obuhvaćaju razdoblje od 30-ih do 60-ih godina prošlog stoljeća. Nisu to tako daleke godine, ali se način života toliko razlikuje od današnjeg. Nakon tih 50-ih i 60-ih godina prošlog stoljeća počele su velike promjene. Naša šokačka mjesta polako su se otvarala, ljudi su krenuli na školovanje, mijenjao se način gradnje kuća, odnosno cjelokupan život doživio je jedan veliki progres. S druge strane, bilo je to razdoblje kada se bježalo od onog starog načina života. Nikoga više nisu interesirale stare fotografije, neki stari zapisi, stari alati... Jednostavno, ljudi nisu shvaćali vrijednost toga. To je mene zaintrigiralo i na tim dokumentima, znači kazivanju, sjećanju i pisanim tragovima koji su ostali zasnivam svoje istraživanje.

Što biste pobrojali od najznačajnijih postignuća Vaše udruge u ovih deset godina?

Književna večer o Anti Jakšiću i Stipanu Bešlinu, na kojoj je govorila dr. sc. **Sanja Vulić**. Književno-glazbenu večer *Od gajdi do tambure*, na kojoj je govorio muzikolog **Julije Njikoš**, zatim međunarodni okrugli stolovi *Urbani Šokci* koje smo organizirali sa *Šokačkom granom* iz Osijeka. Redovito smo sudjelovali u zajedničkoj manifestaciji šokačkih udruga *Šokci i baština*, a u okviru tog programa 2010. godine priredili smo Međunarodnu izložbu vjenčanog šokačkog tradicijskog ruha Šokaca Bačke, Slavonije i bačke regije u Mađarskoj u Gradskom muzeju Sombor. U somborskom muzeju također smo priredili Međunarodnu izložbu starih vjenčanih fotografija Šokaca *Lipi ko slika*, i to 2014. u okviru Dana hrvatske kulture. *Pasijska baština* održana je u Somboru. Bili smo prošle godine, rekla bih uspješan, domaćin manifestacije *Šokci i baština*. Svake godine održavamo Dane hrvatske kulture u Somboru...

Također ste suautorica ili autorica nekoliko knjiga.

U suradnji s **Antonijom Čota** autorica sam knjige *Dukat ravnice*. U suradnji sa Sanjom Vulić priredila sam zbirku poezije Stipana Bešlina *Tajanstvenosti trag*. Samostalno sam napisala

knjige *Tragovi sjećanja*, brošuru u povodu 70. obljetnice HKUD-a *Vladimir Nazor Stopama naslijeđa* i Rječnik govora Monoštora *Bile riči*. Sa suprugom **Martinom Šeremešićem** autorica sam knjige *Monoštor u povijesti*. Objavljeno je desetak mojih radova u zbornicima kao i petnaestak pjesama. Trenutačno radim na drugoj knjizi o Monošturu, a u planu je i treća. Svoje radove ne potpisujem kao znanstvene, jednostavno to je ispisana priča koju kada se iščita može shvatiti svaki čitatelj. Možda je to i zbog mog učiteljskog poziva koji me je naučio kako naći put do svakog čovjeka. Ponosita sam što se moje knjige nalaze u narodu o kome pišu i za koji su pisane. Drago mi je kada netko dođe i traži neku moju knjigu da bi ju poklonio svojim prijateljima, članovima obitelji koji žive daleko od naših šokačkih mjesta negdje u Australiji, Kanadi... Ovdje bih istaknula pomoć koju sam imala od magistre **Vere Erl**, dugodišnje predsjednice UG *Šokačka grana*, prof. dr. sc. Sanje Vulić, kao i prof. dr. sc. **Ljiljane Kolenić** i prof. dr. sc. **Milice Lukić** i njihovih mlađih suradnika. Učila sam od njih, kako pišu, osmišljavaju predavanja. Pohađala sam i seminare za pučki teatar u Hrvatskoj, a rezultat toga su pučki komadi i dječje predstave koje smo postavili na scenu. Znanja koja mi je pružila hrvatska zajednica i hrvatska država mislim da sam dijelila nesebično s drugima. Kako je koja skupina ili udruga počinjala svoj rad pomogla sam oko programa, postavljanja običaja... Istaknula bih da je suradnja uvijek bila dobra. Sada ipak dolaze neki mladi ljudi s novim idejama, svojim viđenjima, ali ako traže neki savjet, ako pitaju, ja ću uvijek rado pomoći. No, s obzirom na godine polako se povlačim i sada sam usredotočena na pisanje i programe naše udruge.

Kada smo početkom godine razgovarali od radu udruge u 2017. i planovima za ovu godinu, najavili ste gašenje udruge. Stojite li i dalje iza toga?

Stojim. Ali hoće li to biti u 10-oj ili 11-oj godini, sve ovisi od toga kako ćemo realizirati ono što smo još planirali. Planovi iz prošle i ove godine nisu u potpunosti realizirani, a razlog su financijska sredstva, ili preciznije vrijeme njihove isplate. To, i obiteljski zdravstveni problemi malo su pomjerili neke planove. Tako nas tek očekuje obilježavanje 10. obljetnice udruge, objavljivanje dvije knjige o Monošturu, knjige *Šokci i bečarci*...

Među pobrojanim nema etnomuzikologa Vinka Žganca i rukopisa Narodne popijevke iz Sombora i okolice. Na tome ste se angažirali posljednjih godina, pa hoće li ovaj vrijedan rukopis biti tiskan?

Cijela priča oko izgubljenog rukopisa **Vinka Žganca** počela je zahvaljujući etnomuzikologinji **Miroslavi Hadžihusejnović** koja je pri našem susretu na *Pasijskoj baštini* spomenula kako hrvatski etnomuzikolozi desetljećima tragaju za rukopisom Vinka Žganca *Narodne popijevke iz Sombora i okolice*. Konačno, doznali smo da je rukopis u Gradskom muzeju u Somboru, ali ono što me boli je to što nitko nije zainteresiran za ovo vrijedno djelo. Rekla bih, to je zbirka koja bi pomogla svim našim udrugama da izađu iz onog okvira – »pivamo tri naše stare pisme s pet strofa«. Ova zbirka ima 174 pjesme, s riječima i notnim zapisima bunjevačkih i šokačkih pjesama koje je Žganec sakupio u Somboru u okolici između 1927. i 1941. godine u vrijeme njegovog boravka u Somboru. Ja nisam odustala, ali mi kao udruga nemamo sredstava da tiskamo taj rukopis. A ostali nisu zainteresirani za njega.

Predstavljen Zbornik radova sa znanstvenog skupa o 300. obljetnici osnutka franjevačke rezidencije u Subotici

Svjedočanstvo neizbrisivih franjevačkih tragova

»Zbornik nije kompletna bibliografija pisanih objavljenih djela na pojedine teme, uključujući i one o franjevcima iz Subotice, jer cilj nije bio pisanje bibliografije, već prikaz uloge i doprinosa franjevaca u Subotici i Subotičanima u pojedinim segmentima društvenog života u ovom gradu. Međutim, Zbornik je vrlo bogat izvor literature i uvelike će olakšati rad onima koji će se ubuduće baviti ovom tematikom«, rekao je mr. Bela Tonković

■ Zsuzsanna Korhecz Papp, fra Zdenko Gruber, Bela Tonković i Tibor Szöllösi

»Vrijednost Zbornika radova sa znanstvenog skupa o 300. obljetnici osnutka franjevačke rezidencije u Subotici nalazi se u njegovom znanstvenom pristupu obrađivanoj tematici čime je dan jedan kvalitetan pečat rezidencijalnom razdoblju franjevačkog djelovanja u ovom gradu. On je također svjedočanstvo neizbrisivih franjevačkih tragova na prostoru Bačke od srednjega vijeka do danas odnosno katoličanstva i zapadne kršćanske uljudbe kroz niz stoljeća«, navodi, među ostalim u svojoj recenziji za predstavljanje Zbornika, jedan od njegovih autora, pater **Daniel Patafta**, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Objavom ovoga Zbornika, koji je predstavljen u srijedu, 23. svibnja, u dvorani Pastoralnog centra *Augustinianum* u Subotici, završena je proslava 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije u Subotici započeta 3. listopada 2017. održavanjem znanstvenog skupa na spomenutu temu.

Svezak važnih priloga za povijest crkve

Zbornik radova ovom je prigodom predstavio jedan od njegovih autora kao i idejni pokretač obilježavanja spomenute obljetnice, mr. **Bela Tonković**. On je rekao kako je Zbornik prvenstveno pisana i tiskana pohrana deset predavanja, prikaza

deset važnih događaja i procesa iz tzv. rezidencijalnog razdoblja povijesti današnjeg samostana sv. Mihovila, manje braće sv. Franje franjevaca u Subotici. To su, kako je istaknuo, događaji i procesi koji su bitno utjecali na formiranje našeg grada u rezidencijalnom razdoblju franjevačke prisutnosti u njemu od 1717. do 1759. godine i koji imaju posljedice do danas.

»To nije kompletna bibliografija pisanih objavljenih djela na pojedine teme, uključujući i one o franjevcima iz Subotice, jer cilj nije bio pisanje bibliografije, već prikaz uloge i doprinosa franjevaca u Subotici i Subotičanima u pojedinim segmentima društvenog života u ovom gradu u navedenom razdoblju. Međutim, Zbornik je vrlo bogat izvor literature i uvelike će olakšati rad onima koji će se ubuduće baviti ovom tematikom. Oni će se moći osloniti na rezultate istraživanja 40-ak arhivskih fondova, od kojih najveći dio do danas nije bio dotaknut, i oko 140 naslova knjiga i članaka temeljem kojih su pisani članci u njemu. Tomu treba dodati izvorne autorske članke s područja povijesti, umjetnosti, obrazovanja i epidemiologije. Zato se može ustvrditi da je ovaj Zbornik svezak važnih priloga za povijest crkve i građanskog društva u Subotici i njenoj široj okolini«, rekao je Tonković.

On je dodao da je u to vrijeme bilo i drugih, ne manje važnih i spomena vrijednih događaja i da su zato širom otvorena vra-

ta za daljnja istraživanja. Stoga je pozvao autore predavanja na znanstvenom skupu, koji su ujedno i autori članaka, da sačuvaju svoje bilješke, jer će još biti prilike za pismeni završetak tog posla i prezentiranje tih radova.

Bela Tonković se posebno zahvalio Ministarstvu kulture Republike Srbije koje je u najvećoj mjeri financiralo ovaj projekt, kao i Fondaciji *Bethlen Gábor* iz Budimpešte koja je osigurala nedostajuća sredstva.

Porasla svijest o važnosti franjevaca

Gvardijan franjevačkog samostana u Subotici fra **Zdenko Gruber** na predstavljanju je istaknuo značaj obilježavanja 300. obljetnice osnutka franjevačke rezidencije, navodeći kako je franjevački samostan nulta točka ovoga grada, mjesto na kome je bila prva administracija, prva crkva, prva škola, gdje je odigrana prva kazališna predstava. On je, kako je dodao, kroz tri stoljeća bio i ostao važan duhovni i kulturni centar Subotice i obilježavanjem ove obljetnice porasla je svijest građana o prisustvu i važnosti franjevaca.

Zbog spriječenosti patera Daniela Patafte da prisustvuje predstavljanju Zbornika, fra Zdenko Gruber je pročitao njegovu recenziju pripremljenu za ovu prigodu. U njoj pater Patafta, navodeći povijesne podatke, među ostalim podsjeća kako se franjevačka prisutnost na ovom prostoru može pratiti osnivanjem niza franjevačkih samostana u 14. i 15. stoljeću kada prostor Srijema i Bačke potpuno ulazi u kulturnu sferu zapadnog kršćanstva.

»Katolicizam u osmanlijskom razdoblju održali su na ovim prostorima franjevci, stoga je logičan nastavak njihovog pastoralnog djelovanja nakon oslobođenja Srijema, Banata i Bačke od Osmanlija bila obnova franjevačkog života i rada u novim uvjetima. Subotica se vrlo rano nakon oslobođenja afirmirala kao važno i jako gospodarsko središte, tako da svega nekoliko godina nakon oslobođenja, 1717. godine franjevci u gradu osnivaju svoju rezidenciju koja 1759. postaje samostan. Rezidencijalno razdoblje franjevačke prisutnosti u Subotici od 1717. do 1759. vrijeme je konstituiranja franjevačke zajednice u ovome gradu i izrastanja rezidencije u važan i nezaobilazan duhovni, kulturni i društveni centar Subotice u 18. stoljeću. Na tom tragu napisani su i objavljeni u ovom Zborniku znanstveni radovi, njih 10, koji tematiziraju ovo razdoblje, nastojeći stvoriti cjelovitu sliku franjevačkog rezidencijalnog razdoblja u Subotici«, navodi pater Patafta.

O važnosti i djelovanju franjevaca na ovim prostorima, te o važnosti Zbornika ovom je prigodom na mađarskom jeziku govorio dr. **Tibor Szöllősi**, inače najmlađi doktor teologije Subotičke biskupije, a prezentaciju o franjevcima iz arhiva predstavio je ravnatelj Povijesnog arhiva Subotica **Stevan Mačković**. On je, među ostalim, ukazao na vezu između franjevaca i tadašnjeg Magistrata, te na temelju arhivske građe potvrdio važnost franjevaca za povijest Subotice i njenih građana. Zainteresirani za povijest i arhivsku građu mogu, uz prethodnu registraciju, posjetiti link e-arhiva.suarhiv.co.rs.

Autori Zbornika, koji se može kupiti u sobi franjevačkog trećeg reda su: dr. sci. **Robert Skenderović**, **Mátyás Wertheim**, lic. phil. lic. theol. Bela Tonković, msgr. **Stjepan Beretić**, dr. **Zsuzsanna Korhecz Papp**, dr. **Géza Czékus**, dr. **Károly Orcsik** i prof. dr. o. Daniel Patafta.

Predstavljanje Zbornika obogaćeno je glazbenim programom u okviru kojega je na gitari nastupila **Noémi Kucsera**.

Ivana Petrekanić Sič

Republika Srbija
Ministarstvo zaštite životnog okoliša
Beograd

Temeljem čl. 10., a u vezi s čl. 29. stav 1. i 3. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* 135/04 i 36/09), daje sljedeću

O B A V I J E S T

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA iz Beograda, Takovska 2, (preko ovlaštene osobe BG Invest doo iz Beograda, Nebojšina 20) podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta izgradnje točka Mrežnog sistema WIFI ACCESS POINT-a i radio baznih stanica Mobilne telefonije Srbija na lokaciji Čantavir, SUU104, SUL104, SUW81 na KP 8657/3 KO Čantavir, na teritoriju Grada Subotica, zaveden pod brojem 353-02-00563/2018-03 od 07.03.2018.

Zainteresirana javnost može obaviti uvid u sadržaj zahtjeva svakog radnog dana od 11 do 14 sati u prostorijama Ministarstva zaštite životnog okoliša u Novom Beogradu, Omladinskih brigada 1, soba 424, kao i na sajtu <http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/> i dostaviti svoje mišljenje u roku od 10 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Rimo-katolička crkva sv. Roke u Subotici.

Tragom starog napisa...

Fotografija objavljena u *Subotičkoj Danici* 1895. godine jedna je od rijetkih, a možda je ostala i jedina, koja prikazuje kako je izgledala privremena crkva sv. Roka nakon osnivanja ove župe 1841. godine. »Osnovana je župa sv. Roka koja je obuhvaćala Ker i Gat i župa sv. Jurja koja je obuhvaćala Sentu i Bajnat, a granica je bila na potoku Mlaka, a za nove crkve je određena lokacija na glavnim putevima u tim dijelovima grada...«, zabilježio je **Bela Gabrić** povodom 150. godišnjice osnivanja ove župe. Za privremenu crkvu sv. Roka otkupljena je privatna kuća i preuređena za crkvu. Vremenom je postala tijesna za veliki broj vjernika.

Prema podacima Bele Gabrića o povijesti ove župe, subotički gradski Senat je 1883. godine osnovao fond za skupljanje dobrovoljnih priloga za gradnju dvije nove crkve, sv. Roka i sv. Jurja. Do početka radova je prošlo još nekoliko godina, kada je grad odobrio sredstva za gradnju i raspisao natječaj za projekte. Prihvaćen je nacrt koji su izradili arhitekti iz Pešte **István Keresztes** i **Guido Höpfner**, dok je druga nagrada dodijeljena poznatom subotičkom arhitektu **Titusu Mačkoviću** (izabranom kasnije za nadzornika radova). Radovi na gradnji novog objekta u neogotičkom stilu počeli su 1894., a svečani blagoslov nove crkve bio je uoči Božića u prosincu 1896. godine.

Moja dilema

Piše: Zsombor Szabó

Tri »mudra« majmuna

Slušajući svakodnevno vijesti na domaćim TV postajama sjetio sam se jednog sjajnog sekeljskog vica. Sekelji su dio mađarskog naroda koji žive u Erdélyu (Transilvaniji), uglavnom u Karpatima, i poznati su po specifičnom »čivijaškom« razmišljanju. Evo vica: »Sekelj Áron Mozsi vraća se s brašovskog vašara u planine i usput padne mrak. Kako običaji nalažu, skloni kola s puta, konje ispregne i veže za zadnju stranu, a on legne ispod kola spavati. Ujutru kada se probudi, vidi da nema njegovih konja. On počne razmišljati: ne znam jesam li ja Áron Mozsi ili nisam? Jer ako sam ja Áron Mozsi, onda su mi ukrali konje, ali ako nisam, našao sam jedna kola«. Sekelji već više desetljeća traže svoju autonomiju, koju su tradicionalno imali dok su bili u sustavu Ugarske kraljevine, kasnije u Erdeljskoj kneževini, Austrijskom carstvu i na koncu u Austro-Ugarskoj, jer su bili graničari koji su čuvali istočnu granicu na grebenima Karpata. Što se tiče autonomije, oni se pozivaju na »Gyulafehérvársku deklaraciju« rumunjskog, njemačkog i mađarskog naroda objavljenu 1. prosinca 1918. godine. Slična skupština je tada organizirana i u Novom Sadu. Rumunjsko kraljevstvo je tada imalo punu podršku međunarodne zajednice, to jest pobjednika u ratu, pogotovo Francuske koja je obećala i »teritorijalna davanja« zato što su promijenili saveznike i stali na njihovu stranu. Rumunjska kraljevina je deklarativno obećala Sekeljima-Mađarima punu autonomiju, istovremeno govoreći da su »Mađari barbari«, da to ne zavređuju i naravno obećanje nikad nisu ispunili, i tome se protive do današnjeg dana. Slično je i u jednoj drugoj balkanskoj zemlji.

Ako ja nisam ja

Razmišljam – ako ja nisam Zsombor Szabó, onda u školi nisam učio da su četnici bili njemački kolaboranti i nisam vidio fotografije na kojima četničke trojke kamama kolju srpske seljake koji po njima surađuju s partizanima. Nisam ni poznavao dva brata, podrijetlom iz Šumadije, koji su rekli da im je za vrijeme rata otac savjetovao: »jedan neka ide u partizane, a drugi u četnike, pa nakon završetka, onaj ko pobjedi ima da vadi brata«. Nisam ni vidio zračnu snimku totalno razrušenog Vukovara, kao i internet portal SRS od 18. 11. 2014. na kojem je samoproklamirani četnički vojvoda, osvjedočeni ratni zločinac, čestitao srpskim četnicima »dan oslobođenja Vukovara; kojeg su srpski četnici nakon tromesečnih junačkih borbi oslobodili od ustaških paravojnih jedinica«. Nisam ni čuo priču ljudi koji su bili mobilizirani

u JNA i ratovali u istočnoj Slavoniji, tvrdeći da su oni prvo osvojili (oslobodili) baranjska naselja, a nakon njih su dolazili četnici i palili, pljačkali ta sela. Ponekad su, kao u stara vremena, ubijali stanovnike, ovog puta simpatizere »ustaša«. Onda nisam vidio na našem glavnom trgu u društvu tadašnjeg načelnika SUP-a, istog vojvodu, koji je držao predizborni miting pored kojega su stajale dvije osobe mrkog lica i sa strojnicama u ruci. Nije se dogodio i četnički marš na našem Korzou pod vodstvom jednog druge vojvode u pratnji gradskih čelnika. Nisam čuo ni prijetnje da će nama Mađarima i Hrvatima dati jedan sendvič za put; a Slovacima i Rusinima dva, jer oni putuju dalje. Sve ovo što »ne znam, nisam vidio i nisam čuo«, kao ona tri majmuna, tvrdi se da je to komunistička laž i propaganda onih koji mrze srpski narod, a četnici su zapravo bili borci protiv fašizma i okupatora!

A ako jesam ja ja!

Onda snimka grupe četnika koji marširaju s crnom zastavom s mrtvačkom glavom i pjevaju antropofagnu pjesmicu o salati i Hrvatima je istina. Video je bio jedan od dokaza na Haškom sudu, koji optuženik vojvoda nije negirao, samo je imao primjedbu da tekst pjesme nije dobro preveden na engleski jezik. Neosporno je i to da danas postoji grupa navijača nogometnog kluba *Crvena zvezda*, koji sebe nazvaju »Četnici sever«; crnu navijačku majicu s mrtvačkom glavom sprijeda i natpisom »S verom u boga – Sloboda ili smrt« možete kupiti za 11 eura ili 1120 dinara. Osim ovoga, imate još 28 majica raznih dizajna na četničku temu. Po mom saznanju četnici su se zajedno s partizanima dva puta sukobili s okupatorima tijekom rujna 1941. godine. Prvo u borbi kod Šapca, a zatim na pola puta između mjesta Bara i Ljuljak, u kojem su ubili 10 i ranili 26 njemačkih vojnika. Za odmazdu u Kragujevcu strijeljano je 2300-3000 ljudi. Poslije su se četnici iz ideoloških razloga borili protiv partizana. Po mišljenju komunista: »oni su bili nosioci predratne velikosrpske hegemonije«. Sjetite se vojvodinog cilja kojeg i danas ponavlja: »Virovitica, Karlovac, Ogulin, Karlobag«. Povjesničar **Branko Petranović** u svom djelu »Srbija u Drugom svjetskom ratu« (Beograd, 1992.) poglavlje »Srpski narod u ustanku«, piše u svezi s borbama u istočnoj Bosni da su: »partizani četnike nazivali srpskim ustašama«. Shvaćate li sad, štovani čitatelji, moju dilemu: je li i danas aktivni i priznati četnički pokret zapravo neofašistički ili su oni samo »domoljubi«?

Hipnotisana gomila

Drugo lice **SUBOTICE**

U državi u kojoj najviše ljudi ima plaću između 25.000 i 35.000 dinara ima jedan grad u kojemu su roditelji spremni potrošiti na svoje dijete isto toliko, a često i više, za jednu večer. Riječ je o maturskoj večeri. Istina, ona jest jednom u životu, ali kakav uspjeh se time slavi? To što je netko uspio završiti tri ili četiri godine srednje škole? Bravo, ali mislim kako to može svatko, kao i da ima većih postignuća u životu.

Izgleda da većina Subotičana ne misli tako. Kod nas se za maturska odijela i haljine daje i nekoliko stotina eura, sve maturantice su našminkane kod profesionalnih šminkera, frizure obavezno, bez gela na noktima se nitko ne pojavljuje, kao ni bez svoga fotografa. Da, istina je! Gotovo svaki maturant, a naravno češće maturantice imaju osobu koja fotografira samo njih. Praksa da se maturanti okupljaju na fontani satećak ranije kako bi im najbliži prijatelji i rodbina mogli doći čestitati, kao i da prijatelji iz razreda naprave nekoliko zajedničkih fotografija ove, ali i nekoliko godina u nazad, pada u zaborav. Sada je u modi da prije okupljanja na fontani maturanti sa svojim fotografima okupiraju parkove ili atraktivne za fotografiranje lokacije po gradu kako bi napravili fotosešn. Zanimljivo je ovih dana u gradu, prošetate kad čujete da je matursko veče neke srednje škole. Moći ćete vidjeti kako se maturantice penju na spomenik Žrtvama fašizma, okupiraju ulaz u franjevačku crkvu, grle stupove kazališta, a neke dosegnu čak i do Palića ne bi li imale što atraktivnije fotografije za instagram. Fotografi zadovoljno trljaju ruke, a roditelji koji sve to plaćaju stoje sa strane u second hand košuljama kupljenim na sniženju i dive se svojim devetnaestogodišnjakinjama kako znaju pozirati za oko objektivu.

Vjerojatno će polovica tih »filmskih diva« već za nekoliko mjeseci biti na listi u njemačkom veleposlanstvu za radnu dozvolu

nakon što shvati da s plaćom koju zarađuju ili poslom koji im nudi fakultet nakon što ga završe neće moći održavati ni taj gel na noktima ili plaćati fotografa za svaki dječji rođendan.

A za sljedeću maturu možemo očekivati i da iznad pojedinih maturantica leti po jedan dron. Sad već svatko ima svoga fotografa, a u ovakvim situacijama pretjerivanja najvažnije je pretjerati više od drugoga. Ipaki smo mi jedna hipnotisana gomila, kako bi *Partibrejkersi* rekli.

M. B.

Program – Dužijanica 2018.

2. lipnja – Međunarodna izložba oldtimer vozila – 10 sati, travnjak ispre župe sv. Josipa Radnika – Đurđin.

16. lipnja – *Djeca u Dužijanci* – tijekom dana izlet i etno radionica, 20 sati – smotra dječjeg folkloru, predstavljanje malog bandaša i bandašice – Gradski trg, Subotica.

17. lipnja – Dječja zahvala Bogu za žetvu – 10 sati, sv. misa zahvalnica – katedrala sv. Terezije Avilske, nakon mise procesija oko crkve.

23. lipnja – *Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka* – 19 sati, etno salaš Đurđin.

5. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – 19 sati, Gradski muzej Subotica

8. srpnja – Dužijanica u Žedniku – 10 sati, crkva sv. Marka Evanđelista, Žednik

Dužijanica u Bajmaku – 10 sati, crkva sv. Petra i Pavla apostola, Bajmak

13. srpnja – Otvorenje XXXIII. saziva *Prve kolonije naive u tehnici slame* – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec, Tavankut

14. srpnja – Takmičenje risara – 6.30 sati, njiva kraj crkve sv. Josipa radnika u Đurđinu

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 17 sati, Đurđin

.....

Ljetno radno vrijeme Gradske knjižnice

Gradska knjižnica Subotica obavještava građane da će ljetno radno vrijeme započeti 1. lipnja i radit će po sljedećem rasporedu:

Ponedjeljak – srijeda – petak: od 7.30 do 15 sati

Utorak – četvrtak: od 12 do 19.30 sati

Subota: neradna

Sonja Berta, profesorica tambure

Priznanje kao potvrda

Nagrada *dr. Ferenc Bodrogyári* dodjeljuje se u Subotici od 1980. godine i namijenjena je istaknutim kulturnim stvarateljima, mladima od 40 godina. Ovo priznanje bit će dodijeljeno **Sonji Berti**, profesorici tambure, **Miroslavu Idiću**, profesoru harmonike i **Jánosu Brenneru**, profesoru mađarskog jezika i književnosti. Nagradu dodjeljuje Kulturno-prosvjetna zajednica Grada Subotice, a bit će uručena 22. lipnja, na dan rođenja dr. **Ference Bodrogyárija**.

S tamburom u ruci

Profesorica Sonju Berta za ovu nagradu predložila je Muzička škola Subotica i Subotički tamburaški orkestar. Tambura kao instrument u Sonjinim je rukama još od predškolskog uzrasta, te je nižu i srednju Muzičku školu, odsjek tambure, završila u školi u kojoj sada radi od 2005. godine. Za vrijeme školovanja aktivna

Ovoga mjeseca na turneji u Izraelu gostovali su članovi Subotičkog tamburaškog kvarteta, kojega čine upravo učenici profesorice Berta, a rad s kvartetom je po njenim riječima trajna orijentacija kojom otvara novu stranicu u tamburaškom svijetu.

»Kvartet sačinjen po uzoru na klasične kvartete je nova forma među tamburašima. Rad s kvartetom otvara nove izražajne mogućnosti tambure koje se trudim koristiti, a s obzirom na to da za ovakav kvartet ne postoji dovoljno literature, onda smo prinuđeni raditi na prilagodbi kompozicija za izvođenje«, kazala je Berta.

Tambura otvara vrata u svijet

Ovih dana stigla je i diploma s internacionalnog natjecanja na kom je sudjelovala **Ivana Mačković**, učenica Sonje Berta.

»Zanimljivo je da ljudi iz svijeta glazbe prate naš rad, tako je i uslijedio poziv na Festival *International music competition*, na kojem sudjeluju glazbenici iz cijeloga svijeta. Dakle, dobili smo poziv za sudjelovanje, a na nama je bilo da snimimo program u trajanju od 12 minuta i pošaljemo preko interneta. Sudjelovali smo u kategoriji nacionalnih instrumenata, jer ne postoji kategorija tambure. Ivana je tamo osvojila I. mjesto i plasirala se u master finale, gdje je osvojila 7. mjesto«, rekla je Sonja Berta. Poslušavši Ivanin nastup, **Helena Berger** menadžerica Festivala *International Léopold Bellan* pozvala ih je na ovo natjecanje i to da nastupaju direktno u finalu. Natjecanje je planirano za studeni i jedini problem koji ih trenutno muči, jesu financije. Naime, festival se održava u Francuskoj, pa treba platiti kotizaciju, put i smještaj.

U svibnju je u Belom Manastiru, u organizaciji Hrvatskog društva tamburaških pedagoga, održan međunarodni seminar na kojem su predstavljene spomenute knjige, a prof. Sonja Berta je skupa sa Stipanom Jaramazovićem održala i predavanje na temu *Metodika nastave tambure*.

Iako je karijera tek pred njom, Sonja Berta je već do sada pridonijela razvoju nove tehnike sviranja, koje do sada u tradicijskom načinu sviranja tambure nisu postojale. To su primjerice sviranje prstima, *pizzicato*, *flažoleti*... uvođenjem novih tehnika sviranja dobija se nova boja, ovoga dobro nam poznatog instrumenta. Paleta tehnika i boja ovoga se proširuje i samim time tambura otvara sebi vrata u svijet, koji se počinje sve više interesirati za ovaj instrument.

Ž. V.

 Sonja Berta i Ivana Mačković

je članica Subotičkog tamburaškog orkestra, a za proteklih 30 godina, koliko je možemo vidjeti s tamburom u ruci, točnije primom (E-prim) osvojila je brojne nagrade i priznanja na raznim natjecanjima, što samostalnim što skupa sa Subotičkim tamburaškim orkestrom, gdje je jedno vrijeme bila i koncert majstor. Nakon srednje škole diplomirala je na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu na odsjeku opće muzičke pedagogije. Tijekom rada kao profesorica tambure njeni učenici također osvajaju brojne nagrade i priznanja na raznim gradskim, pokrajinskim, republičkim i međunarodnim natjecanjima. Protekle godine je skupa sa **Stipanom Jaramazovićem**, njenim ocem, koji joj je ljubav prema tamburi i usadio, napisala dvije knjige-udžbenike *Škola tambure vođađanskog sistema* za E-prim i za A-basprim.

XVI. *Lira naiva* održana u Maloj Bosni

Pjesnički susret prepun emocija

Hrvatska čitaonica iz Subotice i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* iz Subotice organizirali su šesnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva* 2018. Pjesnici iz Srbije i Hrvatske (odnosno Vojvodine, Beograda, Slavonije i Zagreba) okupili su se u subotu, 26. svibnja, u Maloj Bosni kraj Subotice, kako bi srcem i dušom pozdravili jedni druge, kao i ovogodišnji zbornik *Nova nada*, ispunjen pjesmama pisanim standardnim hrvatskim jezikom ali i ikavicom, bunjevačkom, šokačkom, dalmatinskom i istarskom.

Druženje je počelo i završilo u vjeronaučnoj dvorani župne crkve Presvetog Trojstva. Domaćin, vlč. **Dragan Muharem**, pred-

sjednica subotičke Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković**, menadžerica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** i sudionik *Lire naive* iz Male Bosne **Branko Ivković** dočekali su i pozdravili svoje kolege po peru, sestre i braću po srcu i duši. Svojim iskrenim radovanjem susretu sa sebi sličnima, sudionici su pokazali kako je lirika oduvijek bila i zauvijek će biti najviši domet duha.

Upoznavanje i radionica

Pozdravljajući sudionike, Katarina Čeliković je izrazila veliko zadovoljstvo brojnošću odziva, a biranim riječima prisjetila se i onih koji su dali pečat ranijim susretima, a danas njihove duše plove Kraljevstvom Nebeskim. Pjesnike je u župnoj crkvi Presvetog Trojstva pozdravio župnik, vlč. Dragan. Govorio je o povijesti mjesta, s naglaskom na povijest župne crkve.

Ljiljana Crnić

Na poslijepodnevnoj pjesničkoj radionici gost ovogodišnjeg susreta, pjesnikinja **Ljiljana Crnić**, kako sama kaže, »najlipša Dalmatinka u Beogradu«, umjesto suhoparne govorancije potaknula je vrlo živu i kvalitetnu raspravu, punu emocija, razumljivo o pisanju, o poeziji, o lijepoj riječi.

Pjesnička večer

Kao i svake godine, susret je završen pjesničkom večeri, održanoj u prepunoj vjeronaučnoj dvorani župnoga doma, a pjesnike su, među ostalima, pozdravili generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i predsjednik Katoličkog društva *Ivan Antunović* vlč. dr. **Ivica Ivanković Radak**. Tijekom programa nastupio je

i mladi gajdaš **Zdenko Ivanković**, a večer je završena najavom XVII. susreta pjesnika 2019. godine u Surčinu i nastupom kantatora iz Zagreba, rodom Monoštorca, **Denisa Kovača**.

»Do sada najveći broj prijavljenih pjesnika, njih 67, domaćih i iz Hrvatske, dovoljno govori što predstavlja ovaj susret«, kaže Katarina Čeliković. »No, broj ne mora uvijek biti mjerilo je li nešto uspjelo. Ono što sigurno pokazuje pravo lice *Lire naive* je susret prepun emocija, susret dobrih ljudi koji pjevaju o svojim radostima ali i tugama, o svom zavičaju, o ljubavi. I to ćemo činiti i nadalje. Pjesmom čuvati svoj materinski govor, svoj standardni jezik, svoj identitet. Svake godine ima i novih lica, neki izostanu, ali sve se odvija u iznimno prijateljskoj atmosferi uz razgovor o poeziji, uz upoznavanje jednog pjesnika, a ove godine smo od **Vlatka Jurkovića** iz Belog Manastira čuli i o **Dobriši Cesariću**. Sve to znači da dijelimo svoje i širimo pjesničke vizure, slušamo druge, rastemo i sazrijevamo u pjesničkom izričaju.«

I. Andrašić

Suradnja udruga iz Subotice i Vinkovaca

Susret slikara i šahista

Već pet godina unatrag traje suradnja nekoliko udruga iz Subotice i Vinkovaca. Članovi HDLU *Vinkovci* i *CroArt* Subotica izmjenjuju svoja iskustva kroz međusobna druženja jedne godine u Vinkovcima, naredne u Subotici. Također kroz ove susrete sastaju se i šahisti Š.K. *Zrinjski* Subotica i Š.K. *Vinkovci* koje predvode **Marinko Miković** i **Luka Kalinić** kako bi iz godine u godinu odmjerili snage. Rezultat je ovakvih susreta da su svi pobjednici, a umjetnička djela ostaju kao trajni spomenik zadržanog trenutka ovih druženja.

Ove godine gosti iz Subotice su 26. i 27. svibnja mogli stvarati na Pikovom stanu gdje su se oduševili opuštajućom i nenametljivom prirodom, te su stvorili 15 umjetničkih djela u tehnici ulje na platnu, akril, pastel, te slikanje na svili.

»Građani će ova djela imati prilike pogledati na izložbi u centru grada koja će biti priređena povodom Dana Grada Vinkovaca. Da bi se ovaj susret uopće održao, posebne zahvale idu gradonačelniku Vinkovaca **Ivanu Bosančiću**, zamjenici gradonačelnika dr. **Kati Krešić** koja je kao predstavnica grada pozdravila umjetnike, HDLU *Vinkovci*, **Anti Galetu**, Tehničkom učilištu Vinkovci te Građanskom društvu *Moji Vinkovci*«, poručio je **Marko Lončar**, umjetnički voditelj susreta.

Članovi udruge *CroArt* Subotica koji su sudjelovali na koloniji u Vinkovcima su: **Nela Horvat**, **Jasmina Tabak Gina**, **Snežana Buljovčić**, **Kata Šetrov** i **Divna Lulić Jovčić**, a ugostili su ih **Ivan Lončar Žan**, predsjednik HDLU-a *Vinkovci* i **Branko Bazina** koji su također zajedno s njima stvarali umjetnička djela.

L. M.

Godina koja ne obećava mnogo

Ozimoj pšenici treba još kiše, jer usjevi sada ulaze u fazu nalijevanja zrna. Osim padalina, narednih tjedana idealno je i da temperature budu umjerene, odnosno da ne budu iznad 25 stupnjeva

Marko Ilić iz Berega pšenicom je zasijao pet, a ječmom osam hektara. Kaže, suša je ostavila traga pa se ove godine ne nada vrhunskim prinosima.

»Fali kiše i da je bilo dovoljno padalina, žetva bi bila nešto kasnije i rod bi bio dobar. Ovako će žito sazrijeti ranije, a prinosi neće biti vrhunski. Ječam sam posijao baš na dobrim terenima, ali nije bilo kiše i zrno će ostati šturo. U Somboru je još nešto i bilo kiše, ali je u Beregu palo tek četiri litre. Da je barem palo 20 litara, nalilo bi se zrno i bio bi dobar prinos«, kaže Ilić.

U ovom momentu on ne želi procjenjivati koliki bi mogao biti urod. Kaže, do žetve ima još nekoliko tjedana, a faza pred žetvu kada se nalijeva zrno ključna je za proizvodnju. **Laslo Aladić** iz Lemeša jesenas je posijao nešto manje od 10 hektara pšenice. Kaže, pšenicu sije samo zbog plodoreda.

»Bolesti je bilo tako da smo dva puta špricali zbog bolesti i jednom protiv korova, što znači da smo usjeve tri puta gazili. Ali sada dobro izgledaju. Kiše je falilo, ali bilo je nešto padalina i to je malo popravilo stanje na njivama«, kaže Aladić i također dodaje da je rano govoriti o bilo kakvim procjenama roda.

Koliko će roditi ovisi od onoga što su ratari dali njivama i od neba, a koliko će im to što rodi biti plaćeno ovisi od onih koji taj rod otkupljuju.

»Ako bismo na ovoj proizvodnji bili na ništici, ja bih bio zadovoljan. Ječam sijem zbog stočarske proizvodnje, jer imam farmu svinja pa se tu oko cijene ne brinem. Što se tiče pšenice, minimalna cijena bi trebala biti 20 dinara po kilogramu. Kada uzmete paritete, tih 20 dinara je minimum«, smatra Ilić. »Oni plaćaju koliko plaćaju i mi na to ne možemo utjecati. Obično polovicu roda lagerujem, jer je obično rod skuplji kasnije nego tijekom žetve. Međutim, prošle godine nije bilo tako, tako da ni ta kalkulacija više nije dobitna kombinacija«, kaže Aladić.

Njive i dalje vape za kišom

Stručnjaci Poljoprivredne stručne službe Sombor kažu da je pšenica u fazi nalijevanja zrna, a u ranijim fazama rasta i razvoja usjevi su imali nekoliko stresnih momenata.

Tjedan u Somboru

Motika na klinu

Atari puni kopača i berača – to je slika koje će se sjetiti oni malo stariji čitatelji, jer ne tako davno bez motike i ljudske ruke nije se mogla uraditi većina poslova u poljoprivredi.

Te ljudske ruke, motike i kose zami-

jenili su kombajni i drugi strojevi, ali ipak ima poslova gdje su oni ustuknuli pred motikom. Poslova ima, ali je sve manje onih koji se te motike laćaju. Sadnja, okopavanje, berba dakako ne može čekati, pa je u sezoni poljoprivrednih poslova zato prava utrka za radnicima. Nije lako naći one koji će osam ili deset sati kopati na suncu, znojiti se, sagnuti u plasteniku i to za 200 ili 250 dinara na sat. Nije da nema onih kojima tih 1.600 ili 2.000 dinara itekako treba, ali je malo onih koji su za taj novac spremni i zasukati rukave. Oni koji raditi hoće, ti su sebi već našli bolje plaćene poslove. Daka-ko, stotinama kilometara dalje u Italiji, Njemačkoj, Austriji, Hrvatskoj. Žene, i mlađe i starije, već po ustaljenoj shemi na čuvanju starih u Njemačkoj i Austriji, oni vični mistriji i čekiću na građevinama u Njemačkoj, oni koji ne bježe od zemlje na plantažama u Italiji, oni koji bi nešto finije poslove na hrvatskom primorju. A za bolje plaćene poslove ne mora se više ići ni tako daleko. Dovoljno je otići par kilometara od svog sela i za taj isti posao na njivi zaraditi tri do četiri eura na sat. Ne, nisu to neki milostivi poljoprivrednici koji eto imaju višak novaca, pa ne mare ni da preplate svoje radnike, već se ti poslovi rade s druge strane granice. U susjednoj Mađarskoj. Daleko nije, ima se gdje i prijeći granica, izdržat će valjda i putovnice, a kad je više novaca lakše se podnosi i sunce koje prži i prašjava zemlja.

Tako ostadoše samo oni koji se ne bi na suncu oznojali, pa makar kruha na stolu ne imali. I stvarno što bi s onim – svi radno sposobni korisnici socijalne skrbi morat će raditi ili se obrazovati da bi ostvarili pravo na tu pomoć? Ne reče li to (ima tome četiri godine), ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja?

Z. V.

»Rekla bih da su, što se tiče vremenskih uvjeta, to bili šokovi za ozime usjeve. Ožujak je bio neuobičajeno hladan. U travnju je na našim lokalitetima bilo izuzetno malo padalina. Na pojedinim lokacijama 10, na nekim 20 litara, što je upola manje od višegodišnjeg prosjeka za travanj. Okopavine, posebno one posijane u kasnijim rokovima sjetve, otežano su nicala, a nedostatak padalina osjetili su i ozimi usjevi. Takvi uvjeti nastavljeni su i u prvoj polovici svibnja. Nije bilo kiše, a temperature su bile visoke. Zbog tih nepovoljnih uvjeta ozimi usjevi ostali su nešto niži. U drugoj polovici svibnja palo je od 30 do iznad 70 litara kiše i to je stiglo u posljednji čas. Mi se sada nadamo umjerenim temperaturama, što znači da bi one trebale biti ispod 25 stupnjeva, i novim kišama, jer faza nalijevanja zrna je tek pred nama. Ona najduže traje i od vremenskih uvjeta do kraja vegetacije ovisi prinos«, kaže savjetodavac u PSS Sombor **Jelena Ivan** i dodaje da je vlaga u zemljištu mala, pa bi idealno bilo kada bi palo još 100 litara kiše po četvornom metru.

Uz dovoljno padalina važno je da ne bude visokih temperatura. A te visoke temperature problem su posljednjih godina. Ivanova to ilustrira primjerom ove i prošle godine, kada su travanjske temperature bile i oko 30 stupnjeva. Takvi toplotni šokovi ne gode pšenici u fazi nalijevanja zrna.

Upitna kvaliteta

Da godina do sada nije bila naklonjena proizvođačima strnina suglasan je i prof. dr. sc. **Miroslav Malešević**, stručnjak za strna žita.

»Izuzetak je jesen i topla zima, što je pomoglo da se i usjevi dobro razvijaju, ali vremenske prilike nakon toga nisu bile naklonjene strnim žitima. Smjenjivali su se sušna i kišna, hladna razdoblja, da bismo tek pri kraju dobili vrijeme koje odgovara za nalijevanje zrna. Gledano u cjelini, bila je ovo jedna šarena godina, na kraju ipak povoljna za formiranje zrna. Slika je različita od lokaliteta do lokaliteta, jer su padaline bile lokalnog karaktera. Gledajući Srbiju u cjelini, mogu reći da ima sjajnih njiva na kojima je primijenjena puna agrotehnika, kojima su i vremenski uvjeti išli na ruku. Oni danas mogu biti zadovoljni i mogu očekivati dobre prinose. S druge strane, ima puno proizvođača koji nisu bili u stanju primijeniti punu agrotehniku i oni će imati problema«, kaže Malešević.

Za profesora Maleševića veći problem od vremenskih (ne)prilika je podatak da je 50 posto njiva zasijano nedeklariranim sjemenom.

»Sjetva nedeklariranog sjemena u startu prinos umanjuje 10 do 15 posto i to pod uvjetom da zrno nije zaraženo bolestima koje se prenose klasom. Ako ima i tih bolesti, umanjenje prinosa može biti i veće. Glede gnojidbe tijekom zime poljoprivrednici su težili njive prihraniti ureom, ali vrijeme nije bilo pogodno za razlaganje uree, jer nije bilo vlage, pa bez obzira što su usjevi dobili dušik oni su gladovali«, kaže profesor Malešević.

On podsjeća i na to da se u Srbiji pšenica još uvijek ne plaća po kvaliteti, a posljedica je sjetva sorti slabije kvalitete.

»Mislim da je vrijeme da se otkuplivači i mlinari udruže i zatraže bolju kvalitetu kako bi se sjetvena struktura izmijenila u korist boljih sorti. Loša kvaliteta razlog je što kod izvoza mi, iako bismo mogli, ne možemo postići dobru cijenu za našu pšenicu«, kaže profesor Malešević.

On smatra da je dobro što su jesenas posijane rekordne površine pod pšenicom. Kaže, dio će biti usmjeren u stočnu hranu i tako nadomjestiti nedostatak kukuruza. Dobro je i zbog toga što ozimi usjevi rastu i sazrijevaju prije tropskih dana koji su sve učestaliji na ovim prostorima.

Z. Vasiljević

U Srijemskoj Mitrovici svečano otvorene Sportske igre mladih

Sport u cilju spajanja i prijateljstva

»Ova sportska manifestacija je od velikog značaja, ne samo sportskog nego i društvenog. Pravi smisao Sportskih igara mladih je druženje djece, nekih novih generacija. Zato i jesmo ponosni što su igre prisutne u sve tri zemlje naše regije«, kaže idejni osnivač Sportskih igara mladih Zdravko Marić

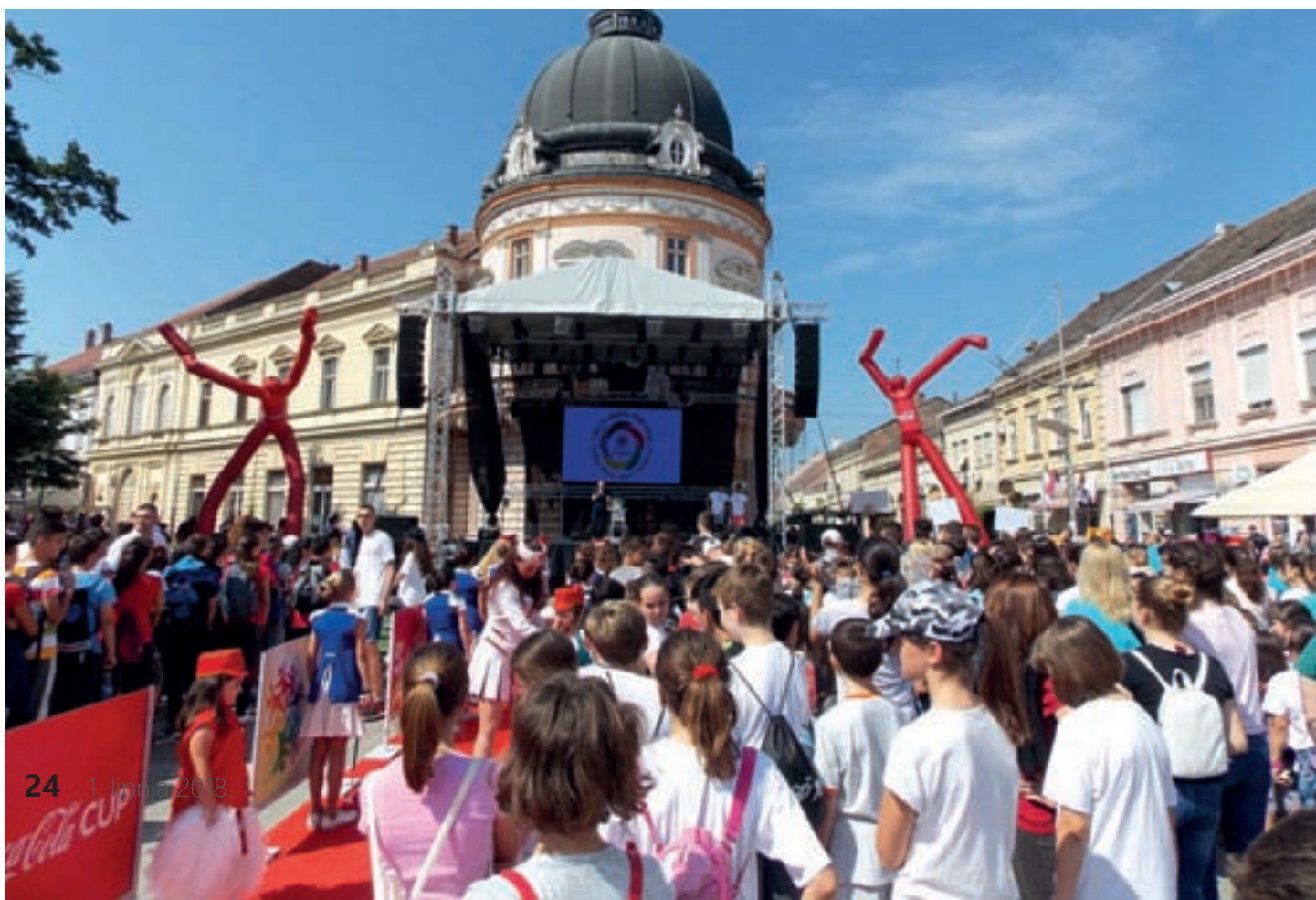
U Srijemskoj Mitrovici 25. svibnja svečano su otvorene Sportske igre mladih. Ovo je prvi put da se središnje otvaranje Sportskih igara za sve tri zemlje u regiji: Srbiji, Hrvatskoj i BiH, održava u Srijemskoj Mitrovici. Otvaranju je prisustvovalo oko 6.000 učenika osnovnih i srednjih škola iz Srijemske Mitrovice i drugih općina i gradova iz okruženja, koji su se nadmetali u deset sportova na 14 lokacija u gradu. Na Trgu Ćire Milekića preko 10.000 prisutnih posjetitelja pozdravilo je paljenje baklje prijateljstva koju je na binu donijela mlada atletičarka AS Sirmium **Sara Kiš**. Spektakularnom otvaranju nazočio je i idejni osnivač Sportskih igara mladih **Zdravko Marić**, koji je tom prilikom istaknuo da sportske igre spajaju djecu i da druženje i njihov smijeh znače mnogo više od pobjeda na sportskim

terenima. Također, izrazio je zadovoljstvo što je broj natjecatelja iz godine u godinu sve veći.

Važnost zdravog načina života

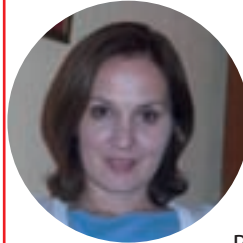
Osnovni cilj i misija Sportskih igara mladih, koje su osnovane prije 22 godine u Splitu, je propagiranje zdravog načina života kroz sport, edukaciju i igru. U igrama sudjeluju djeca osnovnih i srednjih škola, a pobjedničke ekipe se svake godine plasiraju na državnu završnicu, nakon čega slijedi veliko međunarodno finale, koje se tradicionalno krajem kolovoza održava u Splitu.

»Pravi smisao Sportskih igara mladih je druženje djece, nekih novih generacija. Zato i jesmo ponosni što su igre prisutne u tri

Tjedan u Srijemu

Kulminiralo nezadovoljstvo

Sezonski poslovi su u punom sjeku u Srijemu. Dnevnicar nadničara kreće se od 1.200 do 2.000 dinara, a poslovi koji se trenutno nude su branje jagoda i održavanje vinograda. Sezona je tek počela, a poslova će biti sve više.

Pianje je hoće li biti dovoljno nadničara i radnika? Sve češće se može čuti da

je sve manje onih koji žele raditi, kako u nadničarskim poslovima tako i u privatnim poduzećima, u kojima su plaće oko 24.000 dinara, a negdje čak i manje. Srijemci u sve većem broju odlaze u one zemlje gdje su primanja veća, a uvjeti rada i odnosa poslodavca prema njima mnogo bolji. Tako barem kažu kada se na kratko vrate kući. O malim plaćama i mirovinama slušamo svakodnevno, iako su najavljena povećanja istih do kraja godine. No, ona ne važe za sve. Nekim radnicima je i pored malih plaća, najavljeno i umanjenje. Nezadovoljstvo je kulminiralo kod radnika *Mitrosrem* iz Srijemske Mitrovice, koji su početkom tjedna počeli štrajk nezadovoljni novim aneksom ugovora o radu i smanjenjem plaća od čak 20 do 60 posto, koje treba uslijediti već od početka idućeg mjeseca. Radnici kažu da nisu krivi za to. A kako se navodi od strane Samostalnog sindikata tog poduzeća, korekcija plaća uslijedila je zbog ranijeg duga prema Razvojnom fondu Vojvodine. Isto tako navode da se potraživanje može izmiriti povećanjem proizvodnje. Smanjenje plaća koje je najavilo rukovodstvo *Mitrosrema* neće, prema njihovim riječima, biti ispod zakonskog minimuma, iako iz sindikata navode da će se one spustiti ispod 22.000 dinara. Inače, *Mitrosrem* je bilo jedno od najuspješnijih poduzeća u Srijemu. Osim proizvodnje u tvornici, ovo poduzeće obrađuje oko 4.000 hektara najbolje zemlje, a na farmi u Velikim Radincima tovi se oko 12.000 svinja. Prvi puta prošle godine poslije dugog niza godina poduzeće je pozitivno poslovalo. Unatoč tomu, kako pojedini mediji prenose, poduzeću ukoliko se ne izvrši korekcija plaća, prijeti bankrot. Radnici to ne žele i, kako kažu, žele raditi, ali ne za plaću koja im se nudi. Plaše se da ih na taj način poslodavci žele natjerati da poduzeće napuste svojevoljno, kako bi firma otišla u stečaj i jeftino se prodala. Iako ne odustaju od svojih zahtjeva, bojim se da će sudbina i ovih radnika biti slična onima koji su odlučili bolji život potražiti na nekom drugom mjestu.

S. D.

zemlje naše regije. Poruka je svim ljudima i u Srijemskoj Mitrovici i u Srbiji, i Hrvatskoj i BiH, da djecu puste da se igraju, jer djeca su puna zdrave emocije, što mi stariji nažalost nismo. Ova sportska manifestacija je od velikog značaja ne samo sportskog nego i društvenog. Pravo nastupa ima svako dijete i sve im je besplatno. Najprije igraju u svom gradu, zatim pobjednici dolaze na finale u Split i ono na što smo mi ponosni, to je da su se djeca svih ovih godina lijepo družila i nikada nije bilo ni najmanjeg incidenta. U današnje vrijeme sport je općenito najbolji put da se djeca spoje. Puno je poroka, a igre se održavaju pod sloganom 'Živimo život bez droge, droga uzima život'. Nastojimo djeci kroz sportsko natjecanje dati važnost zdravog života i da ne izgube igru. Svaka sportska manifestacija, pogotovo za mlađe naraštaje, je nešto što je zaista dobro, tako da mislim da je sport najbolja alternativa svih poroka«, kazao je Marić.

Dječji osmijeh, glavni motiv

Sportske igre mladih su najveća manifestacija mladih amaterskog sporta u Europi koje su postale veliki brend u regiji. Do sada je u igrama sudjelovalo preko milijun i pol mališana. Glavna i osnovna poruka upućena djeci je da šire drugarstvo.

»Mogu reći da imamo izuzetnu suradnju sa zemljama u regiji. Zajedno radimo sve. Slažemo se na svim poljima i jedino tako možemo napraviti dobre rezultate. Svi rezultati, u sve tri države, su iz godine u godinu sve bolji i to je napravila jedna snažna organizacija koju čine ljudi, obitelj bez granica. Dječji osmijeh nam je na prvom mjestu, bez obzira gdje žive. To je naš moto i naš motiv. Važno je da djeca shvate što je suština i da se ne vraćamo u prošlost, nego da isključivo gledamo u budućnost po bilo kom pitanju«, izjavila je predsjednica Sportskih igara mladih u Srbiji **Ivana Jovanović**.

Osjećanja i zadovoljstvo na licima djece govorili su sve. Osim mogućnosti da steknu određena znanja i druženje, kroz sportske igre imat će priliku družiti se i izvan granica svoje države.

»Cijela ova priča ima opće društveni interes i to je najbitnije u svemu ovome. Savez za školski sport već petu godinu surađuje sa SIM i zadovoljstvo mi je što one idu u sve boljem pravcu. Čestitam Mitrovčanima na organizaciji«, kazao je u ime Saveza za školski sport u Srbiji **Željko Tanasković**.

Poruke mira

I čelni ljudi Grada Srijemska Mitrovica izrazili su zadovoljstvo što im je ukazana čast da budu domaćini otvaranja ove značajne manifestacije.

»Sport i kultura su dvije stvari koje brišu prošlost i pomažu da budućnost bude ljepša. Sigurno da se preko njih neke granice koje postoje u našim glavama mogu polako izbrisati zarad bolje i zajedničke budućnosti u cijeloj regiji«, kazao je gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Vladimir Sanader**.

Svim ljudima u svijetu poslana je i poruka prijateljstva.

»Mi na ovaj način šaljemo iz Srijemske Mitrovice poruku mira, prijateljstva i poruku da je naš grad otvoren, grad tolerancije, sporta i mladih. Nadam se da ćemo još dugi niz godina imati priliku prisustvovati ovakvim manifestacijama«, istaknuo je načelnik Gradske uprave za obrazovanje, kulturu i sport **Ilija Nedić**.

Najuspješniji pojedinci i ekipe putovat će na besplatno mini ljetovanje kao sudionici velikog međunarodnog finala u Splitu.

S. Darabašić

Vrijednosti Bosutskih šuma (1. dio)

OBOGAĆUJU, štite, hrane i griju SRIJEM

U najjugozapadnijem kutu Vojvodine, u Srijemu, oslonjeno na Savu, Bosut i granicu s Hrvatskom, a prividno skriveno od najvažnijih interesa užurbanog društva u kojem živimo, stoji i živi svoj život prostranstvo stoljetnih šuma hrasta lužnjaka i graba. Postoji mogućnost da smo čuli za njega, budući da je, kako je nedavno objelodanjeno, upravo kroz to područje od početka migrantskog vala prošlo gotovo 700.000 ljudi na svojem tajnovitom i strašnom putu prema Zapadu! No, vjerojatno upravo oni bolje znaju koliki je značaj Bosutskih šuma od prosječno informiranog stanovnika naše zemlje.

Naravno, Bosutske šume ne kriju samo migrante. O tome najviše znaju šumari, stočari, stručnjaci za upravljanje vodama i zaštitari prirode. U nas su česte situacije u kojima pojedinci i sektori koji imaju isprepletene interese nikada ne sjednu i skupa razmatraju što i kako radi pronalaženja zajedničkog interesa. Ne, svatko pojedinačno radi. A tih interesa u Bosutskim šumama vrlo je puno. Pitanje svih pitanja je kolika je ekonomska vrijednost Bosutskih šuma i kako ih je najbolje dugoročno koristiti na dobrobit lokalne zajednice. Ako ju izračunamo i konkretno prepoznamo, možda ćemo i ostale vrijednosti lakše shvaćati. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode nedavno je sve lokalne aktere i dionike pokušao sakupiti i usmjeriti na zajedničko razmišljanje i djelovanje. To okupljanje podržao je Otvoreni regionalni fond za jugoistočnu Europu – projekt biodiverziteta (ORF BD) koji implementira Njemačka organizacija za međunarodnu suradnju (GLZ), a financira njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku suradnju i razvoj (BMZ).

Kristina Kujundžić, suradnica GLZ-a, rekla je na predstavljanju rezultata projekta u Novom Sadu 15. svibnja da je GLZ podržao šest sličnih regionalnih projekata u zemljama koje se nalaze u procesu EU pridruživanja, a da je ovo posljednji projekt u regiji.

»Biološka raznolikost je zajednička potreba svih zemalja i u njejoj zaštiti potrebno je napraviti iskorak u odnosu na sva ostala pitanja zaštite okoliša«, rekla je Kujundžić.

Nikola Stojnić, ornitolog u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode, rekao je da je područje Bosutskih šuma za ovakvu studiju predložio Zavod i to u cilju povećanja stupnja zaštite prostora ali i poboljšanja njegovog financiranja. Projektni zadatak, kako je naveo rukovoditelj studije **Alen Kiš** osmišljen je da prikaže mogućnost povećanja dobrobiti od ovog područja uvođenjem, kako to stručnjaci kažu, integralnog planiranja i njegovog višenamjenskog korištenja, koje sada uglavnom ne postoji. Naravno, zaštitari prirode pošli su od svoje struke i studiju zasnovali na konceptu upravljanja Parkom prirode *Bosutske šume*, čije proglašenje na ovom području je Pokrajinski zavod za zaštitu prirode predložio Pokrajinskoj vladi prije dvije godine.

Gdje se nalaze?

Šume u poplavnoj dolini Save, Bosuta i Studve, omeđene selima Morović, Jamena, Višnjićevo, Bosut i Srijemska Rača, najveće su područje nizinskih šuma hrasta u Srbiji (oko 17.000 ha). Sa Spačvanskim šumama, koje se na njih naslanjaju u Hrvatskoj, čine najveću prostornu cjelinu nizinskih hrastovih šuma u Panonskoj nizini i Europi. Izuzetnog ekonomskog, ekološkog i društvenog značaja, igrale su uvijek vrlo značajnu ulogu u prihvaćanju viškova poplavnih voda Save tijekom poplava. Još 1938. godine oko 90% ovih šuma nasipom je odvojeno od rijeke, a izgrađena je crpka na Bosutu koja putem sustava kanala i dalje odvodi vodu iz njih i okolice do rijeke. Te promjene su dovele do ubrzanja sušenja šuma, a ekonomski proračuni upravljanja tim šumama ukazuju na značajne gubitke. Pri tome, ovo su daleko najproduktivnije šume u Srbiji. U najvećem dijelu njima upravljaju *Vojvodinašume*, a u nešto manjem Vojna ustanova *Morović* i *Vode Vojvodine*.

Nekada...

Ljudska naselja su u basenu Bosuta vrlo stara, a zbog stratejskog značaja na mjestu današnjeg Morovića često su se nalazila vojna i administrativna sjedišta. I danas se na ušću Studve u Bosut nalaze ostaci tvrđave iz 14. stoljeća. Pojavom poljoprivrednih kultura, tijekom paleolita, dolazi do krčenja odnašnjih šuma. O poljoprivrednoj praksi prve podatke imamo iz doba Rimskog carstva, kada je u ovom dijelu »žirorodne Panonije« žirenje svinja (prirodni tov žirom i ostalom prirodnom biljnom i životinjskom hranom u šumama) bilo jedna od

najunosnijih djelatnosti. U srednjem vijeku većina šuma je bila u sustavima stočarstva i ono je, s ribolovom, bila okosnica lokalne živopisne poljoprivrede. Bare su nosile nazive njihovih glavnih korisnika, koji se i danas aktivno rabe: Martenčeva, Manješeva, Stipinja... Plansko upravljanje šumama Ravnog Srijema započeto je 1754., no i u tom razdoblju ono se zasnivalo na šumarstvu, ispaši i žirenju svinja. U drugoj polovici XIX. stoljeća prihod od naplate pašarine u šumama Posavine bio je znatno veći od prodaje drveta, a zabilježeni su i prihodi od gala i hrastove kore, iz kojih se dobijao industrijski tanin. Iz tog razloga, broj domaćih životinja u cijelom spačvansko-bosutskom šumskom basenu bio je izvanredno velik: 97.939 grla travojeda (goveda i ovaca) i najmanje toliko svinja.

Svinje spasavaju šumu

Porast broja stanovnika i veća potražnja za žitaricama tijekom XIX. stoljeća dovela je do povećanja površina oranica i pašnjaka. Dolaskom industrijalizacije značaj žirenja se smanjuje, a raste potražnja za kvalitetnom hrastovinom (naročito za izradu buradi) i sirovinama za kemijsku industriju (proizvodnja tanina). Godine 1881. bila je ukinuta Vojna granica, a područje stavljeno pod vlast Kraljevine Hrvatske i Slavonije. Prašumske stare hrastove šume uglavnom su posječene, počelo se s intenzivnijim hidrograđevinskim radovima na regulaciji Save, no tradicionalno stočarstvo je opstalo i ostalo do dana današnjeg. Izgradnjom nasipa na lijevoj obali Save od Gunje do Srijemske Mitrovice od 1928. do 1938. suženo je nekadašnje poplavno područje Save, a time je spačvansko-bosutski basen ostao izvan režima poplava. Izgrađeni su i sustavi odvodnjavanja (u Srbiji: Lipac i Bosut). Ko-

liko je ova intervencija bila manjkava pokazalo se 2014. godine, kada je zbog izrazito visokog vodostaja Save došlo do prodora nasipa u Hrvatskoj i plavljenja preko 5.000 ha, te prevlaživanja 20.000 ha zemljišta. U međuvremenu, u posljednje dvije godine je za jačanje nasipa na lijevoj obali potrošen 431 milijun dinara.

Tradicionalno svinjarstvo u nizijskim šumama tvrdih lišćara u središnjoj Europi ima dugu povijest. Tov svinja žirom, voćem, šumskim travama, glistama i korijenjem potječe još iz srednjeg vijeka, no u nizinskim šumama je u Europi nestalo. Zapravo, Bosutske šume, u kojima je »žirovanje« prisutno već 2000 godina, su jedinstven socio-kulturni sustav u kome je ono još uvijek prisutno.

Od stanja prije 40 godina, kada je ovdje bilo 50.000 svinja koje su držali Morovičani i Višnjevičani, danas na ovom prostoru još uvijek opstaje oko 1.000 svinja koje su vlasništvo 17 aktivnih čuvara. Jedan od veterana je **Josip Šerić** iz Morovića. Svinje imaju izvanredno velik utjecaj na šumu, i to pozitivan. Rivenje i kalužanje, valjanje i gaženje održava blisko-prirodnu strukturu šume, sprječavaju da ona brzo zaraste u žbunje, omogućuju živim bićima životni prostor, održavaju živim bare i pospješuju prodor zraka i vode u zemlju.

Dva scenarija

Dobrobiti od prirode ovog kraja su, dakle, stabilne i velike, i u ovoj studiji su obrađene četiri glavne: proizvodnja drveta, žiropaša, prihvrat poplavnih voda i dobrobiti za flor i faunu i njihova staništa. Stručnjaci su razmatrali dva scenarija. Prvi je podrazumijevao nepromijenjeno poslovanje, gdje višenamjenski značaj i potencijali područja nisu prepoznati, područje se ne koristi za prihvrat poplavne savske vode, nastavlja se isušivanje i sušenje šuma, a tradicionalno stočarstvo ostaje na polovici područja. Drugi scenarij pretpostavlja uspostavljanje zaštićenog područja s prihvatom poplavne vode (potencijalno destruktivnog vodenog vala) na polovici područja izgradnjom retenzije unutar šumskog kompleksa, a u cilju povećanja životnosti šuma i održavanja staništa.

Proizvodnja drveta, koja danas upošljava najviše ljudi, a koja je u krizi zbog napredujućeg sušenja šuma, povećala bi se u slučaju drugog scenarija za 30-50%, dok bi u prvoj opciji ostala ista kao i sada. Stručnjaci smatraju da bi, bez dodatne štete a na korist šume, na nešto širem području od dosadašnjeg (6.500 ha) moglo živjeti do 7.000 svinja. U tom slučaju vrijednost proizvodnje lokalnog mesa bi se sa sadašnjih oko 70.000 eura godišnje povećala skoro 10 puta, a uštedjelo bi se na umjetnom ekološkom održavanju staništa. Formiranjem retenzije, gdje bi se voda zadržala i polako isticala natrag u rijeku nakon povlačenja poplave, štete od budućih destruktivnih poplava bi se smanjile, a rizik od poplave i troškova saniranja štete u nizvodnim gradovima (Srijemska Mitrovica i Šabac) potpuno uklonio. Formiranje retenzije u Bosutskim šumama značajno bi poboljšalo i uvećalo brojnost populacija mnogih vrsta sada rijetkih životinja. Razlog tome je veća količina hrane i bolja dostupnost staništa. Vrste koje bi osjetile najveću dobrobit su vidra, crna roda, orao štekavac, barska kornjača, podunavski mrmoljak, crvenotrbi mukač, gotovo sve vrste riba (više i boljih terena za mrijest), te mnoge vrste kukaca i biljaka.

Marko Tucakov

Digitalizirano i Bačko klasje

SUBOTICA – U okviru projekta digitalizacije hrvatske kulturne baštine u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata digitalizirao i objavio je na svom internetskom portalu (www.zkvh.org.rs) i sve brojeve vjersko-informativnog lista *Bačko klasje*.

Bačko klasje je nastalo 1978. iz župnog lista *Horizonti* (Bačka Palanka), a za urednika je izabran **Lazar Ivan Krmpotić**. Nakladnik je bio Dekanatski ured u Baču, a od 1991. Institut *Ivan Antunović* iz Subotice. Prvi je broj lista izašao na blagdan Svi sveti 1978. Isprva su članovi uredničkog vijeća bili samo svećenici, ali su se poslije u njega uključili i svjetovni katolički intelektualci, uglavnom umirovljeni. Posljednji, 78. broj izašao je potkraj 1993. List je tijekom sveg vremena svojeg izlaza bio jedini list na hrvatskom jeziku u Bačkoj.

Izložba Croart Paliću

PALIĆ – U povodu Dana Mjesne zajednice Palić priređen je bogat program u kojem su sudjelovale i dvije hrvatske udruge iz Subotice. Središnja proslava Dana Mjesne zajednice, održana prošloga petka, započela je otvorenjem izložbe slika članova HLU *Croart* u Kongresnoj dvorani Velike terase na Paliću, na kojoj je svoje radove izložilo 22 autora. Izložbu je u ime organi-

zatora otvorila **Márta Dobó**, predsjednica Skupštine MZ Palić. U programu proslave, među ostalim, nastupio je i tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem **Mire Temunović**. Predsjednik HLU *Croart* **Josip Horvat** izrazio je zadovoljstvo što je ta udruga imala prilike uveličati ovu paličku svečanost, te dodao kako se nada da će uspostavljena suradnja s MZ-om biti nastavljena.

Punoljetni Colorit u Somboru

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora organiziralo je u subotu, 26. svibnja, likovnu koloniju *Colorit*. U prostoru Hrvat-

skog doma radilo je 16 slikara iz Subotice, Odžaka, Crvenke, Sombora, Koluta i Srpskog Miletića. »Osim redovitih sudionika naše kolonije imamo i novih slikara. Slikara je nešto manje, ali su zato radovi nastali na ovoj koloniji kvalitetni«, kazao je **Janoš Raduka**, pročelnik *Nazorove* likovne sekcije. Slike nastale na 18. *Coloritu* obogatit će *Nazorovu* likovnu zbirku.

Z.V.

Večer desetominutnih drama

SUBOTICA – U ponedjeljak, 4. lipnja, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica bit će održana *Večer desetominutnih drama* kao završetak rada dramske sekcije Američkog kutka (AC Drama Club) u Subotici. Ulaz je besplatan, a kako večer ima humanitarni karakter, dobrovoljni prilozi će biti sakupljeni za troškove liječenja i transplantaciju srca i pluća mladog Subotičanina **Daniela Budaija**. U okviru večeri publici će biti predstavljeni desetominutni dramski komadi tri američka i jednog britanskog autora na engleskom, srpskom i hrvatskom jeziku. Glumci koje ćete imati prigodu vidjeti su **Ana i Katarina Piuković, Katarina Ivanković Radaković, Milica Vuković, Davorin Horvacki, Petar Huska, Vedran Peić i Stefan Nikolčić**. AC Drama Club vodi **Nevena Mlinko**. Za glazbeni dio večeri pobrinut će se **Darko Temunović**. Početak je u 20 sati.

X. Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića u Plavni

PLAVNA – Jubilarni, deseti *Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića* bit će održani idućeg vikenda – 9. i 10. lipnja u Plavni. Manifestacija počinje u subotu, 9. svibnja, u 10 sati, otvorenjem likovne kolonije u Vatrogasnom domu Plavna. Od 16 sati u istom prostoru bit će održana kreativna radionica za djecu.

Sljedećega dana, u nedjelju, 10. svibnja, u 9.30 sati bit će služena sveta misa u župnoj crkvi svetog Jakova. Popodnevni program počinje u 16.45 otvorenjem izložbe radova nastalih na Likovnoj koloniji, a u 17 sati slijedi svečana akademija posvećena desetoj obljetnici rada HKUPD-a *Matoš*.

Na svečanoj akademiji bit će predstavljena knjiga *Kronike zavičajnih refleksija Zvonimira Pelajića* u nakladi HKUPD-a *Matoš* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te knjige o *Matošu* u nakladi Društva hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i ZKVH-a. Organizator manifestacije je HKUPD *Matoš* Plavna.

Seminar Stvaranje kazališta

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika i u 2018. godini održava seminar za voditelje kazališnih (dramskih) grupa koji djeluju izvan Hrvatske, zamišljen kao radionica za poduku onih koji žele proširiti i obogatiti svoje znanje, kao i za one koji tek žele osnovati kazališnu grupu. Seminar se održava od 7. do 15. srpnja na otoku Galovac (Školjić). Voditeljica projekta je **Nina Kleflin**. Prijavnice se primaju do 15. lipnja. Više informacija na internetskoj stanici HMI-ja: www.matis.hr.

Dvadeset godina *Miroljuba*, glasila HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora

Trajna, zapisana povijest

Prije 20 godina, kada je uprava *Nazora*, kome tada još nije bio vraćen hrvatski predznak, odlučila pokrenuti svoj list, Hrvati u Srbiji nisu bili priznati kao nacionalna zajednica, nisu postojale institucije hrvatske zajednice i još nije bio obnovljen rad *Hrvatske riječi*. Bilo je to još vrijeme **Mi-**

Alojzije Firanj i Mata Matarić

loševićeva režima kada se deklarirati kao Hrvat i nije bilo najpoželjnije. U takvim uvjetima u *Nazoru* su odlučili pokrenuti svoj list, koji je nazvan po imenu koje je *Nazor* nosio kada je osnovan 1936. godine. Prvi brojevi *Miroljuba* tiskani su na ikavici.

Preko 80 brojeva

List izlazi četiri puta godišnje, a od osnutka uređivala su ga tri urednika – **Josip Zvonko Pekanović, Matija Đanić i Alojzije Firanj.**

»Bilo je dileme upuštati se u sve to ili ne, jer to je još bilo vrijeme Miloševićeve vlasti u Srbiji. Desetljećima ova udruga nije ni imala hrvatski prefiks, jer u vrijeme komunizma društva nacionalnih zajednica nisu mogla imati tu nacionalnu odrednicu. Međutim, krajem 90-ih godina stvorili su se uvjeti za pokretanje našeg lista. Kada smo pripremali te prve brojeve nisu moja očekivanja bila da će list toliko trajati. Jedan od problema koji nas je čekao bile su financije. To je i razlog što nismo odlučili da *Miroljub* izlazi jednom mjesečno, već kvartalno«, kaže prvi urednik Pekanović.

Do sada je tiskano više od 80 brojeva *Miroljuba*, a u prvim godinama je na svojim stranicama donosio tekstove iz povijesti Sombora, Hrvata u Somboru i okolici, crkvama, tekstove o starim salašarskim školama, o povijesti i razvoju Društva, značajnim članovima *Nazora*...

Danas je koncepcija lista nešto drugačija.

»Na neki način iscrpjeli smo te teme, a i tijekom godina Društvo se razvijalo, povećavao se broj sekcija, nastupa, gostovanja, tako da su naši tekstovi uglavnom posvećeni temama koje se odnose na rad Društva. Koliko nam prostor dozvoljava pratimo i događanja u hrvatskim udrugama u okolnim mjestima«, kaže sadašnji urednik **Alojzije Firanj.**

Podsjetnik na osnivače

Osim tri urednika, *Miroljub* je do sada pripremalo 30 članova Uredništva, za njega je pisalo 140 autora. »Od ideje do 20. obljetnice mnogo je truda i volje uloženo kako bismo se danas imali čime ponositi i kazati mladima – dajemo vam *Miroljub* kako biste nastavili tradiciju dugu dva desetljeća. Da nije *Miroljuba* možda bi se i zaboravilo kako se zvalo naše Društvo u osnivačkom aktu 1936. godine. Ovako nas on svakog kvartala, svake od ovih 20 godina podsjeća na naše korijene, na osnivače, članove prvih upravnih odbora. List se ne prodaje, jer nam apliciranjem na natječaje prisprije dovoljno sredstava za tiskanje četiri broja godišnje«, kaže predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić.**

Obljetnica je obilježena na prošlotjednoj *Večeri Miroljuba*, u povodu koje je tiskan i izvanredni, prigodan broj lista. Za obljetnicu su digitalizirani svi brojevi *Miroljuba* i dostupni su na internetskoj stranici Društva – www.hkudvladimirnazor.com.

Z. Vasiljević

Akademski muški zbor Fakulteta elektrotehnike i računarstva iz Zagreba gostovao u Vojvodini

Zvuk preplitanja glazbenih tradicija

U sklopu festivala *Musica sacra* koji je organizirala Muzička omladina Novog Sada 26. svibnja u novosadskoj Sinagogi, gostovao je Akademski muški zbor Fakulteta elektrotehnike i računarstva iz Zagreba. Pod vodstvom ravnatelja maestra **Josipa degl' Ivellija**, ovaj zagrebački zbor bio je u uzvratnom posjetu Zboru manastira Kovilj, koji je, pored Zbora Sveučilišta u Novom Sadu, izveo svoj repertoar. Brilijantnom ugođaju pridonijela je i scenografija koja je prikazala reprodukcije poznatih umjetničkih djela inspiriranih kršćanstvom Istoka i Zapada. U tom duhu je, na početku koncerta, sudionike i slušatelje pozdravio vladika bački **Irinej Bulović** (uz upadljivo odsustvo službenika Katoличke Crkve).

Sudionici su imali prilike slušati poznata i manje poznata glazbena djela liturgijske i izvanliturgijske crkvene glazbe. Izbor organizatora koncerta da svi pjevači budu na pozornici pridonio je osjećaju preplitanja dviju tradicija skladanja i izvođenja, koje, uz svoje različitosti, demonstriraju i sklad. Uzrok toga sklada zasigurno je svečani način interpretacije, kao i spremnost da se (ne) poznavateljima jedne, odnosno druge glazbene tradicije obje predstave u svojoj punoći i uzvišenosti. Festival *Musica sacra* tako postaje gotovo jedinstvena prilika, barem u okvirima Novog Sada, da se zahtjevnoj i glazbenim ukusom prilično istančanoj publici u ovom gradu predstavi cjelina umjetnosti inspirirane kršćanstvom. A na takvu avanturu su, očito, spremni samo najbolji zborovi.

Akademski muški zbor Fakulteta elektrotehnike i računarstva osnovan je 2016. godine na inicijativu dekana FER-a **Mislava Grgića**. U svojem repertoaru daje naglasak na klasičnu zborску

literaturu, prije svega hrvatskih skladatelja. Dodatno, repertoar Zbora uključuje i *a cappella* skladbe klasičnoga repertoara, od renesansne do suvremene glazbe, kao i klapske te skladbe suvremenog ili popularnog višeglasja. Članovi Zbora sadašnji su i bivši studenti i djelatnici Fakulteta, ali i ostali zainteresirani prijatelji i podupiratelji Fakulteta. U dosadašnjoj relativno kratkoj karijeri Zbor je imao preko pedeset nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu.

M. T.

Gostovanje u Subotici

Nakon novosadskog koncerta, zagrebački zbor je nastupio 27. svibnja, na blagdan Presvetog Trojstva, u katedrali sv. Terezije u Subotici, gdje je pjevao ordinarij mise i liturgijske pjesme, uz glazbenu pratnju **Miroslava Stantića**. Nakon mise održao je i kraći koncert, što je postala lijepa tradicija zborova iz Hrvatske koji imaju kraća gostovanja u Vojvodini.

M. T.

Zborovi iz Bača i Zemuna na smotri u Klanjcu

U organizaciji Vijeća za kulturne djelatnosti Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda 26. svibnja u franjevačkoj crkvi Navještenja Marijina u Klanjcu, u Hrvatskom zagorju održana je 13. smotra franjevačkih zborova. Nastupilo je 26 zborova s oko 700 pjevača, a svaki od zborova koji djeluju pri franjevačkim zajednicama ove provincije predstavio se jed-

nom skladbom. Među njima bio je i zbor *Santa Maria* koji djeluje pri franjevačkoj crkvi u Baču, i kojim je ravnao **David Betran**, kao i Mješoviti zbor pri franjevačkoj crkvi svetog Antuna i Ivana Krstitelja u Zemunu. Osim njih, nastupili su zborovi iz Našica, Vukovara, Zagreba, Koprivnice, Čakovca, Krapine, Trsata, Karlovca, Varaždina, Kloštar Ivanića, Virovitice, Brezika i Đurmanca.

M. T.

Koncert HGU Festival bunjevački pisama u Subotici

Maturanti u ulozi solista

Večer sa solistima bio je naziv koncerta Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* koji je održan u ponedjeljak, 28. svibnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Subotičkoj publici predstavili su se dječji tamburaški orkestar, festivalski orkestar i solisti koji su ujedno ovogodišnji maturanti.

Nagrade i priznanja

Dječji tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* u ovoj školskoj godini, koja se bliži kraju, osvojio je prvu nagradu sa 100 poena na Festivalu vojvođanske tambure koji je održan u Bačkoj Palanci. Na brojnim natjecanjima pojedinačno su sudjelovali i članovi ovoga orkestra koji su osvojili prve nagrade, kao i brojna priznanja u ovoj školskoj godini, koji su predstavljeni na koncertu. Na programu koji su izveli najmlađi tamburaši našle su se kompozicije koje su izvedene na spomenutom natjecanju, kao i one koje su obilježile ovu školsku godinu, a to su *Vojvođansko kolo*, *Let kins* – ples iz Finske, *Santa Maria della salute*, *Una paloma Blanca*, te *Raspa* i *Mexican Hat Dance* – plesovi iz Meksika. Raznovrstan program bio je uvod za drugi dio koncerta kada je nastupio festivalski orkestar i izveo nekoliko poznatih kompozicija koje su obrađene za tamburaški orkestar.

Večer sa solistima

U daljem programu predstavili su se ovogodišnji maturanti, koji su po riječima **Vojislava Temunovića**, dopredsjednika Udruge, pored brojnih školskih obveza ipak odlučili ostati u orkestru i dati svoj doprinos njegovom radu. U ovome dijelu

koncerta nastupile su maturantice etnomuzikologije srednje Muzičke škole **Violeta Radić** i **Ines Bajić**, koje su se predstavile duetom *Moj dilbere, rođo moja*, te pjesmom iz Makedonije i vlaškim pjesmama, dok je Ines Bajić solo nastupila i na primi. Također, kao solisti nastupili su i maturanti subotičke Gimnazije **Svetozar Marković** i to **Tereza Marijanović** – prim, **Davorin Horvacki** – basprim i **Matija Temunović** – basprim, a predstavljeni su i maturanti spomenute škole koji sviraju u orkestru **Marin Tikvicki** i **Ivan Lebović**, te **Augustun Žigmanov** koji je bio u ulozi voditelja.

Za kraj koncerta izvedena je kompozicija **Bože Potočnika** *Ki-čoška posla*, dok je za bis izvedena dobro poznata pjesma *Podvikuje bunjevačka vila* koju je predvodila Ines Bajić, a svi članovi orkestra su se pridružili i skupa za kraj zapjevali.

Koncert koji zaokružuje školsku godinu je jedan od koncerata koji se održava svake godine, a koji ima za cilj pokazati što se radilo tijekom ove školske godine. Oba orkestra je pripremila i njima dirigirala **Mira Temunović**, profesorica tambure.

Na kraju koncerta nazočnima se obratio prim. dr. **Marko Sente**, predsjednik HGU *Festival bunjevački pisama*, koji je na poseban način pozdravio maturante i poželio im sve najbolje porukom da što god budu radili u daljem životu ne zaborave tamburu i pismu.

Orkestar u narednom periodu očekuje kratka stanka, te pripreme za *Smotru dječjih pjevača i zborova*, kao i XVIII. *Festival bunjevački pisama* koji će biti održani u rujnu. U razgovoru za naš list Vojislav Temunović je rekao kako je u planu da sljedeće godine u veljači bude priređen koncert u povodu 150 godina postojanja Muzičke škole u Subotici, gdje bi se pokazala dobra suradnja Udruge i škole, te mogućnosti tambure kao instrumenta.

Ž. V.

Manifestacija *Srijemci Srijemu* u nedjelju u Zemunu

Program bogatiji i sadržajniji

U povodu održavanja šeste po redu manifestacije *Srijemci Srijemu* prošloga je tjedna u Zemunu održan drugi po redu sastanak predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te hrvatskih kulturnih udruga iz Srijema. Manifestacija će biti održana u nedjelju, 3. lipnja, s početkom u 18 sati, u operi i teatru *Madlenianum* u Zemunu. Na posljednjem sastanku dogovoreni su svi detalji vezani za točke i redoslijed nastupa udruga. U programu manifestacije sudjelovat će udruge iz Srijema: Zajednica Hrvata Zemuna *Ilija Okruglić* i Društvo hrvatske mladeži Zemuna u svojstvu domaćina, Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina, HKC *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, HKD *Šid*, HKPD *Tomislav* iz Golubinaca, HKPD *Matija Gubec* iz Rume, HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, te Hrvatski kulturni centar Beograd, a dio svojega programa predstaviti će i gosti iz Bačke – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta i KUDH *Bodrog* iz Monoštora. Zaključak sastanka je da manifestacija *Srijemci Srijemu* pokazuje vidni napredak, a u Zemunu je, prema riječima organizatora, planiran i iskorak od uobičajenog programa.

»Ono što je vidljivo je da se pojedine udruge pojavljuju u programu sa svojim novim sadržajima. Prvi puta će na manifestaciji nastupiti djeca koja rade nešto drugo osim folkloru i sviranja tamburice«, istaknula je u ime ZKVH-a **Katarina Čeliković**.

Najavljeno je i iznenađenje domaćina za sve posjetitelje pri kraju programa, a organizatori pozivaju posjetitelje da dođu i podrže članove hrvatskih kulturnih udruga.

»Jako je važno podržati ovakve manifestacije koje okupljaju u zajedničkom kulturnom djelovanju sve udruge koje rade na

jednom prostoru. Ovoga puta Srijem pokazuje svoju živost, svoju žilavost, usprkos mnogim poteškoćama s kojima se susreću. Vjerujem da će sve ono što rade na terenu publici pokazati u najboljem svjetlu«, kazala je Čeliković.

Manifestacija *Srijemci Srijemu* održava se pod pokroviteljstvom HNV-a, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i uz potporu ZKVH-a. Medijski pokrovitelj je NIU *Hrvatska riječ*.

S. D.

Tavankučani na manifestaciji *Čuvajmo običaje zavičaja* u Velikoj

Plesovi i »ila« bunjevačkih Hrvata

Tavankutski HKPD *Matija Gubec* sudjelovao je i ove godine na Međunarodnoj smotri folkloru *Čuvajmo običaje zavičaja* u Velikoj, mjestu u blizini Požege. Tavankučani tu sudjeluju već 18 godina. Smotra je održana pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** i okupila je brojne folklorashe iz Hrvatske, ali i hrvatske KUD-ove iz susjednih zemalja (Bosne i Hercegovine, Mađarske, Rumunjske te Srbije).

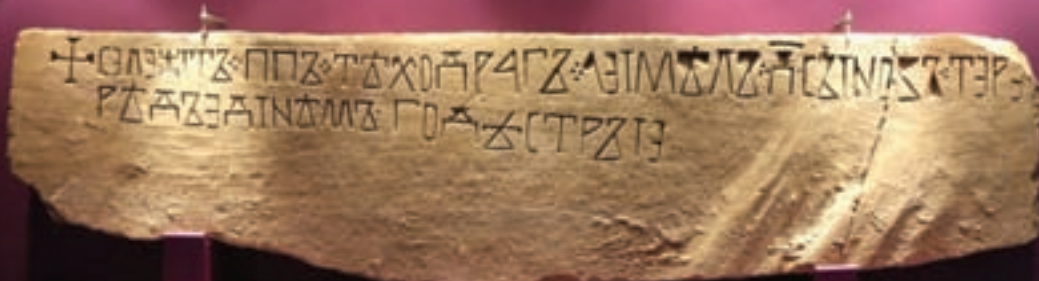
S izvornim plesovima bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta *Gubec* je nastupio na smotri izvornog folkloru uz još jedanaest društava. Sudjelovali su i u programu *Najduži gastronomski stol u Hrvata* gdje su posjetiteljima ponudili domaći kulen i *divenice*, domaći sir, te bunjevačke slastice: *gurabljice*, pogaču s makom i orasima, *listiće* i *bunardžije*.

I. D.

Muzej, danju:

Utapanje u individualizam

Muzeji su, kao što je opće poznato, kulturne institucije u kojima su pohranjene vrijedne starine. Po svom karakteru mogu biti opći (u kojima se nalaze predmeti različite namjene) i specijalizirani (znanstveni i umjetnički s raznim leptirima i slikama), a svaki grad koji drži do sebe u svoj će ga bedeker obavezno uvrstiti kako bi primamio svakog turista koji drži do svog kulturnog uzdizanja.

Iako je radno vrijeme muzeja različito, ono se u najvećem broju slučajeva prostire od jutarnjih do popodnevni ili predvećernih sati. Međutim, u posljednjih dvadeset i kusur godina (podatci kažu 21) zabilježena je do tada nezabilježena pojava: (bar) jednom godišnje svi muzeji koji drže do sebe u večernjim satima otvaraju svoja vrata kako bi u njih nahrupila gomila gladna i žedna kulture koja se do kasnih noćnih sati tiska i razgleda ono što po danu nije uspjela tijekom tristotinjak dana godišnje (uzimamo, naravno, u obzir neradne dane i praznike). Ta večer – koja je ubrzo nakon svog prvog održavanja u Berlinu 1997. dobila maštoviti naziv *Noć muzeja* – ubrzo je stekla popularnost širom Globusa. Svi muzeji koji drže do sebe *Noć muzeja* će od tada obavezno uvrstiti u svoj godišnji plan manifestacija, pažljivo osmišljavajući sam program u želji da privuku što više posjetitelja. Više je parametara koji pokazuju da je *Noć muzeja* postala planetarna Moć kulture, ali se jedan od njih posebno ističe – masovnost! Masovno se, recimo, u program *Noći muzeja* uključuju i ostale institucije kulture, od galerija do kudova, baš kao što i izvještaji medija – koji masovno danima propagiraju ovu manifestaciju – svjedoče o masovnom broju posjetitelja koji čine masu onih kojima je jedini dnevni kontakt s muzejom prolazak ispred njegovih vrata. Masovnost je tako, poput nekadašnjeg opismenjavanja širokih narodnih masa, upravo u *Noći muzeja* uspjela kvantitetu izjednačiti s kvalitetom što je vjerojatno san najvećeg broja umjetnika koji nisu opterećeni elitizmom i koji su imuni na populizam u kulturi. A i šire.

Što? Niste jedna od tisuća ili milijuna osoba koja je ove godine 19. svibnja u večernjim satima hodala od muzeja do galerije, od galerije do mjesnog doma kulture, od doma kulture do trga ne bi li stigla pogledati i poslušati sve što su vrijedni organizatori pripremili za Vašu gladnu umjetničku dušu? Osoba ste kojoj je gužvi svakodnevno preko glave u autobusu, banci i kod liječnika i ne godi Vam još i ova noćna? Ne godi Vam susret s ljudima s

kojima se i inače ne volite susretati, a i kad se susretnete nemate s njima o čemu smisleno pričati? Ne volite snobizam, pomodarstvo i malograđanštinu općenito? Sjajno! Za Vas kao preporuku ovoga tjedna nudimo – opet muzej!

Kao što smo i u uvodne dvije rečenice rekli: muzeja ima raznih, a nerijetko nose i drugačija imena poput galerija, recimo. Pod pretpostavkom da ovih dana niste u Londonu, Madridu, Sankt Petersburgu ili nekoj drugoj europskoj i svjetskoj kulturnoj metropoli i da ne stojite u redu za ulaznicu za *British Museum*, *Prado* ili *Ermitaž*, na raspolaganju Vam ostaju deseci, ma na stotine, nacionalnih, regionalnih ili lokalnih muzeja, galerija, stalnih postavki ili zbirki iz područja umjetnosti, etnografije, arheologije, prirodoslovlja, vojne povijesti, pomorstva... Sami, ili u manjem društvu, neopterećeni večernjom toaletom (nose li se ili ne, recimo, čarape ispod sandala?), na miru ćete se moći posvetiti sadržajima koji nisu »koncentrat jedne večeri«, a ako usput sretnete i nekoga tko Vam je drag i s kim biste rado popričali, pa... osim muzeja (tamo to nije pristojno) postoji još dosta javnih, legaliziranih ustanova otvorenog tipa u kojima se, što bi rekao **Škvorecký**, može nesmetano »pušeći raspravljati o temama od općeg interesa«. Ukoliko još spadate i u rijetku skupinu nezaposlenih, Vi ste pravi sretnik – muzej Vam je uvijek dobitna kombinacija za popunu viška slobodnog vremena i manjka znanja iz određenih područja kulture ili znanosti. Za razmjerno male novce – čiji gubitak nećete ni osjetiti iz Vaše socijalne pomoći, nadnice, sive ekonomije, pozajmice ili kako već popunjavate kućni proračun – umjesto namrgođenih konobara (»rekao sam ti sto puta da nema više krede«) u muzeju će Vas sačekati ljubazno osoblje, uvijek spremno objasniti ima li razlike između mađarskih i bunjevačkih ćupova ili pak tko je, za što i u kojim prigodama koristio drvene škrinje. Uvjet svih uvjeta da načinite prvi korak na putu rastjerivanja monotonije i stjecanja novih znanja svakako je dobra volja. Dobijete li nju, pred Vama će se otvoriti široko polje izbora s jednim jedinim pitanjem: kamo sutra? Kako je svrha preporuke i blaga pomoć u odlučivanju, predložimo Vam da posjetite najbliži muzej u mjestu u kom živite. Ukoliko je to, primjerice, Subotica, možete to za simboličnih 100 dinara učiniti od 10 do 18 sati (osim nedjeljom i ponedjeljkom). Učinite li to, na taj ćete način povećati brojku dnevnih posjetitelja koji godišnje svrate u muzej i izbjeći rizik da se, čekajući sljedeću *Noć* u svibnju, odviknete od tako lijepe i korisne novostečene navike.

Zlatko Romić

U Maradiku održan Susret mladih Srijemske biskupije

Susret ohrabrenja i zajedništva

tvenih mreža, ovakav susret prijeko potreban. Kroz organiziranje njihovog osobnog susreta, kroz kojeg oni osjećaju blizinu, mogućnost za razgovor i razmjenu osobnih iskustava, Crkva pokušava mladima približiti i razvijati međuljudski odnos i komunikaciju, istaknuo je povjerenik Ureda za mlade Srijemske biskupije vlč. **Dušan Milekić**.

Misno slavlje predvodio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović**, u koncelebraciji sa župnicima iz Srijema. Biskup je mladima poslao jasnu poruku.

»Poručio bih mladima da nakon sakramenta svete krizme ne bježe od svoje crkve nego da ostanu u njoj i da budu svjetlost svijeta. Neka budu primjer jedno drugome i neka svojim

primjerom svijetle pred ljudima kako bi se vidjela samo njihova dobra djela«, poručio je biskup Gašparović

Druženje u novom prostoru

U župi Maradik Susret mladih je bio organiziran 2009. godine. Ovog puta, devet godina kasnije, mladi su imali mogućnost okupiti se u novoj crkvi i družiti se u novom uređenom prostoru pored crkve.

»Ovaj susret je važan za mlade, kako bi oni osjetili da nisu sami. Naše župe su sada premalene s brojem vjernika i svakako da je prisustvo mladih u našim župama od iznimnog značaja. Svaki puta kada mladi upoznaju nekoga tko isto misli, tko isto vjeruje, to za njih bude ohrabrenje. A druženje je za mlade uvijek prikladno i opuštajuće«, kazao je župnik u Maradiku **Božidar Lusavec**.

A od kolikog značaja su ovakvi susreti za mlade, kazala nam je i **Ružica Lendvaj** iz Maradika, istaknuvši da je sretna što je u svojoj župi mogla vidjeti i ugostiti toliki broj mladih s istim uvjerenjima i željama.

S. Darabašić

Župa svete Ane u Maradiku bila je 26. svibnja domaćin godišnjeg Susreta mladih Srijemske biskupije. Cilj održavanja ovakvih susreta je međusobno upoznavanje i druženje mladih iz svih župa u Srijemu. Svake godine se mijenja domaćin susreta kako bi mladi bolje upoznali župe svoje biskupije. Geslo ovogodišnjih susreta je glasilo »Vi ste svjetlost svijeta«, s određenim promišljanjem na Isusove riječi kojima je htio potaknuti i pozvati same učenike i sve koji vjeruju u njega da žive tu rečenicu, odnosno da ono što je najbolje u Božjoj slici i u svima nama utkano, bude vidljivo i svijetu. A to se očituje kroz dobra djela, kroz djela ljubavi, praštanje, suosjećanje, razumijevanje, pomoć. Upravo je to i bio cilj susreta da se probudi taj ljudski osjećaj u mladim ljudima i da ostane čvrsto utkan i da ga pokazuju kroz svoj život.

Budite svjetlost svijeta

Ovogodišnji susret mladih u Maradiku okupio je veliki broj mladih iz cijele Srijemske biskupije.

»Mislim da je mladima u današnjem svijetu, kada im je tehnika najvažnija i kada imaju jaku povezanost preko medija i druš-

Obavijest o upisu u Biskupijsku gimnaziju *Paulinum*

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište (kolegij) *Paulinum* obavještava zainteresirane učenike o upisu u školu.

Gimnazija *Paulinum* je ustanovljena od Subotičke biskupije, ima međunarodno priznanje i izjednačena je sa svim ostalim školama. Gimnazija priprema učenike prvenstveno za teološke i filozofske studije, te za klasične jezike i za povijest, ali učenici mogu upisati i druge fakultete. Posebnost ove škole je da ne

samo poučava, nego i odgaja, prije svega na kršćanske vrijednosti.

Za upis u gimnaziju *Paulinum* potrebni su isti dokumenti kao i za svaku drugu gimnaziju, odnosno srednju školu.

Prvi rok upisa traje iza male mature do sredine srpnja. Više informacija možete dobiti na adresi:

Biskupijska klasična gimnazija *Paulinum*

24000 Subotica, Trg. sv. Terezije br. 2

Tel/fax: 024/555-340

Email: paulinum@tippnet.rs

www.paulinum.edu.rs

Novi broj Zvonika

Iz tiska je izašao novi broj katoličkog mjesečnika *Zvonik*. Potražite ga u svojim župama!

U susret blagdanima

8. lipnja – Presveto Srce Isusovo
9. lipnja – Bezgrješno Srce Marijino
13. lipnja – sveti Antun Padovanski

Raspored slavlja na Bunarić

2. lipnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati
9. lipnja – Srce Marijino: sveta misa u 18 sati
7. srpnja – Prva subota: sveta misa u 9.30 sati
13. srpnja – Majka Božja Bistrička: sveta misa u 18 sati
16. srpnja – Karmelska Gospa: sveta misa u 18 sati

Ž. V.

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
PLANDIŠTE
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svetkovanje dana Gospodnjeg

Među prve tri zapovijedi koje je Bog dao Mojsiju, a koje se tiču odnosa Boga i čovjeka, je i ona koja propisuje svetkovanje dana Gospodnjeg. Bog ovom zapovijedi određuje da u dan subotnji od posla treba počiniti svaki čovjek i njegov sluga, čak i njegove životinje. Ovaj počinak je u spomen na čudesan izlazak iz zemlje ropstva, Egipta, u kojem je Bog očitovao svu svoju moć i zaštitio svoj narod (usp. Pnz 5,12-15). Židovi su stoljećima kasnije strogo poštivali ovu zapovijed i izbjegavali su mnoge poslove. Posebno su se u svojoj revnosti isticali farizeji.

Isus svojim javnim djelovanjem donosi puno novina u dotadašnji način štovanja Boga i obdržavanja zapovijedi, pa i u čuvanje ove o neradnom danu Gospodnjem. Zato farizeji nisu blagonaklono gledali na njega i htjeli su ga se riješiti. No, Isus ne želi kršiti zapovijedi koje je primio Mojsije, nego samo ispravlja njihova kriva tumačenja koja su se vremenom razvila, te pojašnjava odnose između Boga i čovjeka koji, ako se ispravno razumiju, rasvjetljavaju i način čuvanja zapovijedi.

Čovjek ili zapovijed

Židovi, osobito farizeji, strogo su čuvali sve zapovijedi, jer su u tome vidjeli glavni način štovanja Boga. Zapovijed je bila iznad svega, pa i iznad čovjeka, sve joj je moralo biti podređeno. Evanđelist Marko zapisao je zgodu u kojoj Isus želi promijeniti takav način razumijevanja zapovijedi. One jesu izraz štovanja Boga, ali nisu kao takve same sebi u središtu, nego se u središtu njih nalazi čovjek. Da bi to pojasnio svojim suvremenicima on u dan subotnji u sinagogi poziva u sredinu čovjeka suhe ruke, te pita: »Je li subotom dopušteno činiti dobro ili činiti zlo, život spasiti ili pogubiti?« (Mk 3,4). U sveto vrijeme (subotu) u svetom prostoru (sinagogi) Isus poziva čovjeka u potrebi da stane u sredinu. No, farizeji ne razumješe simboliku ovog čina, te ne dadoše odgovor na postavljeno pitanje. Isus u dan Gospodnji u kući molitve ozdravlja bolesnog te tako svojim činom odgovara sam na pitanje koje je postavio. A odgovor je isti onom koji je farizejima dao u zgodi prije kada su njegovi učenici trgali klasje u subotu: »Subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote. Tako, Sin Čovječji gospodar je subote!« (Mk

2,27-28). Dakle, u središtu svega je čovjek. Zapovijedi su smjernice koje čovjeka vode bliže Bogu, ali one su teorija koja često u praksi nailazi na situacije pred kojima mora ustuknuti. Bog nije dao zapovijedi da im čovjek robuje, nego da mu budu pomoć, ali kada dođe do dvojbe zapovijed ili čovjek, prednost ima čovjek. Čovjek je Božje stvorenje koje on neizmerno ljubi, za kojega je njegov Sin prolio krv, zato je u središtu zapovijedi čovjek, a ne propis koji treba poštivati.

Kršćanski dan Gospodnji

Osim što nam je svojim uskrsnućem dan Gospodnji sa subote pomjerio na nedjelju, Isus nas je poučio da to nije dan apsolutnog mirovanja, već dan kršćanskog djelovanja. Prije svega treba imati na umu da to nije slobodno vrijeme, kako neki smatraju, kada treba završiti poslove koji preko tjedan nisu završeni. S te točke gledišta to i dalje ostaje dan mirovanja, jer treba nam u tjednu dan koji će biti dan za Gospodina, dan slavlja i radosti zbog čudesnih djela koja nam je učinio.

Ipak, ne smijemo nedjelju banalizirati razmišljajući o radnom i neradnom danu, jer dan Gospodnji je vrijeme za proslavu Boga, to je ono što treba ovaj dan razlikovati od ostalih. Ali, ne trebam slaviti samo ja nego svi, i siromasi i patnici. Što ja mogu učiniti da i za ljude u potrebi to bude dan slavlja i radosti? Ako ne stignem drugim danima, makar nedjeljom mogu učiniti nešto za drugog čovjeka, jer i on je ljubljeno Božje stvorenje kao i ja. Dakle, kršćanin je pozvan na djelovanje u čijem se središtu nalazi čovjek. Odgovoriti na potrebe drugog djelovanje je koje ne krši Božju zapovijed, nego je izvršava. Jer slaviti Boga znači pomoći čovjeku u nevolji, učiniti nešto za siromaha, za bolesnog, nemoćnog; donijeti Božju ljubav onima koji su na margini društva tako što ćemo im pokazati da su prihvaćeni i ljubljeni.

Kršćanski dan Gospodnji nije dan ljenčarenja, niti bavljenja samim sobom, nego dan slavljenja Gospodina koji nam je taj dan dao, te dan djelovanja koje će u srcima drugih izazvati radost zbog koje će i oni slaviti Boga i zahvaljivati mu.

Ovaj svijet treba prepoznati kršćansku prisutnost u njemu, osobito na dan koji je posvećen Bogu čija smo djeca po krštenju postali.

Dužijanca 2018.: predstavljanje bandaša i bandašice

PREDVODITELJI žetvenih svečanosti

Po već ustaljenoj tradiciji na svetkovinu Tijelova u subotičkoj katedrali-bazilici predstavljeni su ovogodišnji predvoditelji žetvenih svečanosti, bandaš i bandašica *Dužijance 2018.* Za bandaša je izabran **Marko Križanović** iz Subotice, a za bandašicu **Marija Piuković**, također iz Subotice.

Bandašica

Devetnaestogodišnja bandašica Marija Piuković vjernica je župe sv. Rok i živi u šestočlanoj obitelji. Radi u ljekarni, a u slobodno vrijeme je vrlo aktivna u župi, gdje je animatorica za oratorije, te pjeva u Vokalno-instrumentalnom sastavu *Ritam vjere*.

Kaže kako je do sada na razne načine sudjelovala u pripravi i samoj manifestaciji *Dužijance* te da je s radošću pristala biti ovogodišnja bandašica.

»Do sada sam bila aktivna u čišćenju žita, a ondje sam naučila i plesti vijence. Prije dvije godine sam bila izabrana da budem bandašicina pratilja, pa sam vidjela malo više taj protokol, što mi je ostalo kao zanimljivo iskustvo i uspomena. Od događanja u sklopu *Dužijance* volim *Takmičenje risara*, jer mi je uvijek jako zanimljivo. Volim i čišćenje žita jer se tako i družim s drugim mladima«, kaže Marija.

S obzirom na to da aktivno sudjeluje od malih nogu u *Dužijanci*, ne iznenađuje da voli nošnju i tradiciju. Ima staru svilu koju je naslijedila od majkine tetke, ali najdraža joj je šlingana bijela nošnja. Nju još nema, ali navodi kako ju privlači i da nauči raditi ovaj bijeli vez.

Osnovnoškolsko obrazovanje Marija je stekla u OŠ *Ivan Milutinović* na hrvatskome jeziku. Kaže kako ovu školu pamti po dobrom društvu i brojnim izletima na koje su išli. Nakon osnovne škole završila je Srednju medicinsku školu, smjer farmaceutski tehničar.

U slobodno vrijeme Marija voli izrađivati torte od kartona i druge dekoracije, kao i kozmetičkim tretmanima uljepšavati prijateljice. Tamburu je svirala tijekom osnovne škole, kada je završila i nižu muzičku školu.

Bandaš

Bandaš Marko Križanović ima 22 godine i vjernik je župe sv. Terezije Avilske. Dobar dio Subotičana ga poznaje zahvaljujući brojnim pjevačkim nastupima, među kojima se ističu oni na *Festivalu bunjevački pisama*. Član je Katedralnog zbora *Albe Vida-ković*, a svoje pjevanje želi usavršiti u području solo pjevanja te zbog toga izvanredno pohađa Srednju muzičku školu.

Za Marka biti bandaš predstavlja veliku čast, ali i priznanje za njegov dosadašnji rad i trud u okviru aktivnosti *Dužijance*. Kaže kako je najaktivnije bio uključen u organiziranje *Takmičenja risara* i središnju proslavu manifestacije, kao i da se svake godine oblači u nošnju i sudjeluje u povorci nakon mise za *Dužijancu* u gradu. Međutim, najdraži mu je obred blagoslova žita, pored toga što mu je tada imendan, kaže kako ga voli i jer taj događaj najavljuje *Dužijancu*, proljeće i početak radova vezanih za ovu manifestaciju. Voli i tamburašku večer, uoči obilježavanja središnje proslave manifestacije, gdje se, kako kaže, stvori posebno ozračje zahvaljujući zvucima tambura u centru grada.

Bandaš je nošnju već preuzeo od krojača, tako da se može reći kako su kod njega pripreme za ovu žetvenu svečanost već u punome jeku.

Potječe iz obitelji gdje se njeguje tradicija, te imaju i nekoliko nošnji u svome vlasništvu. Ističe da voli oblačiti »čakšire s uskim bridžovima, čizme mekani sara i crni prsluk s pucadima«.

Kada je pjevanje u pitanju, najviše voli slušati i izvoditi starogradske pjesme, ali i ruske i mađarske romanse.

Iako je oduvijek volio pjevati, kaže kako se ta ljubav posebno razvila tijekom srednje škole.

»Počeo sam pjevati na druženjima i to je vremenom preraslo u nešto više i tako sam se odlučio oprobati se na *Festivalu bunjevački pisama* 2013. godine. Aktivno sam sudjelovao četiri godine, a pjesme koje sam izvodio dobile su nagrade za izvođenje i aranžman«, navodi Marko.

Među najvećim pjevačkim uzorima su mu **Zvonko Bogdan** i **Cune Gojković**, a kada je strana scena u pitanju izdvađa *Tri tenora* i **Franka Sinatru**.

Osim muzike i tradicije, Marko gaji veliku ljubav i prema povijesti, a u slobodno vrijeme voli voziti bicikl na duže relacije, jer ga, kako navodi, »naši lijepi pejzaži opuštaju«.

Osnovnu školu završio je u OŠ *Ivan Milutinović*, nakon koje je upisao Poljoprivrednu srednju školu u Bačkoj Topoli, smjer poljoprivredni tehničar.

J. D. B.

RECEPT NA TACNI

SLATKO OD JAGODA

Ne znam kako kod drugih ljudi ali kod mene i jagoda uvijek ista priča. Kako im sezona krene, njihov miris mi se uvuče u svaku poru i ne mogu prestati misliti o njima. Totalna hipnoza misli, života, svega. Ono što je totalno porbarkalo taj naš odnos ove godine je to što sam otvaranje njihove sezone dočekala u režimu ishrane koji ni u jedan obrok nije uvrštavao ove crvene zavodljivice. I što nas je više taj podatak udaljavao, to su one sve više okupirale moj um. Odluka je pala: na tacnu moraju doći jagodice, i to u najslađem obliku – slatko od jagoda.

Potrebno: 1 kg jagoda / ½ kg šećera / sok od jednog limuna.

Postupak: Jagode oprati i očistiti od peteljki. U posudu redati red jagoda, presuti šećerom, pa red jagoda, pa opet malo šećera dok ne istrošite jagode i šećer. Na kraju sve zaliti limunovim sokom. Posudu prekriti krpom i ostaviti da odstoji. Možete čak i preko noći ostaviti, pa će jagode stići pustiti svoj sok. Jagode kuhati na jakoj temperaturi, povremeno skidati pjenu žlicom. Kada provri, smanjiti temperaturu i kuhati na umjerenoj vatri. Slatko ne miješati nego malo protresati posudu, jer tako plod voća ostaje cijeli. Kada prođe oko 30-40 minuta, provjeriti je li slatko gotovo, žlicom malo sipati na tacnu, ostaviti slatko da se ohladi. Ukoliko se kapljica ne razlijeva i teško pada na tacnu, slatko je gotovo. Prekriti posudu krpom i ostaviti da se skroz ohladi. Tek ohlađenu smjesu sipati u tegle i zatvarati poklopcem ili celofanom.

Dodatak: Tegle punjene slatkim od jagoda čuvati na hladnom mjestu.

Napomena: Uživati u slatkim od jagoda, bez griže savjesti i razmišljanja o kilogramima.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (114)

Udaljiti se od politike bijegom u estetiku

Dvadeseto stoljeće, epoha ogrezla u do tada neviđenu zločinu, ostavila je iza sebe milijune mrtvih, fizički i mentalno invalidiranih u dva svjetska rata, u Korejskom i u Vijetnamskom, napose u Hladnom ratu, a minula je također obilježena i dvama totalitarizmima (komunizmom i fašizmom/nacizmom), neovisno o njihovim varijacijama i intenzitetu. Utoliko su i »proizvodi« u kulturi, kada god su ih i koliko god su ih stvaratelji i umjetnici nastojali udaljiti od politike bijegom u estetiku, ipak u konačnici, ma to bilo samo i implicite, ostali u znaku sukoba i pod neželjenim utjecajem što su ih generirali spomenuti i drugi ekstremi.

Ne čudi što se utoliko i jedan dramatičar, pjesnik, glumac i kazališni redatelj **Antonin Artaud**, utemeljitelj kazališta okrutnosti, nastoji što je moguće više odmaknuti od stanovitih njemu neprihvatljivih političkih sustava, teorija, iskustava, utjecaja i interpretacija. Dokle god ona imaju neka od obilježja što ih se vezuje uz javna i djelatna, naznačeno političko iskustvo – i premda na njega kao autora izravno ne utječe – možda mogu znatnije pridonijeti neželjenoj recepciji njegova djela. Unutar toga mogu se razmotriti i suodnos **Krleža** i **Gavelle**, u kojem su redateljeve postavbe politične barem u tolikoj mjeri kolika je političnost njihova predloška, piščeva, dakle Krležina.

Mačja igra

Istini za volju znani su nam drukčiji primjeri. Kada je odlukom o osnutku Hrvatskog narodnog kazališta i Magyar Színháza u Subotici (19. rujna 1945.) kazališni pokret ovoga podneblja, doslovce preko noći, dobio puni zamah, posebice se izoštrava pitanje gdje i kako osigurati dobar tekst? Pogotovo što se do tada već pokazalo od kolikog je značaja djelovanje kazališta na očuvanju i razvoj jezika i kulture. Ubrzo se pokazalo što je kazalište više okrenuto pojedincu i bavljenju njegovim individualnim karakteristikama, čovjekovim nutarnjim procesima i pojedinačnim sudbinama, utoliko je scena manje podložna političkom diskursu.

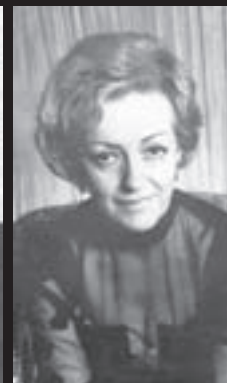
U tom se kontekstu u tragikomediji **Istvána Örkénya** naslovljenoj kao *Mačja igra* ansambl subotičkog kazališta odlučio prikazati pojedinosti iz odnosa dvije sestre posve različite, ali obje već u godinama, što stalno jedna drugoj telefoniraju i učestalo pišu pisma. Starija je u Njemačkoj i godinama je vezana za kolica, a mlađa živi u Budimpešti i neprestano je u pokretu. Kao neke vrste poetski refren, svako malo, prisjećaju se njih dvije jedne izbljedjele snimke na kojoj su u novim haljinicama, negdje na obali Tise, snimljene u času kada nekome veselo mašu, ali se ne mogu sjetiti komu, što po njima samo pokazuje koliko je život u svojoj biti ovdje postao nepravedan i surov. Sve u svemu

István Örkény

Mihály Virág

Jelka Asić

je to baš malo i nedovoljno građe za uvjerljivo čvrstu, patetičnu dramsku strukturu i onda ako je, kao što je to u ovom slučaju sam pisac istoimenog romana o dvama sestrama, autor i dramskog predloška u vrsnom prijevodu **Save Babića**.

Jelka Asić kao komičarka

Međutim, obrat je ipak moguć, kada na scenu stupa redatelj **Mihály Virág**, koji se usredotočio na iscrpan rad s glumačkim timom, postupno, ali čvrsto, naginjući izvedbu djela prema komičnim pojedinostima i smiješnim sastavnicama teksta. Ovo se opredjeljenje pokazalo presudno dobrom odlukom, utoliko više što su je zdušno prihvatili svi sudionici u predstavi, kako zapazila kazališna kritičarka **Ivanka Rackov**, i dodaje: »Pečat čitavoj predstavi dala je **Jelka Asić**, dok su ostali iz ansambla – **Eržika Kovačević**, **Persida Ugrinov**, **Snežana Bečarević**, **Milica Ostojić**, **Aleksandar Ugrinov** i **Josip Bajić**, svojom nenametljivom igrom doprinijeli da ona dođe do svog punog izražaja. Jer, Jelka Asić je svojom sjajnom igrom, lakom i lepršavom, zavodljivom i neodoljivom, nosila predstavu obojivši je sa stotinu nijansi. Jednom pomalo nastranu, istovremeno i infantilnu i senilnu, nemirnu i nestalnu, ženu u godinama koja se još ne da. No, ipak ispod te bezbrižne i lakomislene vanjšine, na trenutke nas je pogađao tragični ton, koji bi slučajno zalutao iz dubina i samo trenutno se pokazao na površini. Velika dramska glumica Jelka Asić, ovoga puta je briljirala kao komičarka s naročitim senzibilitetom za tananu grotesku« (SN, 19. IV. 1974.).

Političko kazalište rađa se iz neposluha

Razumije se, postoji i tzv. političko kazalište, ono se rađa iz neposluha i optužbe. Zato ima onih koji smatraju da je kazalište oduvijek bilo političko, još od Eshilovih vremena do danas. Stoga se i ono održava praktički na istim zakonitostima kao i sva ostala, dok javno kritički progovaraju društvu u kojem djeluju.

Sa slavnima

Ovu fotografiju sam pronašla prije tri godine među dokumentima pokojnoga brata **Stipana Miloša** (1960. – 2007.). Na poledini skraćene fotografije piše: »...na čelu sa Slavnićem. Dan mornarice 10. IX 1980. Slavnić je u prugastoj majici«.

Stipan je u to vrijeme služio redoviti vojni rok, drugi dio, u trajanju od devet mjeseci u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici u Šibeniku. Prvi dio, također od devet mjeseci, je odslužio u Puli. Stipanov odlazak u mornaricu je bio praćen radošću, jer će tada prvi puta vidjeti more. Zavolio je boravak na brodu i moru i sva pisma koja su stizala obitelji su bila protkana oduševljenjem. Po povratku iz mornarice, doškolovao se i cijeli radni vijek proveo na samohotkama i tegljačima u našoj zemlji i ostalim podunavskim zemljama.

Mornari i košarkaši

U vrijeme kada je snimljena ova fotografija bilo je uobičajeno da se vojska druži sa zvijezdama nauke, sporta, muzike i sl., naročito na svoje slavljeničke dane. Tako su mornari u Šibeniku bili počašćeni posjetom košarkaša *Šibenke* (koja je u to vrijeme bila u sponu) i za uspomenu je snimljena ova fotografija. Stipan je nama s lijeve na desnu, četvrti mornar u prvom redu. O fotografiji nisam ništa više znala. Ona mi je stajala na radnome stolu kako je ne bih zaboravila, pa sam tragala, pitala i zapitkivala ljude ne bih li saznala tko je sve na fotografiji. Često sam pomišljala na pokojnoga **Dražena Petrovića** (22. X. 1964. – 7. VI. 1993.), najboljega košarkaša među najboljima kod nas i u svijetu, i sumnjala da je moguće da je i on na fotografiji. Kao što znamo, od

vrlo ranog djetinjstva je pratio starijega brata **Acu** na treninzima i utakmicama satima sjedeći na klupi. Od trinaest godina je već igrao. S petnaest je ušao u prvi tim nakon što je *Šibenka* ušla u prvu ligu.

Na fotografiji je vrlo mlad. Ima 16 godina. Tek počinje karijeru i za Stipana je tada još nepoznat, za razliku od **Zorana Slavnića Moke**, i zato ga i ne spominje kao i ostale buduće velikane naše košarke.

Život fotografije

Kako se ovih dana približava godišnjica Draženove smrti, sve češće mi se misli i pogled vraćaju na ovu fotografiju. Sjetih se obitelji iz Splita koja nas je posjetila prošle godine. Pokazala sam ovu fotografiju i zamolila da se raspitaju, ali nikakvoga odgovora nisam dobila. Zagubili su fotku. Sada ponovo poslah mail i ubrzo dobih odgovor da su fotografiju prosljedili u Memorijalni centar *Dražen Petrović* u Zagrebu. U isto vrijeme (slučajnosti se događaju) sam i ja poslala upit na njihovu web stranicu. Nakon dva dana dobih ljubazan odgovor da je fotografija prosljeđena majci D. Petrovića. Detektirane su sljedeće osobe: **Srećko Jarić** (rođen 1951.), **Predrag Šarić** (rođen 1959.), Dražen Petrović i Zoran Slavnić (rođen 1949.) i da ukoliko Memorijalni dođe do novih saznanja, prosljedit će mi.

– Eureka! – oduševljeno reko sam sebi. – Traganju je kraj. Vrijedilo je.

Čudesne su fotografije. One imaju svoj tihi samozatajni život. Ako se malo zainteresiramo i potrudimo, oživjeti će i ispričati nam svoj često vrlo, vrlo zanimljiv život.

Ruža Silađev

Taj čudesan životinjski svijet!

Najveća pričalica među životinjama je papagaj **ŽAKO**. Smatra se jednom od najinteligentnijih pti-

ca, a poseban je po izuzetnom imitiranju ljudskoga glasa. Prvi koji su ovu vrstu ptica držali kao svoje ljubimce bili su stari Egipćani i to još prije 4000 godina.

Sigurna sam da znate da **NOJ** nosi najveća jaja, ali jeste li znali da na tim velikim jajima sjede podjednako i mužjaci i ženke. Kako? Kada? Mužjaci koji su crno-bijele boje na jajima sjede noću, a ženke sa smeđim tonovima sjede na jajima danju.

Crna mamba je poznata kao najotrovnija zmija, no tko je najotrovniji kralježnjak? Vjerovali ili ne to je žaba **ZLATNOŽUTA GATALINKA**. Iako je velika svega 5 cm, izlučuje toliku količinu otrova da može ubiti 10.000 miševa ili 20 ljudi.

Najsporija riba koja uspije preći samo 4 mm u jednoj sekundi je **MORSKI KONJIĆ**. Osim po tome, ove ribe su posebne i po tome što je kod njih mužjak taj koji nosi mladunče. Dakle, oni su jedini mužjaci koji ostaju »trudni«.

Subotica ponovno prva

Na državnom natjecanju *Čitanjem do zvijezda* **Zdenko Ivanković**, učenik Gimnazije *Svetozar Marković* iz Subotice, osvojio je prvo mjesto u kategoriji kviza znanja koje je održano 11. svibnja u Hrvatskoj.

Nakon prošlogodišnjeg uspjeha, kada je Subotica prvi put sudjelovala u ovom eminentnom čitateljskom kvizu u Hrvatskoj za srednjoškolce i osvojila prvo mjesto u kategoriji multimedijskog uratka, prijavila se ponovno sa šest učenika subotičke gimnazije. Tijekom školske godine održano je školsko, regionalno i nacionalno natjecanje koje je bilo online i istodobno u svim mjestima Hrvatske i Subotici. Da bi mogli sudjelovati, učenici su trebali pročitati četiri knjige: **August Šenoa: Zlatarovo zlato** (lektirni naslov), **Miro Gavran: Judita**, **Mark Zusak: Kradljivica knjiga** i **Marija Jurić Zagorka: Vitez slavonske ravnj**.

Osim Zdenka Ivankovića, na nacionalnoj razini su sudjelovala još tri učenika subotičke gimnazije: **Emanuela Bošnjak** s multimedijским uratkom koja je osvojila peto mjesto kao i **Luka Prčić** i **Daniel Kujundžić** u kategoriji kviza znanja koji su također imali zadovoljavajuće rezultate.

Organizatori ovog kviza za poticanje čitanja su Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga je provela Gradska knjižnica Subotica u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem.

Ž. V.

Misa zahvalnica

Sвета misa zahvalnica za kraj školske i vjeronaučne godine bit će služena sutra, 2. lipnja, u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske s početkom u 10.30 sati.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna
akcija!

Mini matura

Doviđenja vrtiću

»Lijepo nam je u vrtiću bilo, stasali smo za đake prvake, pa nas škola poziva u krilo.«

I ove godine dobro poznatu pjesmu otpjevala je još jedna generacija mališana iz vrtića *Marija Petković Sunčica*. Njih jedanaest na jesen će sjesti u školske klupe. Igru tišine, rad s Montessori

materijalima, odgojiteljice, bezbrižno djetinjstvo... zamijenit će bilježnice, knjige, učiteljica, školske obveze...

Iako svi sretni i ponosni što su tako veliki, teška srca oprostili su se od vrtića u utorak, 29. svibnja.

No, svaki kraj, kao što su predškolci na priredbi i rekli, ima novi početak.

Neka im svima novi početak bude uspješniji i radošniji, a školske obveze budu na veselje.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prsluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Republika Srbija

Ministarstvo zaštite životnog okoliša

Broj: 353-02-00517/2018-03

Datum: 19. 4. 2018.

Beograd

Temeljem članka 10, stavak 5., a u vezi s člankom 29. stavak 1. i 3. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS 135/04 i 36/09), daje sljedeću

O B A V I J E S T

Obavještavaju se javnost i zainteresirana tijela i organizacije da je ovo tijelo donijelo rješenje kojim se odlučuje da nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš za projekt točke Mrežnog sustava WIFI ACCESS POINT-a i radio baznih stanica Mobilne telefonije Srbije na lokaciji BIKOVO SUU103, SUL103, SUW80 na k.p. 598/13, KO Bikovo, na teritoriju općine Subotica, nositelja projekta TELEKOM SRBIJA a.d. iz Beograda, Takovska 2.

Uvid u donijeto rješenje može se izvršiti u prostorijama Ministarstva zaštite životnog okoliša u Novom Beogradu, Omladinskih brigada 1, ured 426, svakog radnog dana od 11 do 14 sati u roku od 10 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Zainteresirana javnost i nositelj projekta mogu izjaviti žalbu Vladi Republike Srbije putem ovog tijela, u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 6. 6. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Jovana Tančik, rukometašica ORK Apatin

Uvijek je znala da njezino vrijeme dolazi

Jedna od najubojitijih rukometašica iz prve ekipe ORK Apatin, maturantica Gimnazije Nikola Tesla u Apatinu, uvijek nasmijana **Jovana Tančik**, ponikla je u ŽRK Sonta. Kalila se, kao najmlađa, u udarnoj ekipi popularnih *tajfunki*. Bila je nesporna mezimica navijača, osvojila ih je ubojitom desnicom.

Počela je s nogometom

Tančikovej je sport u genima. Na užas majke **Ivane**, umjesto igranja s lutkicama i krpicama, odmalena je s bratom **Filipom** i društvom iz susjedstva pikala nogometnu loptu. Upisala se, s još desetak djevojčica i u *Dinamovu* nogometnu školu.

»Nisu me privlačili ni rukomet ni odbojka, iako su svi govorili da su to sportovi za djevojčice. Ljubav prema nogometu usadio mi je otac **Tihomir**, a svojim pravim pedagoškim radom s polaznicima nogometne škole, potpuno razvio trener, profesor **Goran Matić**. Vremenom su djevojčice odustajale od nogometa, a kako sam bila dosta svojeglava, nakon jedne nemile situacije odustala sam i ja. Okrenula sam se rukometu, na veliku maminu radost«, kaže Tančikova.

Kaljenje u ŽRK Sonta

Od perspektivne nogometašice Tančikova je preko noći postala odlična i isto tako perspektivna rukometašica. Svi su joj zbog njezinog nebeskog skoka i ubojitoga udarca predviđali lijepu rukometnu budućnost, a čim se uključila u rad ŽRK Sonta, već nakon odigranih prvih utakmica za seniorsku ekipu, postala je nesporna ljubimica navijača.

»U punoj mjeri sam poštovala naučeno od roditelja i trenera da bez sustavnoga rada nema ni uspjeha, pa sam na treninzima bila redovita i radila marljivo. Znala sam da moje vrijeme dolazi, a naučila sam da darovitost sama po sebi nije dovoljna za veći napredak nego je samo dobar temelj za uporan rad koji će donijeti uspjeh. Rukometu sam se prilagodila jako brzo, puno brže nego sam očekivala, jer tko stekne radne navike u jednom sportu, nema nikakvih problema niti s jednim drugim. Danas mi je i pomalo žao što se puno ranije nisam priključila školskoj rukometnoj sekciji«, kaže Tančikova.

Prelazak u ORK Apatin

Kao najmlađa među *tajfunkama* u početku je imala manju minutažu, a zbog svoje požrtvornosti, znanja i željezne volje, ubrzo je postala nositelj igre. Vremenom, generacija *tajfunki* se

osipa; u klub dolaze nove, mlade snage, nove dvanaestogodišnje i trinaestogodišnje djevojčice iz školske rukometne sekcije. Tančikova im je u jednoj sezoni bila predvodnica, međutim, dobni jaz među njima bio je prevelik, pa je sve češće dolazilo do međusobnog nerazumijevanja. Došlo je i do neslaganja s trenerom **Stevanom Mihaljevim**.

»Osjetila sam da zbog načina na koji smo trenirale, jednostavno stagniram. Događalo se da zbog loše doziranih treninga u utakmice ulazimo umorne. Sportski izazovi vukli su me prema naprijed, znala sam da mogu više, a nakon jednog verbalnog sukoba s trenerom, iritirana njegovim riječima, prešla sam u ORK Apatin. Igra sadašnje ekipe Sonta nije mi odgovarala, a mislim da ni trener nije dorastao svojoj zadaći. Žalosno je što je jedan ozbiljan profesionalac i pedagog poput profesora **Matića** ostao bez posla zbog međustranačkih razračunavanja, a na njegovo mjesto doveden stopostotni laik, koji nikada nije ni igrao rukomet. I nije mi jasno, kao mladom čovjeku, zbog čega nikoga ne dira to što je zbog toga Sonta ostala bez još jedne mlade, četveročlane obitelji, jer se iselila u Njemačku, u potrazi za kruhom. U Apatinu sam se snašla i jako dobro uklopila s ekipom. Trener nam jako dobro poznaje rukomet, bivši je igrač, a ima i stručne kvalifikacije. Znam i dosta igračica, što iz prijašnjih utakmica, što iz škole, a i dobnost smo puno kompaktnije. Prošla utakmica, baš protiv ŽRK Sonta, bila mi je posljednja u majici ORK Apatin, jer od jeseni odlazim na studij u Novi Sad. To mi je trenutna perspektiva. Hoću li nastaviti s rukometom u nekom od novosadskih klubova, ovisi o tome hoće li mi se uklopiti sport i studij«, završava priču Tančikova.

Ivan Andrašić

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Bodovi spasa iz Pančeva

PANČEVO – Zahvaljujući dobrim rezultatima svojih izravnih rivala na nekoliko utakmica u finišu sezone, ali i svojim kiksevima, *Bačka 1901* i dalje je u nezavidnom položaju. Stoga tri boda osvojena u Pančevu protiv *Željezničara*, rezultatom 1:2 (1:1), *crvenim đavolima* daju nadu da ćemo ih i u narednoj sezoni gledati u ovom rangu natjecanja. Od samog početka utakmice Subotičani su najavili bespoštednu borbu za bodove koji bi im omogućili opstanak u ligi. Već u 1. minuti zatresla se greda na domaćim vratima, a u 9. **Antunić** je zatresao i mrežu vratara *Željezničara*. Domaćini su uzvratili na napade i pokušavali poravnati, u čemu su uspjeli tek u posljednjim trenucima prije odlaska na odmor. U nastavku meča Subotičani opetovano uspostavljaju dominaciju na travnjaku, a nakon jedne brze kontre **Tumbas** je u 52. minuti gostima donio novu prednost. Mudrom, ali i požrtvovnom igrom nogometaši *Bačke 1901* sačuvali su prednost za tri nova boda, koja su im širom otvorila vrata za opstanak. Nakon odigranog 29. kola Subotičani zauzimaju 13. mjesto na ljestvici s 33 osvojena boda. O sudbini najstarijeg kluba s ovih prostora odlučit će posljednje kolo, kad će u derbiju začelja Subotičani dočekati ekipu *Radničkog* iz Srijemske Mitrovice, koji ima dva boda manje od njih. Svaki ishod osim poraza *Bačku 1901* zadržava u ovom rangu natjecanja.

Vojvođanska liga Sjever

Rasterećeno i efikasno

TAVANKUT – U pretposljednem kolu *Tavankut* se pobjedom od 4:2 (1:1) protiv *Poleta* iz Karavukova, privremeno oprostio od dvjestotinak vjernih navijača. Rasterećeni brige glede opstanka ovotjedni takmaci su igrali bez pritiska, lepršavo i efikasno. Domaćini su od početka imali blagu inicijativu, ali svoje prigode nisu iskoristili, a prvi zgoditak na utakmici postigli su Karavukovčani u 32. minuti, a već tri minute kasnije poravnao je igrač utakmice **Sili**, a njegov zgoditak u 53. minuti Tavankučanima je donio potpuni preokret. Seriju pogodaka nastavio je **N. Skenderović** u 55. minuti, a deset minuta kasnije gosti su smanjili prednost *Tavankuta* na 3:2. U 80. minuti Skenderović je novim pogotkom potvrdio sigurnu pobjedu domaćina. I u finišu je bilo nekoliko izglednih situacija pred obojicom vratara, međutim rezultat se do posljednjeg sudačkog zvižduka više nije mijenjao. Kako su u posljednjem kolu slobodni, ovom utakmicom prvenstvo je za *Tavankut* završeno. »Konačno smo odahnuli, ovo prvenstvo je bilo psihički vrlo naporno. Maltene do posljednjeg kola igrali smo u strahu od ispadanja iz ovog ranga natjecanja. Sada nek se igrači odmore, pa ćemo se kroz kvalitetne pripreme dobro pripremiti za naredno prvenstvo. U današnjoj utakmici uživali su i naši i gostujući nogometaši, ali i publika. Rasterećeni briga glede opstanka igrači su pokazali što znaju, pa smo imali prilike vidjeti puno atraktivnih poteza, šest lijepih zgoditaka, ali i po nekoliko fantastičnih obrana obojice vratara. Kamo sreće da je više ovakovih utakmica, zbog njih publika i dolazi na stadione«, rekao nam je predsjednik *Tavankuta* **Marko Berberović**.

Neodlučno s pomlađenom ekipom

SOMBOR – U pretposljednem kolu somborski *Radnički* je na svojem travnjaku, pred pedesetak gledatelja, odigrao neodlučno 2:2 (0:1) protiv *Budućnosti* iz Gložana. Iako su sloville izrazitim favoritom, Somborci su polovicu plijena olako prepustili gostima. Uostalom, ovo kolo bilo je karakteristično po sumraku favorita, a iznenađenje desetljeća bio je poraz lidera *Srbohrana* od dofenjeraša *Bačke* (P) pred svojom publikom i poraz trećeplasirane *Tise* od fenjeraša *Mladosti Apa*, isto na svojem travnjaku. Somborci su u utakmicu ušli opušteno, s pomlađenom ekipom, što su gosti mudro iskoristili. U prvom poluvremenu imali su terensku inicijativu, a već u 11. minuti došli su u rezultatsku prednost realizacijom opravdano dosuđenog penala. S ovim rezultatom otišlo se i na odmor. U nastavku domaćini preuzimaju inicijativu i u samo pet minuta preokreću rezultat. Jakim i preciznim udarcem s dvadesetak metara poravnao je debitant, kadet **Mančić** u 54. minuti, a u 59. **Kovačević** majstorskim pogotkom dovodi Somborce u prednost. I kad su se navijači ponadali još kojem pogotku u mreži gostiju i sigurnoj pobjedi, *Budućnost* je iz jednog kontranapada, koji i nije puno obećavao, u 67. minuti poravnala. U preostalih dvadesetak minuta rivali kao da su se ispuhali, pa ozbiljnije opasnosti za vratare više i nije bilo. Rezultatom su svakako zadovoljniji gosti, jer su ostvarili želju da iz Sombora odu neporaženi i tako gotovo sigurno zauzmu poziciju koja im je osigurala opstanak u ovom rangu natjecanja. U narednom kolu *Radnički* će gostovati kod *Poleta*, u obližnjem Karavukovu.

PFL Sombor

Oslobođeni briga glede opstanka

SOMBOR – Nogometaši *ŽAK*-a su u pretposljednem kolu, rasterećeni briga glede opstanka, na stadionu kraj pruge dočekali doprvaka, ekipu *Crvenke* iz istoimenog mjesta. Rezultatom 0:4 (0:1) gosti su zasluženno osvojili nova tri boda. Domaća ekipa je potpuno zakazala, a ova utakmica bila im je jedna od najlošije odigranih na domaćem travnjaku u proljetnom dijelu sezone. Crvenčani su od prve minute *željezničarima* stavili do znanja da su došli po sva tri boda. Gosti su došli u prednost u 21. minuti, prethodno zapucavši dva zicera. Nastavili su s napadima, stvarali prigode, a samo zahvaljujući odličnim obranama vratara **Molnara** rezultat se do odmora nije mijenjao. U nastavku gosti vrlo brzo postižu dva zgoditka, oba nakon kardinalnih grešaka **Matića**. Posljednji zgoditak na meču pao je u 65. minuti, nakon naivne intervencije štopera **Ljuštine**. Gosti su do kraja utakmice još nekoliko puta opasno šutirali, međutim ne dovoljno precizno, pa su se domaćini ipak provukli s koliko-toliko snošljivim porazom. U posljednjem kolu Somborci će gostovati u Mladenu, kod trećeplasirane *Budućnosti*.

MFL Sombor 1. razred

Goleada na rastanku s navijačima

MONOŠTOR – *Dunav* je u posljednjem kolu na Doli u derbiju začelja katastrofalno, rezultatom 6:1 (4:0), porazio *Rastinu 1918* i

tako bez ikakvih kalkulacija i pomoći drugih izborio opstanak u 1. razredu. Monoštorci su od početka pokazali tko će gazdovati na njihovom travnjaku. U prednost su došli već u 7. minuti pogotkom **Mrvičina**, povicio je **Ž. Balaž** u 23. a **Santo** u 40. i **Mrvičin** u 42. postavili su rezultat prvog poluvremena. S goleadom su u drugom poluvremenu nastavili **Santo** u 50. i **I. Balaž** u 68. minuti. Gosti su zatresli mrežu Monoštoraca minutu prije posljednjeg sudačkog zvižduka i tako spustili zastor na sezonu 2017./18. »Realno, mislim da imamo kvalitetniju ekipu nego što plasman pokazuje. Cijela sezona bila nam je vrlo turbulentna, čemu su u velikoj mjeri doprinijela neka nes(p)retna suđenja. Nadam se da će nadležna tijela poraditi na uočenim nedostacima kod mladih sudaca i da ćemo ubuduće svjedočiti kvalitetnijim arbitražama. Jesensku polusezonu vodio je trener **Sima Milić**, u zimskoj pauzi zamijenili su ga domaći kadrovi predvođeni mojom malenkošću. Dosta mladih igrača iz mjesta debitiralo je za *Dunav* i više nego uspješno završili smo sezonu. Upravo ti mladi igrači naša su najčvršća zaloga za budućnost«, kaže predsjednik i trener seniorske ekipe **Damir Šimunov**.

Oproštaj s 1. razredom

BEREG – Nogometaši *Dinama 1923* oprostili su se od sadašnjeg stupnja natjecanja bez borbe. U posljednjem kolu trebali su gostovati u *Deronjama*, kod trećeplasiranog *Omladinca*, međutim

zbog teškog kadrovskog i financijskog stanja u klubu na utakmicu nisu otputovali, pa je registrirana službenim rezultatom 3:0 za domaćina. »Nastavak rada kluba krajnje je neizvjestan. Sada moramo hladne glave analizirati situaciju i dobro razmisliti o daljim potezima. S jedne strane, u velikoj smo krizi, kako igračkoj, tako i financijskoj, a s druge, ukoliko zamrznemo aktivnosti, najteže će biti ponovno ih pokrenuti, jer u cijeloj priči danas je najteže okupiti nogometaše. Stoga ćemo u ljetnoj pauzi sazvati izvanrednu skupštinu kluba i riješiti što ćemo dalje«, kaže prvi čovjek kluba **Darko Ilić**.

Općinska liga Bačka Palanka 1. razred Petarda u Selenči

BAČ – U utakmici posljednjeg kola odigranoj u Selenči protiv ekipe *Krivanj*, *Tvrđava* iz Bača je bila razigrana i efikasna, pa je pet puta zatresla mrežu domaćina, a svoju je uspjela sačuvati. Ovom pobjedom Bačani su na kraju prvenstva zauzeli visoko 3. mjesto na ljestvici.

Seoba u niži rang

PLAVNA – U posljednjem kolu *Sloga* je na svojem travnjaku rezultatom 2:4 poražena od dopravnika *Borca 46* iz Obrovca. Ova utakmica bila je bez rezultatskog značaja, jer bi Plavanci ispali i s pobjedom. U narednom prvenstvu *Sloga* će se natjecati u 2. razredu Općinske lige Bačka Palanka.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Greške

Ljudski je griješiti. U nogometu pogotovo, jer uvijek postoji dodatni faktor treme i drugih otežavajućih okolnosti a osobito ako se radi o velikim i važnim susretima. Ali velike greške ostaju zauvijek memorirane, osobito u mislima poraženih.

Dva nogometna finala, svako na svoj način, obilježila su protekli tjedan. Finale nogometnog kupa Hrvatske između *Dinama* i *Hajduka*, te veliko finale Lige prvaka između *Real*a i *Liverpool*a.

Oba će se zauvijek pamtit po dvama pogreškama koje su u velikoj mjeri utjecale na konačni rezultat i odredile cijeli tijek navedenih susreta.

Slučaj prvi. Sudac **Zebec** je u Vinkovcima propustio svirati oči-gledan penal za *Hajduk*, prekinuo je izglednu situaciju Splićana zbog nepostojećeg zaleđa i pritom nije dodijelio očevitni crveni karton igraču *Dinama*. Modri su golom **Gavranovića** slavili minimalnu pobjedu (1:0) i čini se (ne)zasluženo osvojili pokal *Rabuzinovog sunca* namijenjenog najboljoj momčadi u najmasovnijem nogometnom natjecanju u Hrvatskoj. Sudački kor je potvrdio sučeve pogreške i Zebec je do daljnjeg na »hlađenju«, no slaba je to utjeha *Hajduku* i njegovim navijačima.

Slučaj drugi. U velikom finalu u Kijevu sudac **Mazić** iz Srbije je odradio maestralan posao, vodeći najvažniji duel najjačeg

klupskog natjecanja na svijetu bez ijedne pogreške. Ali velikoj pobjedi *Real*a, trećoj uzastopnoj u Ligi prvaka (13. u povijesti) velikim greškama kumovao je nesretni vratar *Liverpool*a **Karius**. Prvo je doslovno poklonio gol **Benzemi**, kiksajući u izbacivanju lopte iz svog kaznenog prostora, a potom je početnički reagirao na istina jaki udarac **Balea** i umjesto u njegovom naručju lopta je završila iza njegovih leđa u mreži za konačnih 3:1.

Eto tako su pogreške jednog suca i vratara, svaka na svoj način, trajno obilježile dva susreta koji su za njihove poražene aktere bili od velike važnosti. *Hajduk* već godinama nema osvojen trofej, baš kao što i *Liverpool* nastoji ponovno donijeti neki pokal u svoje bogate vitrine. Zahvaljujući svemogućim medijima, ali i golemom utjecaju društvenih mreža, ovi fakti će zauvijek ostati pohranjeni u njihovim arhivama kao tužno podsjećanja na kiksese ova dva pojedinca.

No, za razliku od Zebeca kojemu *Hajduk* vjerojatno nikada neće oprostiti ove krucijalne pogreške na finalu kupa u Vinkovcima, navijači *Liverpool*a su odmah na stadionu u Kijevu pokazali veliko srce za svog tragičnog vratara. On je raširio ruke u znak poziva na oproštaj, a oni su mu pljeskom oprostili.

Za kraj i jedan detalj bez greške. Osvajanjem četvrte krune Lige prvaka u dresu *Real*a **Luka Modrić** je postao najuspješniji hrvatski nogometaš u povijesti!

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Koncert HGU FBP »Večer sa solistima«

Iz Ivković šora

Lirski, nego šta...

piše: Branko Ivković

Faljen Bog, čeljadi moja. Sad vam imam baš fajn ispriposidat. Kod nas, u našem malom selu, se tušta tog istrevljalo. I triba tako. Ta mali smo, al smo okoprncni. Doduše, fajn tog više nemamo u selu što smo kadgod imali al se još uvijek ne damo; što kazli naši stari: držimo se mi još zubima za vitar... Tako eto kod nas je bilo okupljanje pisnika iz naroda, mislim na ove što njim to nije glavna profesija, neg što pišu i pivaju zato što vole a ne za novce. Zvali borme i mene i baš sam se lipo provo. Napripovido se o našim lipim Ivković šoru samo tako. Ta jedva sam čeko da se tako štogod trevi. Dosta mi već pripovitke s ovim mojim pajdašima, Josom i Perišom. Oni opšte nisu nikako kulturno nadignuti, ni o čim lipim ne znadu već samo ko je šta na televizoru divanio. Te ovaj njim brkat, onaj krakat, onaj vaki onaj naki, a meni tog divana već puna šepica. Ta daj nek se taka manifestacija kugod Lira naiva održava što češće po našim selima, da malkoc već zaboravimo muku i nevolju, a tog ima, fala Bogu, dosta. Ne triba ni organizovat. Čovik se osvrne oko sebe, kad ono stigo porrez, te stiglo odvodnjavanje i ko ga izmislio. Ta nisi se dobro ni izrondzo kad eto ti struje, vode, telefona i još sto vragolija, a sve tiskaje na ovaj već izlizani i ispražnjeni paorski i radnički buđelar. One nedilje je kod nas bilo i proštenje, a sve tute u našoj lipoj crkvi Prisveto Trojstvo, u kraj Ivković šora. Selo kugod da je oživilo: skupila se čeljad iz varoši, sa salaša, zapravo s bivši salaša al došli su i nisu zaboravili rodni kraj i didin banak. Čoviku skoro da suze trgnu na oči kad vidi kako se u malo selo sjatio svit od svaotkaleg, čak i iz bilog svita. Ta uvijek sam divanio da naš čovik ima svist, da voli svoje i nikad neće zaboravit svoju starinu. Tako je dao Bog i tako i triba. I kod nas na salašu bilo fajn gostivi. Moja snaš Jela se ušvrćkala kugod nova mlada, naspemala bože svega kad dođu gosti i dica da svačeg ima na astalu. Fala Bogu, sve je dobro ispalo, bila nam puna avlija čeljadi, a molim vas lipo kugod meni za dušu niko nije spomenio ni politiku, ni političare, ni strankarenje, ko je vamo ko onamo. Svaka čast! Jeto, baš mi srce na mistu. E, kad je sve to prošlo i pospremla se, doduše i ostalo za tri dana ila, ja već krenio u dućan rad kruva i sustrijem Peru. Čim me vidio, gleda mi u kotericu i smije se. »Šta se smiješ, očin, ko da nikad nisi vidio kruv?«. A on veli ni pet ni šest: »Av, sad da te bačo Đeno vidi da ideš kuruzni kruv, al bi te izružio. Ne sićaš se da ti uvijek rondzo za kuruzni kruv i da ga se naio fajn za vrime obaveze, a drugog nije bilo? Sve pokupili kad su mu bači Grgi omeli tavan, a pokupili i slaninu i kačicu s maščom.« Ha, u pravu je jedared i Periša. Pokupili, dašta. To su bila tužna vrimena, ni moj dida nije zaobađen od otimanja. Al mene više sekira sad šta se radi, sad isto tiskaju na salaše, otimaju isto po sili zakona. Ne platiš struju, za iljadu te iskopčaju, a i to se događa. Sirotinja je i kadgod nagrajsala pa ni sad ne prolazi bolje. Uvijek je tako bilo, pa će tako i bit. Ajd, zbogom.

Bač Ivin štodir

A vamo kažu svi isti

piše: Ivan Andrašić

Bač Iva vi dana dobijo kamaru cidulja. I sve triba platit do kraj miseca. Ni oma ni gleda šta to, kamara povelika, pa ka vidijo koliko triba platit samo na prve, sve ispušćo ko da bile kužne. Dan po dan prolazili, bliži se kraj miseca, vidi vrag odno šalu, moraće dobro pogledat sve redom. Jedan dan ka stala padat kiša, sidi i kros pendžer gleda, iz civi sa komšijinoga krova ništa ne ide naskak u jendek, sve se saljiva u njegov dvor. Pravi potop. Kiša se ispljuščala pa stala, u dvoru i bašće mu još dva dana ostalo do čljanaka vode, zemlja ni mogla upit. Komšije ni malo ni briga i nako mu kuća prazna, on i njegovi se još davni godina odselili u varoš. Za novce što bi mogli dobit kuću neće prodat, a koliko oni išću, niko jim neće dat. I tako, koliko bač Iva vidi, jednoga dana će se samo skrndat, pa će bit zla u njegovomu dvoru. Kum Tuna mu svitovo da to uяви u općinu, al ne može. Živ bi se pojijo da komšija još plati kaku globu. Kiša prošla a i on se manijo štodira o komšijine kuće. Ni bilo ni za it nikuda, svud ležalo dosta vode. Da se krene na bicigle svaj bi se isprsko, ne vridi ni pišice, ulopo bi se do čljanaka. Veli, kaveć nema kud, baš će vidit te silne cidulje. Uzo prvu, na njegovo ime natrukovana, nikaki porez na imovinu i oma na druge nikaki doprinos za odvodnjavanje. Treća i četvrta već natrukovane na njegovu, isto za platit, al kamara još uvijek povelika. Uzo još jednu, pa još jednu, te natrukovane na njegovoga pokojnoga didu. A dida vaj svit napuščo još pri posljednji ratova, ima već i tris godina. I eto, vada uskrsnijo baš u poreskomu i u vodne. Bile tu i iste take cidulje na baku, ona ji napuščala još davno pri dide. Dobro misli se, vada ji zaboravili istrisat tamo di tribalo, jal možda sapu da će jim još kadgoda tribat za kakogod izbiranje, pa ji nisu ni tili istrisat. Al ni to sve. Ka uzo još jednu cidulju, samo se zablando u nju ko tele u šarena vrata. Ni ni zno čeljade na čije ime natrukovano. Uzo još jednu, pa još nekoliko, vidi, to na po kamare ni niko iz njegove kuće, al jeste sote atrese. Veli, latiće sve te cidulje, pa će otit ko mstere, vada ona zna tu čeljad. I znala. Veli, u te kuće kadgoda bilo dva gazde, njegov dida stojo naprid, a vi sa cidulja što dono, natrag. Gazda, njegova žena, dada, mater, stari i majka. Teško sve to razumit, a ne zna kako vaj put priskočili cure, obadve još uvijek ujavite nove atrese. Lipo se š materom isripovido, pa moro sist na dadinu staru biciglu i donet je medecina iz pateke. Ka došo natrag, naljala mu polučak komovice, veli i ona će štambliku, da se malo okripi. Mater udesila i radijon, baš i oni divanu o poreza, taksi, al bome i o globa. Velu ne triba se cigrat, jal bi, ko na vrime ne plati, moglo bit veliki globa, a bome i ezeviranja. Samo duboko izdanijo. Ne zna zašto, al oma se sitijo kako prvač divanili da država oslobodila crkvu o poreza i taksi. »E, kanda smo mi čeljad drugoga reda«, promrndažo sebe u bradu. Mater ni ništa razumila ni pitala. Samo njezne medecine ostavila u stari kredenac.

NARODNE POSLOVICE

- Bolje spriječiti, nego liječiti.
- Pokraj suhog drveta i sirovo izgori.
- Svakomu je Bog hrane ostavio.
- Hoda kao muha bez glave.

VICEVI, ŠALE...

Ivica dolazi u knjižnicu, tresne knjigom po stolu i potuži se knjižničarki:

– Baš vam bezveze ova knjiga... previše likova, radnje nema, slika nema... Što to dajete ljudima da uzimaju!?

Knjižničarka ga pogleda preko naočala:

– A ti si taj što nam je uzeo telefonski imenik...

Tri dječaka pričaju čiji je otac najbrži. Jedan kaže:

– Moj otac je nogometaš, ali je tako brz, kada šutne loptu na gol s 11 metara, otrči i sam je uhvati.

Drugi kaže:

– Moj otac je još brži, on baci kamen s brda i strči dolje pa ga uhvati.

Treći kaže:

– Moj otac je najbrži. On radi u općini do 3 sata, a već u pola tri je doma.

Sjedi Perica ispred zgrade i plače. Prolazi jedna žena i pita ga zašto plače.

– Je li, dijete, što plačeš?

– Aaa, tata se udario čekićem po prstu.

– A što ti plačeš kad se on udario?

– Pa u početku sam se smijao...

DJEČJI BISERI

- Sloboda je kada pitam mamu smijem li uzeti čokoladu, a ona kaže: »Uzmi slobodno«.
- Tko je doktor znanosti? To je liječnik koji liječi znanost.
- Što je aerobik? Kad trčiš uz glazbu, a nisi balerina.

FOTO KUTAK

Monoštorska svadba

**PETAK
1.6.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Klinika Schwarzwald
11:10 Ekumena
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi
13:12 Dr. Oz
13:54 Bajkovita Hrvatska:
14:04 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:54 Poirot
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
17:58 Naši i vaši - pilot,
humoristična serija
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:03 Opasna šifra, film
21:53 Krunidba kraljice
Elizabete II
22:49 Dnevnik 3
23:21 Hrvatska za 5
00:11 Poirot
01:02 Poirot
01:53 Don Matteo
02:51 Klinika Schwarzwald
03:36 Skica za portret
03:41 Normalan život
04:32 Dr. Oz
05:13 Kod nas doma
05:58 Spone ljubavi

05:22 Kompozicija 3
05:52 Regionalni dnevnik
06:33 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:03 Školski sat: Nagradni
projekt: Ja, poduzetnik -
proglašenje pobjednika
09:37 Život beskrležnjaka:
Predioci svile, dokumentarna
serija
10:31 U drugom svijetu
10:58 Kućni ljubimci Marca
Morronea
11:20 McLeodove kćeri
12:08 Volite hranu
12:37 Svijet vrtlara
13:05 Tragovima
istraživačice: Tajne vikinškog
blaga
13:32 Bolje tri oca nego
nijedan, njemački film
15:05 Martin Clunes: Otoci
Australije: Mundoo Island,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik

16:40 Cesarica - hit godine
16:43 U istom loncu
17:23 POPROCK.HR
17:55 Rukomet, PH: PPD
Zagreb - Nexa, prijenos
19:35 Vlak dinosaura
20:05 Ubojstvo u Walesu
21:39 Ray Donovan
22:28 Jakuza, američko-
japanski film
00:16 Koža u kojoj živim,
španjolski film
02:11 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
2.6.2018.**

07:04 Klasika mundi:
Waldbühne 2017. - Legende
s Rajne, 1.dio
07:50 Ranč Bravo, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:26 Veterani mira
13:13 Svijet aplikacija
13:42 Duhovni izazovi
14:17 Prizma
15:06 Sigurno u prometu
15:36 Zdrav život
16:01 Bajkovita Hrvatska:
16:07 Bonton:
16:16 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik:
Dalmatinske slike povratka
17:40 Lijepom našom: Rab
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7/39
21:52 Dnevnik 3
22:25 Slomljena krila,
američko-britanski film
00:00 Eden, američki film
01:34 Ranč Bravo, film
03:07 F.I.S.T. - američki film
05:27 Skica za portret
05:42 Manjinski mozaik:
Dalmatinske slike povratka
05:57 Veterani mira
06:42 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:00 Čudesne pustolovine
Julesa Vernea, crtana serija
09:30 Život beskrležnjaka:
Bliski odnosi, dokumentarna
serija
10:25 Lidijina kuhinja
10:55 Vrtlari: Zelene

šibenske oaze
11:25 Tajna povijest
britanskog vrta: 17. stoljeće,
dokumentarni film
12:30 Špica, riva, korzo
13:29 Kokice
14:29 Ubojstvo u Walesu
16:00 Regionalni dnevnik
16:28 Smogovci, serija
17:00 Road to the 2018 FIFA
World Cup Russia
17:28 Magazin nogometne LP
17:55 Rukomet
19:33 Glazbeni spotovi
20:05 Plavi planet
21:00 Moj život bez zraka,
dokumentarni film
22:15 U tami, serija
23:05 Telenovela, serija
23:28 Opaki par
23:51 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
3.6.2018.**

07:56 Mostovi Toko-Rija,
američki film
09:39 Biblija
09:49 Portret Crkve i mjesta
10:00 Ostrvica: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:29 Plodovi zemlje
13:24 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:01 Mir i dobro
15:36 Klapaska pjesma - od
konobe do svjetske kulturne
baštine, dokumentarna serija
16:30 Sigurno u prometu -
rekonstrukcija
16:37 Bonton: Poslovni
pozivi nepoznatima
17:00 Vijesti u 17
17:16 Bajkovita Hrvatska:
17:29 Ljubav je vječna
radost, američki film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tri muškarca Melite
Žganjer, serija
20:47 Sjeverozapadni
vjetar: Između legende i
stvarnosti - COPERNICE,
dokumentarna serija
21:44 Puck i zagonetka
kodova, dokumentarni film
22:39 Dnevnik 3
23:19 Mostovi Toko-Rija,
američki film
00:59 Nedjeljom u dva
01:54 Južnjačke priče, film
03:50 Divlja pravda, film
05:32 Skica za portret
05:52 Bajkovita Hrvatska:
05:58 Split: More

06:07 Regionalni dnevnik
06:33 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:25 Život beskrležnjaka:
Super zajednice, serija
09:18 Ružno pače i velika
utrka, animirani film
10:33 Umorstva u
Midsomeru
12:11 Luka i prijatelji
13:07 Najdraža jela Mary
Berry: Vrtne parcele,
dokumentarna serija
13:36 Najdraža jela Mary
Berry: Dom
14:06 Indeks
15:00 Road to the 2018 FIFA
World Cup Russia
15:30 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil
15:50 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil,
prijenos 1. pol.
16:40 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil
16:55 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil,
prijenos 2. pol.
17:52 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil
18:20 Jedrenje: Svjetska
regata TP52 Super series,
reportaža
18:52 Maher za putovanja
19:18 Garaža
19:55 Košarka, PH - finale:
KK Cibona - KK Cedevita, 4.
utakmica, prijenos 1. pol.
20:47 Glazbeni spotovi
21:00 Košarka, PH - finale:
KK Cibona - KK Cedevita, 4.
utakmica, prijenos 2. pol.
21:52 Jane Eyre, serija
22:46 Graham Norton i gosti
23:35 Sting - Svoj čovjek,
dokumentarni film
00:31 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
4.6.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:19 Klinika Schwarzwald
11:09 65+: Druga ljubav,
dokumentarna serija
11:33 Bajkovita Hrvatska:
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi
13:14 Dr. Oz
14:02 Plodovi zemlje
14:57 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:16 I to je Hrvatska:

17:31 Naši i vaši
18:01 Zaronite s nama
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
20:05 Obitelj Durrell
20:55 Izgubljeni bombardier,
dokumentarni film
21:42 Financijalac:
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Milijarde, serija
00:23 Zakon i red: Odjel za
žrtve
01:08 Umorstva u Midsomeru
02:49 Klinika Schwarzwald
03:35 Reprizni program
04:41 65+: Druga ljubav
05:04 Dr. Oz
05:46 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat:
Matematički višebor 2
09:30 Život sisavaca:
Dobitna struktura
10:30 U drugom svijetu
11:00 McLeodove kćeri
11:45 Groznica subotnje
večeri, američki film
13:42 Uхвати božićnu
zvijezdu, kanadski film
15:10 Škola kuhanja Marthe
Stewart
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Idemo na put: Rusija
18:05 Izradi sam: Ukrasi za bor
18:12 Istina ili mit: Premlad/a
sam za srčani udar
18:20 TV Bingo
19:02 Vlak dinosaura
20:05 Himalajom pješice,
dokumentarna serija
20:51 Istina ili mit:
Kontrolirano izgladnjivanje
poboljšava izdržljivost
21:00 Čarolija na mjesecini,
američko-britanski film
22:40 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska - Brazil,
snimka
00:25 Bitange i princeze
00:55 Graham Norton i gosti
01:40 Noćni glazbeni program

**UTORAK
5.6.2018.**

06:50 Dobro jutro, Hrvatska
06:55 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska

07:55 Vijesti
 08:06 Dobro jutro, Hrvatska
 10:15 Klinika Schwarzwald
 11:02 Lijepa vaša: Mali princ na rolama
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:13 Dr. Oz
 13:58 Kraljica noći, telenovela
 14:43 Zaronite s nama
 14:48 Sigurno u prometu
 14:58 Umorstva u Midsomeru
 17:00 Vijesti u 17
 17:16 Bajkovita Hrvatska:
 17:26 Naši i vaši
 17:59 Zaronite s nama
 18:12 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:46 Tema dana
 20:05 Obitelj Durrell
 20:53 Jesu li videoigre zaista toliko štetne?, dok. film
 21:45 Financijalac:
 22:00 Otvoreno
 22:49 Dnevnik 3
 23:23 Milijarde, serija
 00:15 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:01 Umorstva u Midsomeru
 02:42 Klinika Schwarzwald
 03:26 Reprizni program
 04:41 Lijepa vaša: Mali princ na rolama
 05:07 Dr. Oz
 05:48 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Moćna Perzija
 09:30 Život sisavaca:
 Kukcožderi, dok. serija
 10:30 U drugom svijetu
 11:00 Obitelj Durrell

11:50 Čarolija na mjesecini, američko-britanski film
 13:30 Božićno dijete, film
 14:59 Izradi sam:
 15:09 Škola kuhanja Marthe Stewart
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Idemo na put: Rusija
 17:30 U istom loncu
 18:14 Stipe u gostima
 19:03 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Himalajom pješice, dokumentarna serija
 20:51 Istina ili mit:
 21:00 Kriminalci na godišnjem, britansko-američki film
 22:50 Gosford Park, britansko-američko-njemačko-talijanski film
 01:05 Bitange i princeze
 01:35 Graham Norton i gosti
 02:20 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 6.6.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:10 Gradionica vrtova: Maja, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi, telenovela
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Kraljica noći, telenovela
 14:45 Reprizni program
 15:00 Umorstva u Midsomeru

16:41 Reprizni program
 17:00 Vijesti u 17
 17:16 Reprizni program
 17:25 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Obitelj Durrell
 21:00 Mijenjamo svijet: Bilderberg, dokumentarni film
 22:05 Otvoreno
 22:55 Dnevnik 3
 23:32 Milijarde, serija
 00:27 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:12 Klinika Schwarzwald
 01:57 Reprizni program
 05:12 Dr. Oz
 05:57 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Tipografija
 09:30 Život sisavaca: Biljožderi, dokumentarna serija
 10:30 U drugom svijetu, serija za mlade
 11:00 Obitelj Durrell
 11:51 Deliverance Creek, američki film
 13:19 Najbolja božićna zabava, američki film
 14:47 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, kratki dokumentarni film
 15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
 16:00 Regionalni dnevnik

16:43 Idemo na put: Rusija
 17:31 U istom loncu
 18:14 Stipe u gostima
 18:44 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, kratki dokumentarni film
 19:03 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Posljednji bizon, dokumentarni film
 21:00 Što muškarci žele, američki film
 22:35 Ruska kuća, film
 00:40 Bitange i princeze
 01:10 Graham Norton i gosti
 01:55 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 7.6.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:10 Leteći fratar, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Kraljica noći, telenovela
 14:45 Reprizni program
 15:00 Umorstva u Midsomeru
 17:00 Vijesti u 17
 17:16 Reprizni program
 17:25 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Obitelj Durrell
 21:00 Splitska fotorinolaringologija,

dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:27 Milijarde, serija
 00:22 Zakon i red: Odjel za žrtve
 01:07 Klinika Schwarzwald
 01:52 Reprizni program
 05:12 Dr. Oz
 05:57 Spone ljubavi

05:20 A forum
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Kako sastaviti robota?
 09:30 Život sisavaca: Glodavci, dokumentarna serija
 10:30 U drugom svijetu
 11:00 Obitelj Durrell
 11:50 Moje plavo nebo, američki film
 13:30 Božićna povorka, kanadski film
 15:10 Škola kuhanja Marthe Stewart
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:37 In memoriam Dražen Petrović: Cibona - Žalgorit, finale košarkaškog Kupa prvaka 1986, snimka
 18:06 Sjećanje na Dražena, prigodna emisija
 19:02 Vlak dinosaura
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Muškarac iz snova, američki film
 22:35 Alex i Emma, američki film
 00:10 Bitange i princeze
 00:40 Graham Norton i gosti
 01:25 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Gust raspored

Kao što je i bilo za očekivati, lijepo vrijeme je donijelo izvanrednu situaciju u naše živote. Premalo je vremena, a mnogo akcija i još više želja. Tako je to kad juriš zelenilo, sunce, zalaske, izlaske, pedale, vrhove, veslanja, loptu, roštilj, uživanja, prirodu i društvo. Svakako, ovo ne bi trebalo zvučati kao kukanje, nego kao usklik sretnika koji se uspio okružiti prilikama, stvarima i trenutcima koji mu gode.

Dakle, raspored je prilično gust i tu pomaže samo dobra organizacija i malo sreće, a sve to imamo. Splet okolnosti nam je pomogao da se ne poklope dani dvije aktivnosti koje smo jedva čekali prethodnog tjedna, a to su vožnja bicikala i buđenje *Ciklo COOLture*, a druga je novootkrivena strast kajakiranja i to na najomiljenijem Bajskom kanalu. Krenimo redom.

Biciklistički dan u Somboru

Svijest o značaju bicikliranja se širi, pa tako i povodi koji pozivaju bicikliste da im se pridruže. U okviru *Dana Švedske* u Somboru bili smo pozvani osmisliti kraću biciklističku turu, što smo odmah prihvatili. I bilo je divno, i tura i mi svi u njoj. Iako je vožnja

bila zakazana za petak u prijedpodnevnim satima, odazvalo se dosta ljudi, a s nama su vozili i zamjenik švedskog veleposlanika s članovima delegacije veleposlanstva, njihov gost **Johan Tell**, poznati švedski pisac i biciklist, a cijelu turu s nama su odvozale i gradonačelnica i gradska vijećnica za sport. Lijep je osjećaj kada u cijeloj priči dobijete podršku grada, pa to dođe kao lijep poticaj za nova okretanja i kotrljanja. Zelen biciklistički grad – ima li što ljepše? Sklonit ćemo sada po strani emocije koje su nas zbog toga obasule i spomenuti da smo ovdje vozili onu lijepu turu od 18 kilometara oko kanala, a pauzu smo pravili na salašu koji hladom svojih dudova osvaja baš svakog tko ga posjeti. Vrijeme je proletjelo. Nakon tri sata druženja razišli smo se nasmijani i zadovoljni, ali samo na kratko jer smo večer rezervirali za priču Johana Tella i njegovih biciklističkih iskustava, a nakon toga odgledali film o stanju biciklista u svijetu i njihovom položaju u

odnosu na automobile. Ovih dana još uvijek traju *Dani Švedske* u Somboru, tako da imamo priliku pogledati još neki od sjajnih filmova koje su selektirali za ovu priliku.

Kajak i Bajski kanal kao idealan spoj

Poslije takvog petka, koji je trajao do duboko u noć, nastavljamo s lijepim stvarima i pakiramo se u automobil na kom se nalaze dva kajaka i krećemo pravac Bajskog kanala. Plan za danas je preveslati Bajski kanal cijelom njegovom dužinom koja nam je dostupna bez putovnice. Znači od granice koja je u Bregu do njegovog spajanja s Velikim bačkim kanalom kod Bezdana. Kako planove pravimo da bismo ih realizirali, tako je i bilo. Dodatni izazov za nas, ali i za našeg psa **Goju**, je bio taj što smo avanturu planirali i za njega i ovo će nam biti test možemo li ga i ubuduće voditi ili ćemo ga morati držati dalje od vode. Na sreću, test je položio, dobro se iskupao i zaspao čim smo sjeli u auto na povratku kući. Svi koji me znaju stalno od mene slušaju hvalospjeve o Bajskom kanalu, njegovoj širini, mekoći, dubini, njegovoj smirujućoj divljini. Kao da je biće koje kaže da će sve biti u redu. Znam da je to slučaj s vodom općenito, da djeluje na čovjeka relaksirajuće, ali to između mene i Bajskog kanala je nešto sasvim posebno i uživam u svakom trenutku koji provedem uz njega. I ne, neću vam pričati o svim ljepotama jer je lako moguće da bi se neki čak i odvažili, pa pohitali na Bajski kanal i napravili gužvu.

Šalu na stranu, dajte si priliku da se zaljubite u jednu kanalsku obalu, a ako do tada nađem komadić zemlje oko njega za sebe, svratite na kavu i jedan dobar papras.

Napomena: Postoji rizik da će vam se Bajski kanal toliko dopasti da će vas stalno dozivati.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

SRIJEMCI SRIJEMU

opera i teatar MADLENIANUM
Zemun (Glavna 32)
3. 06. 2018.
s početkom u 18 sati

U PROGRAMU SUDJELUJU:

Zajednica Hrvata Zemuna,
knjižnica i čitaonica „Ilija Okrugić“
Društvo hrvatske mladeži Zemuna
Hrvatska čitaonica „Fischer“, Surčin
Hrvatski kulturni centar „Beograd“
HKC „Srijem“ - Hrvatski dom,
Srijemska Mitrovica
HKD „Šid“, Šid
HKPD „Tomislav“, Golubinci
HKPD „Matija Gubec“, Ruma
HKPD „Jelačić“, Petrovaradin

Gosti:

HKPD „Matija Gubec“, Tavankut
KUDH „Bodrog“, Monoštor

